NATIONAL LIBRARY
JUN 27 1972
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

B101/A/16/17

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE WEEKLY

NEWSPAPER FOR ALL LATVIANS

Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited
Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telefones: 465-7902. United States Editoral Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. SIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

23. N-RS. TREŠDIENA, 1972. G. 31. MAIJS 22. GADS

WEDNESDAY, MAY 31, 1972

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 50 centi

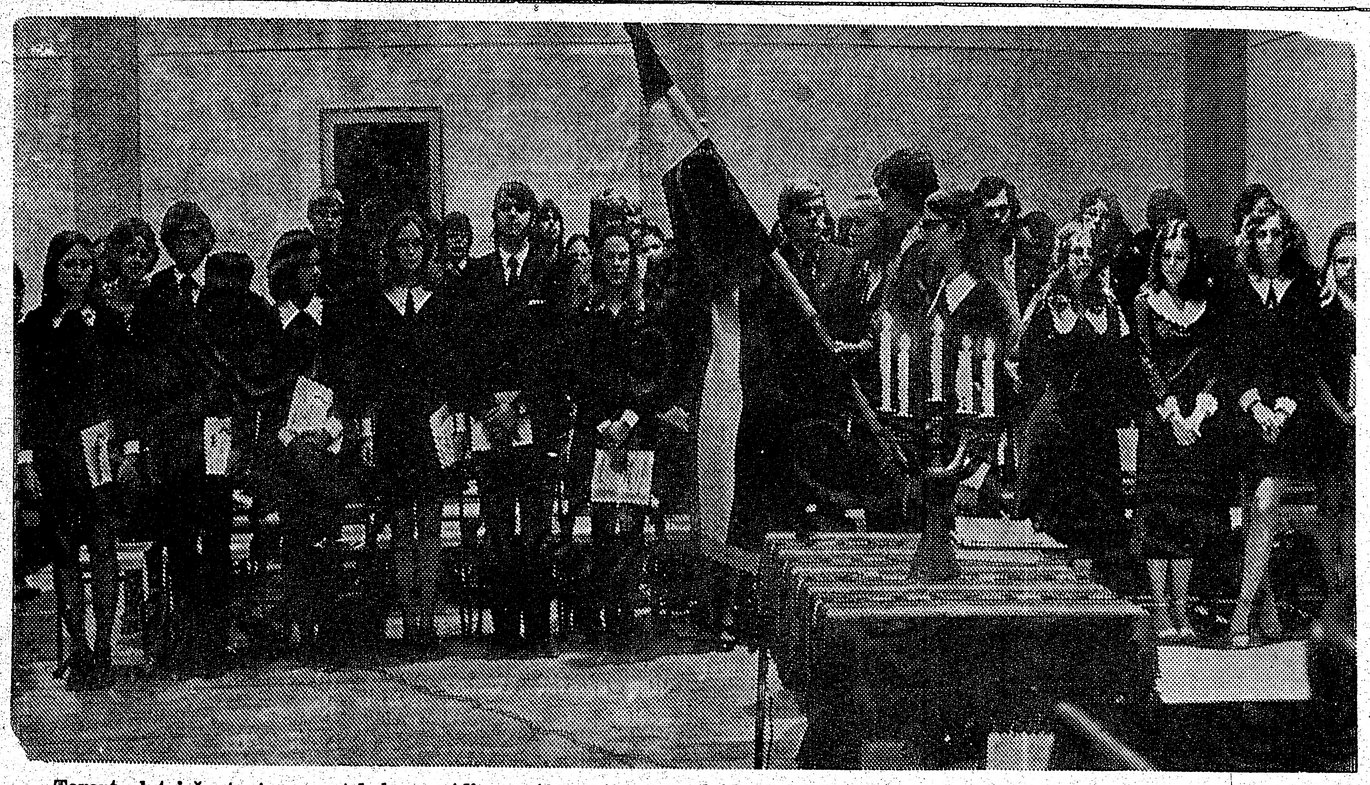

Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 16. izlaiduma aktā Latviešu namā. Pie karoga 3. kl. audzēknis Miķelis Cērps, pa kreisi Vizma Maksiņa, pa labi — Dzintra Krēsliņa. Aizmugurē abitūrienti Foto: J. Liģers

Sardzē par latviešu valodu

TLTA SESTDIENAS ĢIMNAZIJAS IZLAIDUMA AKTS

Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 16. izlaiduma aktā 26. maijā Latviešu namā pulcējās ģimnazijas audzēkņu un audzinātāju saime ar skolēnu vecākiem un viesiem, kur gatavības apliecības saņēma 24 abitūrienti — 14 meitenes un 10 zēni. Svinīgo aktu ar svētbrīdi ievadīja māc. A. Briedis, savai svētrunai par tematu izvēloties vārdus: „Jūs esat pasaules gaišums". Garlībs Merķelis, viens no redzamākiem apgaismības idejas paudējiem Baltijā un dzimtniecības atsvabinātājs, teica, ka gaisma ir dzīvība. Rakstnieks Auseklis bija nacionālās atmodas rīta zvaigzne. Kristus aicinājis mācekļus nest gaismu tālāk vārdos un darbos. Liela dāvana svešniecības apstākļos ir latviešu skolas, kur jaunatnei smeltties latvisko izglītību. Saņemtā izglītība jādod tālāk arī citiem, jo jaunatne pārņemto tautas kultūras lāpu nesīs tālāk. Ir daudz biedrību, kas izkopj nacionālo apziņu, bet nacionālās saknes meklējamas skolas darbā. Gaisma ir gara pasaules simbols labākiem dzīves centieniem. Viss vērtīgais sasniedzams ar pūlēm un atsacīšanos, reizēm pat upuriem, teica mācītājs.

Toronto latviešu tautas augstskolas vadītājs A. Sudmalis savā runā norādīja, ka šogad ir Latviešu valodas gads un novēlēja turēt cieņā un neaizmirst tēvu valodu, cerot, ka absolventi būs priekšzīmīgi latvieši. Visi kopā nodziedāja Dievs, svētī Latviju!

Ziemeļamerikas kultūras fonda valdes priekšsēža vietnieks J. Mežaks atzīmēja, ka šogad kultūras darba vērtētāji parādījuši izcilu ievērību diviem latviešu kultūras darbiniekiem Toronto, piešķirot Kultūras fonda Goda balvu paidagoģijā Ludvigam Vīkam par skolas darbu un jaunu skolotāju sagatavošanu un Krišjāņa Barona prēmiju Lidijai Auzānei Tīcmanei par devumu jaunatnei ar lugām un rakstiem, par pozitīvu vērtību paušanu, it sevišķi lugā „Mēs prasām brīvību. Abu laureātu darbība veltīta jaunatnei un saistīta ar latviešu ģimnaziju Toronto. J. Mežaks pasniedza Kr. Baronas prēmiju laureātei Lidijai Auzānei Tīcmanei, kas pateicās par saņemto balvu, tāpat arī skolas drāmas pulciņam, režisoram Hugo Miķelsonam un ģimnazijas 2. klases audzēkņiem — lomu tēlotājiem, novēlot, lai lugas ideja kā sēklas grauds kristu auglīgā zemē: „Ja gribi būt laimīgs, nedomā par sevi, bet par citiem un meklē jēgu latviskā dzīves ziņā".

Paidagogam L. Vīkam piešķirta Goda balva paidagoģijā par viņa mūža darbu – jaunatnes audzināšanu. Viņš rakstījis mūsu trimdas presē par audzināšanas jautājumiem un gatavo jauno paaudzi skolotāju darbam. Visi kājās piecēlušies godināja abus laureātus aplausiem.

L. Vīks sacīja, ka saņemtā balva ierosina viņu turpmākam darbam. 47 gadus izglītības druvā strādājot, daudz pieredzēts un pārdzīvots. Kara laikā leģionā iesauktie 18—19 g. vecie latviešu jaunekļi atvaļinājuma laikā iegriezušies pie savā skolotāja un stāstījuši par kritušiem un ievainotiem skolas biedriem. Viņi kaŗoja par savas tautas pastāvēšanu, aizstāvot dzimteni un tautu. Šie absolventi ir cīnītāji latviešu kultūras laukā. Aizkustinošs bija brīdis, kad sirmais paidagogs, saņemot piešķirto Goda balvu, paziņoja, ka viņš dalās tajā ar skolu, kuŗā strādā, nododot TLTA sestdienas ģimnazijai 100 dolaru.

Ģimnazijas direktrise V. Slavieša pateicās laureātam, kas rosīgi darbojies ģimnazijā audzināšanas darbā un visu mūžu cīnījies par latviešu valodas kopšanu, tāpat laureātei Lidijai Auzānei Tīcmanei par viņas lielo devumu jaunatnei un apveltīja abus ar rozēm.

Ģimnazijas direktrise V. Slavieša pārskatā minēja, ka 1968./69. mācības gadā ģimnaziju sāka 18 zēni un 19 meitenes, un šogad, pēc četriem gadiem, to beiguši 10 zēni un 14 meitenes ar gatavības apliecību. Direktrise novēlēja latviešu valodai saules mūžu, jo tā ir tautas vienotāja un gaisma, kas apgaismo latviešu dvēseli un kultūru. Valoda ir tautas pūra lādes atslēga, un tur ir gadu tūkstošiem krātas vērtības. V. Slavieša pateicās organizācijām un tautiešiem, kas gimnaziju materiāli atbalstījuši.

Andris Liepiņš ar Anitu Kalniņu un Sarmu Zubāni nodeva skolas karogu nākošās abitūrientu klases karognesējam Miķelim Cērpam, asistējot Dzintrai Krēsliņai un Vizmai Maksiņai. Tradicionālos vārdus par sarkanbaltsarkanā karoga krāsu nozīmi teica Andrejs Pakrastiņš, karoga nodevējam un

(Turpinājums 12. lp.)

Kandidāti DV priekšnieka amatam

Šāgada rudenī notiks DV priekšnieka un vanadžu priekšnieces vēlēšanas. Uzstādīti 5 kandidāti DV priekšnieka amatam un viena kandidāte vanadžu priekšnieces amatam

Priekšnieka amata kandidāti: Alfreds Baltiņš, DV Austrālijas valdes loceklis un kopējā Austrālijas latviešu informācijas centra vadītājs, DV Adelaides nodaļas valdes priekšnieks. Uzstādīts Austrālijā. — Jānis Frišvalds, Anglijas DVF valdes priekšsēdis, DV CV 1. vicepriekšsēdis un saimnieciskās nozāres vadītājs. Uzstādīts Anglijas, Vācijas un Zviedrijas DV kopsapulcēs. — Alfrēds Puķīte, bij. DV ASV priekšnieks un DV CV loceklis. Desmit gadus bijis BPLA valdes loceklis. Uzstādīts DV kopsapulcēs Vācijā, ASV un Zviedrijā. — Valentins Rolavs, DV Austrālijas valdes priekšsēdis un DV CV sporta nozares vadītājs. Uzstādīts Austrālijā. — Jāzeps Utināns, DV ASV priekšnieks, DV CV kasieris un aprūpes nozares vadītājs. Uzstādīts Kanadas un ASV DV kopsapulcēs.

Kandidāte vanadžu priekšnieces amatam ir Marija Ķeņģe no Anglijas. Uzstādīta Austrālijā, ASV, Kanadā, Vācijā, Anglijā un Zviedrijā.

Abas vēlēšanas notiks laikā no 1972. gada 1. oktobŗa līdz 1. novembrim, bet vēlēšanu protokoli iesūtāmi DV ģenerālsekretāram līdz 15. decembrim.

DV priekšnieku vēlē visi organizāciju biedri, bet vanadžu priekšnieci tikai vanadzes.

—he.

Baltijā sagaidāmi masu aresti

Meksikositijas laikraksts The News ievietojis 16. maija numurā rakstu no Vīnes, kuŗā ziņots, ka padomju slepenā policija (KGB) pavēlējusi salauzt pieaugošo politisko opoziciju trīs Baltijas valstīs — Lietuvā, Latvijā un Igaunijā. Pēc Kremļa instrukcijām pavēlēts izskaust atjaunotās prasības par nacionālu pašnoteikšanu un kultūrālo autonomiju nekrievu tautām PSRS. savienībā, un sagaidāms, ka sekos masu aresti.

Laikrakstā tālāk teikts, ka Latvijas 17 komūnistu līderi piesūtījuši atklātu lūgumu — vēstuli pārējām komūnistu valstīm Rietumos, lūdzot palīdzību, lai aizkavētu viņu kultūras iznīcināšanu. Vēl minēts, ka lūgumā lielās detaļās uzskicēta Maskavas pārkrievināšanas politika, piespiedu asimilācija un fiziskās represijas Latvijā, tāpat arī tas, ka tikai mazāk kā viena piektdaļa no 1500 ierēdņiem Latvijas iekšlietu ministrijā ir latvieši un ka ar latviešu piespiedu deportāciju uz citām padomijas republikām kopš 1945. gada ir panākts, ka latvieši savā republikā ir vairs tikai 57 proc. no iedzīvotāju kopskaita, bet Latvijas galvaspilsētā Rīgā — tikai 40 proc. latviešu.

Laikraksts piezīmē, ka līdzīga aina ir arī Lietuvā un Igaunijā. Tāpat kā Latvijā, šajās divās Baltijas republikās tautas valodu izskauž jau ar bērnu dārziem. Visvairāk arestēšanas izdarītas Lietuvā. Vēl vēstīts, ka policijas nopratināšanas un māju pārmeklēšana norāda, ka padomju vadītājs Brežņevs baidās, ka nekrievu nemiernieki pieprasīs plašāku bazi. Kremļa vadība izrādot pieaugošas rūpes par nacionālo sentimeitu Baltijas valstīs un citās Pad. savienības republikās. Beigās konstatēts, ka Breženeva režīms apzinās, ka katra pašnoteikšanās prasība ir izaicinājums centrālizētam padomju autoritārismam un ir vienotāja saite ar citām nemiernieku kustībām citās Pad. savienībā iekļautās valstīs.

LATVIJA AMERIKĀ

Trešdiena, 1972. g. 31. MAIJS 23. N-RS

Latviešu nedēļas laikraksts. Iznāk trešdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors KRIŠS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465-7902. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. Šīmane, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV —
par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50 tekstā $5.00 pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

ALAs jaunais valdes priekšsēdis Dr. Ilgvars Spilners karikatūrista Ed. Keiša skatījumā.
„TĀ LIETA CELSIES PAR TIK, KĀDS BŪS SITIENS!"

MĒRĶI UN UZDEVUMI

JAUNIEVĒLĒTĀ ALAs PRIEKŠSĒŽA Dr. ILGVARA SPILNERA UZRUNA 21. KONGRESĀ KLĪVLENDĀ

Dr. Ilgvars Spilners

Amerikas latviešu apvienībai jābūt dinamiskai un augošai organizācijai. Tai ir jāpārstāv latvieši ASV un jāpiedalās visu pasaules brīvo latviešu reprezentēšanā. Bet, galvenais, tai ir jābūt darbu vadītājai, darītājai un koordinētājai.

Valde ir ALAs darba vadītāja un plānotāja. Lai tai nepietrūktu dinamisma un sakaru ar latviešu sabiedrību, valde ir vienmēr jāatjauno un jāatsvaidzina. Tai jāpārstāv dažādi organizatoriski un ģeografiski nogrupējumi un tajā jāieiet darbiniekiem, kas var aizpildīt noteiktus biroju un amatu posteņus. Tiem ir jābūt ar vadītāju īpašībām. Tie, kas aiziet no valdes, neaiziet no ALAs darba, bet paliek piesaistīti kādā darba komisijā vai speciālā uzdevumā, gatavi kādreiz atkal atgriezties valdē.

Valdei vienmēr ir vairāk darāmā darba nekā līdzekļu, laika vai spēka tos visus paveikt. Tāpēc tai jāizrauga prioritātes, kas ir jādara, kas ir jāatliek un bez kā var iztikt. Dažkārt šķiet, ka valdei daudz jānodarbojas ar maziem darbiem, kas varbūt uz laiku liekas svarīgi, bet rezultātā tiek izšķiesti spēki, atšķaidīta uzmanība, bet paliekama dots ļoti maz. Valdei būs jāturpina nepabeigti darbi, jāsniedz mazi sabiedriski pakalpojumi un jānovērš krizes. Taču katram valdes loceklim, sevišķi biroju vadītājiem, vajadzētu izplānot vienu lielāku darbu, kas ir jādara, un ko latviešu sabiedrība novērtēs vairāk nekā daudzus mazus darbus un pakalpojumus.

Izglītības darbā mums ir jāvadās no apziņas, ka latviešu bērnu un jauniešu latviskā izglītība ir visas latviešu sabiedrības atbildība. Latviskā izglītība šinī zemē nav vajadzīga dzīves ikdienas nepieciešamību apmierināšanai. Latviskā izglītība ir visu latviešu kopīgā nepieciešamība. Tā ir vajadzīga tāpēc, ka mums ir kopīga nākotne. Latviska izglītība ir vajadzīga visur. Mācības grāmatu un līdzekļu vajag visur. To sagādei mums kopīgi vajadzēs dot lielus līdzekļus. Ziemā skolas gadā daudzos centros ir iespējams apmeklēt mācības nedēļas nogalēs, bet citur ir jāapmierinās ar mājmācību. Taču vasaras brīvdienās skolu pasākumus var apvienot un koncentrēt un vasaras skolu darbam būtu jākļūst par mūsu kopīgo financiālo un plānošanas atbildību.

Sporta nodarbībām latviskā vidē ir noteikta audzināšanas loma, un sporta biroja atbildība vēl vairāk varētu pienemties mūsu vasaras nometnes skolās.

Kultūras darbā uzsvaram jābūt uz tīri specifiski latvisko vērtību saglabāšanu un radīšanu. Katrs kultūras darbs, ko dara latvietis, automatiski nav arī latviskās kultūras darbs, bet kāda latvieša vispārīgs kultūras darbs var tomēr būt

(Turpinājums 14. lp.)

Lasītāju vēstules

ATBILDE VERDZĪBAI

Izlasot J. Kažas rakstu — Verdzība, Latvija Amerikā 19. apr. numurā, vēlreiz pārlasīju tajā minētos: 29. janv. rakstu par narkotikām un 5. febr. rakstu par simboliem. Saņemot īsi, pilnīgi pievienojos J. Kreicberga atbildei L.A. 10. maija numurā. No savas puses piemetinu, ka manā izpratnē šie raksti aprāda un iepazīstina lasītājus ar veidiem un līdzekļiem, kādus komūnisti lieto brīvās pasaules pakļaušanai. Paldies Latvijai Amerikā!

Esmu gan izbrīnījies par J. Kažas izvēli likt savam rakstam virsrakstu — Verdzība. Sāku lasīt to ar lielu interesi, gribēdams zināt, par kādiem verdzībā krītušiem tiks runāts? Galu galā atklājās, ka kaņepju audzēšanas aizliegums ir „verdzība". J. Kažas vārdiem — tā ir verdzība, no kā latvieši bēg. Citiem vārdiem, no vilka bēg, un lācim uzkritām. Un tagad, ar kadiļakiem, televīzijām u.t. t. mēs vergojam bez kaņepēm.

Laba recepte tiem, kas domā tāpat kā J. Kaža — visiem jāorientējas no lāča atpakaļ uz vilku, pie kaņepju sviesta . . .

R. B. Toronto

MESLU DEVĒJI

Pēdējos gados kā sēnes pēc lietus izaugušas sabiedrības un aģentūras, vai arī pelnīt kāras atsevišķas personas, kas mudina tautiešus dzimtenes apmeklējumiem, piesolot kā izdevīgus maksas kārtojumus, tā arī izvēloties un noteicot maršrutus šiem apmeklējumiem. Nav šaubu, ka šo apmeklējumu organizētāji ne tikai gūst materiālu labumu, bet tie zināmā mērā atbalsta arī okupācijas varas vēlmes — kāpināt šo apmeklējumu skaitu un apmērus, jo tādā kārtā okupētajās zemēs ieplūst tik ļoti kārotā valūta.

Protams, arī tie, kas saviem piederīgiem dzimtenē sūta dāvanas, ar nesamērīgi augstām muitas maksām, papildina turp aizplūstošo valūtu. Bet nenoslāpēsim savu sentimentu — palīdzēt tiem, kam šī palīdzība vajadzīga. Tas ir gluži cilvēcīgi. Ja mūsu iespējas ir tādas, ka varam dzimtenes tumsā iesviest kādu gaismas staru, izmantosim tās. Viņi, tur dzimtenē, būs pateicīgi, bet mūsos pašos radīsies apziņa un apmierinātība, ka esam veikuši svētīgu palīdzības akciju, kas ne tikai svarīga dāvanas saņēmēja materiālai nepieciešamībai, bet arī stipras uztur siržu saites starp svešumu un dzimteni.

Dažuviet šīm ceļojumu aģentūrām, gan ar latviskiem, gan svešvalodu apzīmējumiem, piekabināts kaut kas cits, kas mums var nepatikt un ko nevaram akceptēt, vadoties no „kultūras apmaiņas" viedokļa. Tā ASV reklāmējas kāds grāmatu apgāds, kas piesola latviešu grāmatas no dzimtenes. Minētais apgāds apciemojis vai visus grāmatu galdus svešumā. Acīm redzot, tas savus krājumus saņem no Latvijas un, liekas, šai ziņā tam nekādu grūtību nav. Jājautā gan, kādēļ okupācijas vara neielaiž savā pusē trimdā izdoto latviešu autoru darbus? Šāda vienpusība pierāda, ka tiek doti mesli okupācijas varai, pārdodot dzimtenē izdotās latviešu grāmatas, kur tajā pašā laikā latviešu autoru izdevumiem trimdā ceļš uz dzimteni paliek slēgts.

Jau vairākus gadus mūs tirda jautājumi par dzimtenes apmeklējumiem. Kamēr mēs par tiem spriedelējam, aktīvas grupas tos īsteno, pie tam ne vienu vien reizi gada laikā. No gluži cilvēcīgā viedokļa un personīgā sentimenta vadoties, nevar būt iebildumu pret šiem apmeklējumiem, ja to nolūks ir satikt savus piederīgos. Dēls vai meita vēlreiz grib redzēt savu tēvu, māti, brāli vai māsu, bet svešumā uzaugušie mazbērni ilgojas iepazīt zemi, kur dzimuši un dzīvojuši viņu vecāki un par kuŗu tiem nav nekāda priekšstata. Par to, ja visi šie apmeklējumi tiek turēti „nost no mikrofona", mums nevarētu būt iebildumu. Bet lieta kļūst ļaunāka, ja dzimtenes apmeklētājs, skaidri apzinādamies, ko viņa tauta izcietusi un vēl joprojām cieš zem okupantu pātagas, neatsakās dot meslus varai, kas to tur nospiestu verdzībā.

Tā nesen kādā trimdas laikrakstā bija lasāma ziņa, ka kāds latviešu izcelsmes komponists no ASV veltījis kādu savu kompoziciju Salaspils upuriem, ar pārāk atklātu nolūku izdabāt okupācijas varas ideoloģijai.

Vai meslu devējs tiešām piemirsis vai nezina dziļo brūci, ko latviešu tautas miesā un dvēselē cirta komūnistu varas pirmais gads un tam sekotājs drūmais pēclaiks? Vispirms bija Sibirija, tad Salaspils. Vai Sibirijas mocītāvas nebija pirmās, kur vergu darbā saļima un apgūlās latviešu un citu Baltijas tautu nelaimīgie un nevainīgie tūkstoši? Kādēļ gan intellektuālais meslu devējs negrib savas dotības īstenot šai gaisotnē? Šādu kompoziciju viņš varētu piedāvāt latviešu dziesmu svētku komitejai svešumā: tā to ar prieku un pateicību uzņems savā svētku programmā.

P. Grods, ASV

MEŽU DIENAS ATCEROTIES

Tāpat kā šodien svešumā, arī dzimtenē pavasara atmodu gaidīja kā lauku sētas kopējs, tā pilsētas iedzīvotājs. 1935. gadā toreizējais Latvijas valsts prezidents K. Ulmanis izsludināja Mežu dienas ar saukli: „Stādīsim kokus, sēsim mežus, darīsim daiļu savu dzimto zemi!" Uz apmežošanas vietām bieži vien ar orķestri priekšgalā, savu skolotāju pavadībā devās skolu jaunatne, aizsargu un armijas vienības, valsts un pašvaldību iestāžu darbinieki un privātpersonas. Pie sabiedriskām ēkām tika stādīti koki, lielu vēsturisku notikumu, ievērojamu valstsvīru un sabiedrisku darbinieku piemiņai. Pilsētās un laukos veidojās jaunas birzis un alejas. Arī tagad svešumā mums ir savi sabiedriski īpašumi kā pilsētās, tā laukos, kas katru pavasari gaida apkopšanu. Vai nebūtu laiks, ka tiem pievēršam lielāku uzmanību, to apkopšanai rīkojot sabiedriskas talkas, līdzīgas kādreizējām Mežu dienām Latvijā. Tā šie kopējie guvumi kļūtu mums katram par patīkamu pulcēšanās un atpūtas vietu, bet apkārtnei stāstītu par latvisko centību un daiļuma izjūtu. Daudzās kapsētās atrodas aizmirsti, gan zināmu, gan arī nezināmu tautiešu kapi, arī brīvības cīnītāju. Nepaiesim šīm vietām vienaldzīgi garām, bet apkopsim arī tās. Vai nederētu arī savas ģimenes mājas priekšā vai dārziņā pavasarī iedēstīt kādu kociņu mūsu tuva drauga, karavīra vai kāda savas personīgās dzīves svarīgāka notikuma piemiņai?

Ž. L., Hamiltonā

Tā mums iet, un kā vēl neies

TORONTO KALEIDOSKOPS 1972

Paskatoties uz ģeogrāfijas kartes, acis staigā pa lieliem kontinentiem, vairāk vai mazāk pazīstamiem. Dažā vietā būts, dažā ne; dažā gribētos būt, dažā — ne par kādu naudu. Maza un nomaļa, viņpus ekvatora, salu un ūdeņu apņemta atrodas Austrālija. Pēc formas izskatās kā tāda veclaicīga ceļa soma; vietām piepūtusies, kur vairāk mantu sabāzts, vietām ieplakusi. Bet — arī tur dzīvo latvieši. Tur ir arī latviešu teātrinieki, protams! Teātŗa mīlotāji tūliņ domās: tās kuplākās „ceļa somas" uzpūtušās vietās, bez visām citām vietām un lietām sabiedriskā un mākslas darba laukos un apvidos, būs teātrinieku aktīvitātes . . . Sabāztas, sapakotas cik jaudas un spēka, vietām spiežas Pacifikā kā pussalas . . . Tā būs!

Tā arī ir. Ne par viena cita kontinenta latviešu teātriniekiem nav lasāms tik daudz un plaši kā par Austrālijas teātriniekiem. Kad izplatījās ziņa, ka Amerikas kontinentu apciemos Sidnejas latviešu teātris, teātŗa draugu aprindu runām bez izņēmuma bija visām vienāds raksturs: nenoliedzama interese. Interesi pastiprināja apstāklis, ka visi deviņi tālie ansambļa viesi, atskaitot režisoru Imantu Sveili, bija sveši vārdi ar laikrakstos un žurnālos redzētām un neredzētām sejām. Bija sagaidāmas viesizrādes kā jauna neatgriezta grāmata, svaigām, gludām lapām, un nu, — burti, teikumi, starp tiem sejas, kas runā rakstītos vārdus un sāk dzīvot pa nelasītās grāmatas lappusēm. Tas darījis to, tas to, tam piešķirta godalga par to vai to lomu kultūras dienās, vai pat par režiju. Skatītāji šoreiz no tiesas varēja lietot bieži vietā un nevietā runāto vārdu: „Vienreizēji"!

Par Sidnejas latviešu teātŗa Kaleidoskopa uzvedumiem, kas notiek reizi gadā, dzirdēts un lasīts daudz. Sidnejiešiem pašu māju lietas un notikumi tik veiklam un redzīgam autoram kāds ir Uldis Siliņš, viņa radītajiem Kaleidoskopa jūtīgām, mainīgām lēcām un to atstarojumu lauzumiem vieglāk vai griezīgāk atstarojot skatītāju skatos un prātos, Austrālijā nesagādā problēmas. Viesizrādēs šai kontinentā tas citādi. Tematі, ko Kaleidoskopa lēcām lauzt un atstarot „no krasta līdz krastam" šeit, — tas varēja radīt komplikācijas gan tematikā, gan tās apdarē. Kas zina, par ko te tagad fokusu noturēt attiecīgā laika izmērā? Kas zina, uz ko tēmēt? Lietas jāliek vispārinājumā. Autors, sadarbodamies ar režisoru, ir laimējis. Tie saskatījās un pateica viens otram: Tā tas ir. Un ne tikai tur vai tur, bet visur.

Spēles forma ir ar redzamu pacēlumu. Tā šāda veida uzvedumiem, lai sauktu tos par kaleidoskopiem vai kā citādi, ir nepieciešama. Bet jāatceras režisora J. Sveiļa vārdi, ko tas teicis pirms viesizrādēm: „Mēs mēģinām darīt to tā, kā tas atbilst mūsu dažādo tēlotāju gatavībai, individuālām spējām un — iespējami vienkārsi." Redzot ansambli mainoties 16 dažāda satura un noskaņu kaleidoskopiskos lēcu lauzumus, katram tēlotājam ar jaunu uznācienu nesot sev līdzi citu raksturojumu, kādreiz tikai atmosfairas rezonējumu (kopējās grupās ar mūziku un dziesmām), režijas nodoms izdevies.

Dzirdēts, ka Austrālijas teātrinieki mīl eksperimentēt. Laimīgā atziņā un atvieglotā sajūtā var teikt: eksperiments bija, bet ne ar „uzbāzīgu vandalismu", kā to teicis kāds amerikāņu modernais dzejnieks par dzejas eksperimentiem. Tas teicis, ka eksperimentējot nedrīkst aizmirst substanci, un eksperimentu nevar pārvērst schēmatisku mīklu minējumos. Paceltais nereālisms vienā otrā ainā (Minsteres skola, Iesvētāmā meita) bija ar farsa nokrāsu, ne abstraktīvu nemākulību. Aina Minsteres skolā un DP popurijā ansamblis liecināja, ka tiem nav sveši mūzikāli iestarpinājumi, un tie tos veic ar nemaldīgu ritma iejūtu. Kopti un runīgi ķermeņi ir vairākiem tēlotājiem. Redzamāko no visiem jāmin Anitu Apeli. Tai katrs ķermeņa auds runā ar prātu un sirdi, atbilstoši darāmam, — gaida nākošo mūzikas taktі.

Pagaŗajā izrādē, mainīgām temām, mainīgiem, neredzētiem tēlotājiem, grūti izsekot katra tēlotāja galvenajām un spilgtākajām iezīmēm. Tāpat, lai cik ļoti arī vēlētos to darīt, zīlēt un gaidīt nākotni, ko tēlotājs vēl varētu parādīt no sava jau ielocītā spēju pūra. Viņi visi saista uzmanību, un tas vien jau ir daudz. Spilgtākais un kaleidoskopiskiem uzvedumiem veiksmīgākais ir pats autors Uldis Siliņš. Lieliem un siltiem burbuļiem ir viņa smiekli, gan skaļi, gan klusi — par zivju audzināšanu divi lielās upēs Volgā un Daugavā. Zivs nosaukums „vobla", un kā tēlotājs ar vārdu dažādās niansēs rīkojas, liek smieklos līdzi burbuļot. Liels palīgs spēlē tam ir arī veiklā rīcība ar latvisko un krievisko vārdu galotņu maiņu. Laba partnere viņam ir Ruta Ošiņa mazā intervētājas lomā. Vulkāniskā runā Siliņš ne ar sekundi nepazudina partneri rāmajās intervētājas frazēs. Taisni šeit bija saskatāma lielā disciplīna sidnejiešu skatuves darba vingrinājumos. Tikpat veiksmīgi U. Siliņš tēloja ūdensvadu labotāja lomu ainā Sudrabkāzas. Tā piecu cilvēku saspēlē bija viena no labāk veiktajām. Acis un ausis kavējās pie visiem pieciem dalībniekiem, un spontāni pazibēja doma: kā būtu, ja Jānis Ķaukis satiktos kādreiz ar Blaumaņa Pičuka tēlu No saldenās pudeles. Tā būtu skaista satikšanās.

Aina Romeo un Jūlija bija neskaitāmās sīkās un skaistās krāsās. Tur varēja domāt daudz labu domu un būtu sakāmi daudzi labi vārdi par veikto. — Šekspīrs satikās ar šodienu visā „šekspīriska šodienīguma" traģikomiskā varenībā. Netrūka pat Laimona Siliņa personifikācijas, kas nez' no kurienes uzspraucies ar visu „brūti", meklēja savu „četrstabaino" gultu un — nomaldījies, atkal pazuda burzmā . . .

Daudzas lietas un notikumi noveda skatītāju arī pagātnē. Izdevies un pie tam ar traģisku pieskaņu bija dziesmas aranžējums par „dzimtenīti" un miltiem. „Dzimtenītes" apdziedājumi, pie tam ar dažādiem „pseudonimiem" — piem. „gumijas āmurs" u.c. nav piemirsis, gan traģiskā, gan komiskā nokrāsā. Izpildījums bija precīzs un ar noskaņu.

Ja Uldis Siliņš savā intervijā, kas lasāma programmā, runā par „ak" un „fui", tad viņš to dara lieki. Arvien biežāk feļetonos, tāpat īsstāstos latvieši sāk sniegt un saņemt, tāpat par katru cenu meklēt humoru vietās, kur „ķeizars kājām iet". Ērtās, labi iekārtotās dzīvojamās istabas un gaumīgām gleznām dekorētās sienas laikam taču nevienu vairs nesmīdina . . . Ko lai citu dara, ka jāķeŗas pie rožaina porcelāna, kaut vai zem ābelēm . . . Lai Uldis Silinš raksta, cik tam jaudas, kamēr vēl spalvai ir tīkama atskabarga un par visām lietām—darbīgais un spējām apbalvotais teātrinieku bars, kāds Sidnejā neapšaubāmi ir.

Uldis Siliņš arī pasaka: „Tā mums iet! Un kā vēl kādreiz neiet! Par to nemaz runāt nevar! Kur nu vēl rakstīt un tēlot!" Viņam taisnība.

Emma Kalniņa-Znotiņa

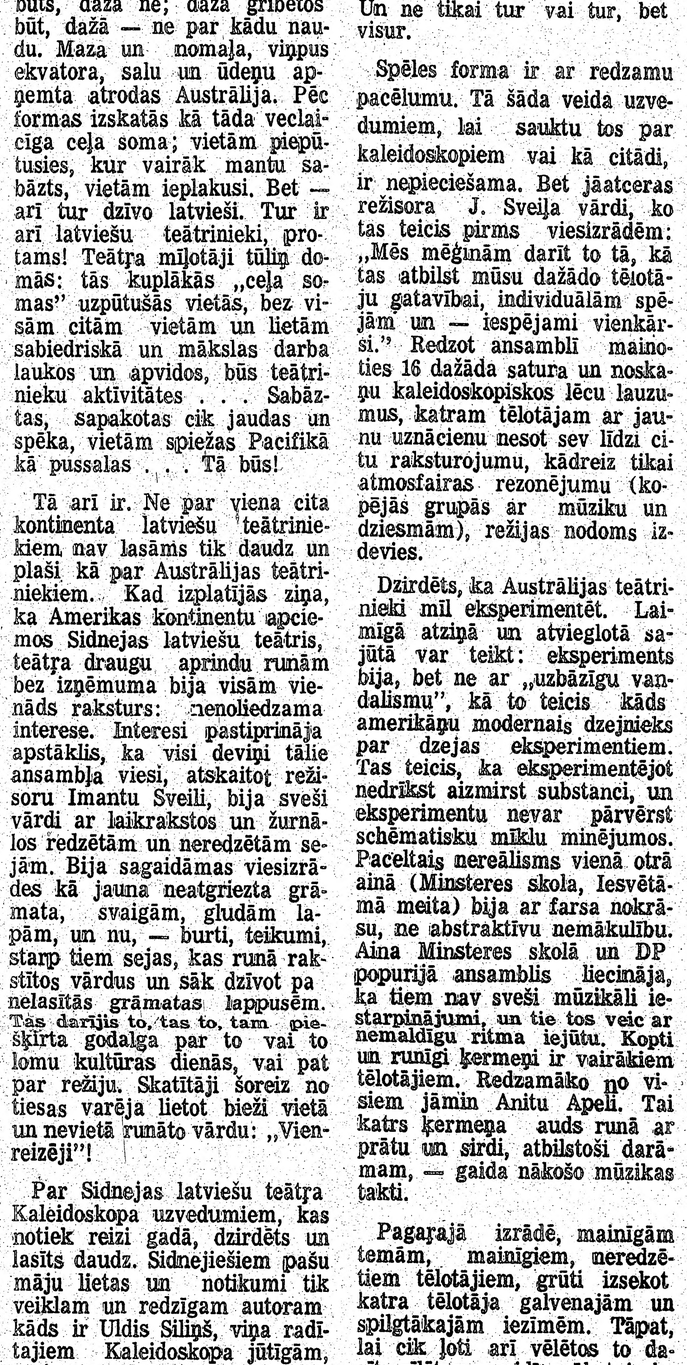

Dzīvās pārrunās pēc Sidnejas latviešu teātŗa viesizrādes Toronto, no kreisās: rež. V. Pukats, inž. J. Freijs, šis turnejas galvenais ierosinātājs, kas pats pirms ierašanās Toronto darbojās uz Austrālijas latviešu teātŗa skatuves, un Villisa lugas Sieviete rītsvārkā galvenās lomas tēlotāja Lija Veikina.

Foto: J. Ligers

Ilgas Goldmanes zīmētais plakāts 5. Rietumkrasta latviešu dziesmu svētkiem Vankuverā.

Padziedami mēs, bālini

KĀ RISINĀSIES RIETUMKRASTA DZIESMU SVĒTKI VANKUVERĀ

Vankuvera ir Kanadas skaistākās provinces — Britu Kolumbijas pilsēta. To dažkārt dēvē arī par rietumu krasta pērli. Tur dzīvojošā latviešu saime šogad rīko mūsu lielos kultūras un tikšanās svētkus — Dziesmu svētkus, laikā no 30. jūnija līdz 4. jūlijam.

Šī mazā latviešu saime ir galvenokārt svētku priekšdarbu veicēja. Programmas sniedzēji lielāko tiesu nāk no citurienes. Vietējai saimei ir koris, tautas deju grupa, daži gleznotāji, kāds lietiskās mākslas priekšmetu darinātājs un pāris rakstnieku, kas piedalīsies rakstnieku cēlienā. Tomēr darba darītāju ir daudz, un visiem ir darba pilnas rokas, lai svētki iznāktu kupli un skaisti.

Gribas šos svētkus saukt par dziesmu un kultūras svētkiem, jo skanēs ne tikai dziesmas, bet būs pārstāvētas arī dažādas citas kultūras nozares. Būs teātris, priekšlasījumi, mūzikas priekšnesumi, tautas dejas, gleznu un lietiskās mākslas darbu izstādes un rakstnieku rīts.

Tā kā šis ir mūsu preses jubilejas gads — piepildās 150 gadi, kopš iznācis pirmais latviešu laikraksts Latviešu Avīzes, tad svētkos būs arī latviešu preses izstāde, žurnālista O. Akmentiņa sagādāta. Tā rādīs mūsu avīžniecības attīstību un laikrakstu lielo nozīmi tautas dzīvē visos laikos. Par latviešu preses attīstību referēs rakstnieks Kārlis Ķezbers.

Svētkos ar savu programmu aktīvi piedalās jaunatne: tautas dejas, koncerts, dainotājas Dace Kārkliņa un Ausma Jaunzeme, koklētāji. Klavieŗu mūziku sniegs Brigita Ritmane un Ieva Māra Megne.

Mūsu izcilais pianists Arturs Ozoliņš piedalīsies simfoniskās mūzikas koncertā. Garīgajā koncertā dziedās Antoņina Vaivode ērģelnieces Anitas Rundānes pavadījumā.

Literārais sarīkojums pārcelts uz svētdienu, 2. jūliju, plkst. 5 p.p. To vadīs Latviešu preses biedrības vicepriekšsēdis K. Ķezbers no Čikagas un tur piedalīsies vairāk kā 12 rakstnieku. Mūzikālajā daļā solījusies piedalīties Ilze Šīmane ar savu dēlu Gundaru no Čikagas, spēlējot kokļu priekšnesumus. Kārlis Ķezbers, kas vadīs arī literāro sarīkojumu, lasīs referātu par latviešu presi 1. jūlijā pēc teātŗa izrādes. Rakstniekiem paredzētas atvadu brokastis 4. jūlijā plkst. 10 no rīta.

Rakstnieku cēlienā piedalīsies šādi autori: no Čikagas — Kārlis Ķezbers, Janīna

(Turpinājums 23. lp.)

LATVIAN MUSIC

Mr. V. V. Kancāns
1900 West 3rd Street,
White Bear Lake,
Minn, 55110.
Tālr. GA 9-2517
Pārstāvji:
Latviešu grāmatnīcas

30cm LP40: PAULS SAKSS un viņa dziesma

Pauls Sakss orķestŗa pavadījumā dzied 14 skaņdarbus: Emīla Dārziņa un Jāņa Mediņa dziesmas, operu ārijas, tautasdziesmas un šūpuļdziesmas.

Skaņu mākslas lielmeistars

Latvju Enciklopēdija 2234. lappusē par P. Saksu: ". . . atklājas smalkjūtīgā mūzikālā personība un liriskā tenora perfektais slīpējums, spēja niansēt sīkāko pārdzīvojumu vibrāciju dziesmā; sumināts Dārziņa dziesmu tulks." Latvian Music: LP 40 atklāj P. Saksa talantu visā pilnībā, jo nekad agrāk dziedoņa balss nav atskanējusi tik labas kvalitātes skaņu platē.

Pārrunas ALAs kongresa pēdējā dienā

DAŽĀDAS DOMAS PAR PIEMAKSĀM JAUNATNEI

Amerikas latviešu apvienības kongresa pēdējā diena 14. maijā Klīvlendā iesākās ar Vankuveras dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēža J. Lielmeža ziņojumu. Svētki uzskatāmi par 1972. gada lielāko latviešu sarīkojumu un ir it kā ievadījums latviešu dziesmu svētku 100 gadu atcerei. Vankuvera būs centrs, kas vienos ASV un Kanadas latviešus.

H. Mindenbergs ieteica nākotnē izplānot dziesmu svētku rīkošanas laiku ASV, Kanadā un Eiropā, lai tie nenotiktu reizē. Kanadas viesis J. Lielmežs ieteica bez Minsteres ģimnazijas izveidot patstāvīgu latviešu skolu arī Garezerā ar centrālo organizāciju palīdzību.

Mineapoles delegāts J. Dimants vēlējās zināt ALAs valdes nostāju par 25 centu nodevu par labu jaunatnei dziesmu svētku sarīkojumos.

Agrākais ALAs priekšsēdis U. Grava norādīja, ka jautājums jau pārrunāts valdes sēdēs un atzīts, ka ASV fondu ir jau par daudz. Ziemeļamerikas Kultūras fonds divas trešdaļas no visiem līdzekļiem sadala jaunatnes darba veicināšanai. H. Mindenbergs norādīja, ka šāda piemaksa ir rietumkrasta dziesmu svētkos jaunatnes atbalstam. J. Sproģis no Grand Rapidiem domāja, ka līdzekļus varētu sagādāt citā veidā, bet ne ar 25 centu piemaksām. Tur varētu palīdzēt akadēmiskās organizācijas.

Jaunais ALAs priekšsēdis J. Spilners savukārt domāja, ka latviešu sabiedrība būtu „jāaaudzina" un svētku apmeklētājus varētu ar kādu nodevu aplikt. Šis lielais sarīkojums ir daudzu cilvēku radīts sasniegums, apmeklētājiem būtu jādod sava tiesa jaunai audzei darba turpināšanai. Tam jābūt tomēr Kultūras fondam, kas līdzekļus sadala.

Klīvlendas dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis R. Šilders ieskatīja, ka svētku rīcības komiteja jau ieņēmusi viedokli un 25 centu nodokli no svētku apmeklētājiem neiekasēs. J. Vilciņš no Čikagas ieteica atstāt jautājuma izšķiršanu vietējām organizācijām.

Viņš norādīja, ka jaunatne nepiedalās sabiedriski kultūrālā darbā, kādēļ tā mudināma tajā piedalīties.

K. Baltiņš no Mičigenas norādīja uz kādu ASV skolu noteikumu. Ja ir internāta telpas, tad pašvaldībai jāgādā par telpām skolai un skolotāju sastāvu. Ja Garezerā uzceltu internātu latviešu skolniekiem, tie varētu iet netālajā amerikāņu skolā un prasīt arī latviešu valodas mācīšanu.

J. Bungs no Klīvlendas domāja, ka svarīga ir trimdas dzīvā spēka saglabāšana. Vecā paaudze aiziet, jaunie „nobirst" ar jauktām laulībām, kādēļ varētu pienākt laiks, kad latviski runājošo vairs nebūs. Viņš ieteica noturēt dievkalpojumus angļu valodā. Omahas deputāts sacīja, ka dievkalpojumiem angļu valodā Omahā bijuši panākumi, bet vēlāk tie atmesti apmeklētāju trūkuma dēļ. V. Rūtenbergs sen. uzsvēra, ka dievkalpojumi latviešu valodā palīdz saglabāt latviešu valodu.

U. Grava ziņoja par gaidāmās Eiropas drošības konferences priekšdarbiem. Plāns izstrādāts 12 mēnešiem. Nav domājams, ka šī konference varētu notikt agrāk. Paredzēts iesniegt memorandu. Tas dod iespēju latviešiem pieteikt savu klātieni un satikt dažādas delegācijas. Latviešu delegācija sastrādāsies ar igauņu un lietuviešu pārstāvjiem. Šī uzdevuma veikšanai jāiesaista visi iespējamie spēki, iesaistot kā politiskās partijas, tā Latvijas diplomātus. Runāts arī par kādas kopējas latviešu masu demonstrācijas sarīkošanu vienā laikā visā pasaulē.

L. Pogainis aicināja nākamo ALAs kongresu sasaukt Priedainē, Ņudžersijā, bet J. Grotēns — Kalamazū.

Kongresa beigu daļā pieņēma vairākas rezolūcijas: Kongress aicina atbalstīt Rietummičigenas universitātes latviešu valodas studijas, atbalstot tās ar līdzekļiem, stipendijām un grāmatām. Atzīst Latviešu fondu par nozīmīgu un atbalstāmu. U. Gravas iesniegums norāda uz Minsteres vidusskolas nozīmi un aicina latviešu jaunatnes līdzdalību šinī skolā. V. Rūtenbergs sen. iesniedza rezolūciju, kas mudina kļūt par ALAs mūža biedriem, bet otra viņa iesniegtā rezolūcija aicina maināt nostāju par 25 centu piemaksu jaunatnei. J. Vilciņa rezolūcija aicina jauniešus aktīvāk piedalīties organizāciju dzīvē. A. Pētersons aicināja organizācijas veicināt iestāšanos latviešu kreditsabiedrībās. Peļņu varētu nodot ALAi. No katra organizāciju sarīkojuma 10% nodot ALAi.

Kongress nosūtīja telegrammas Klīvlendas pilsētas galvam R. Perkam, senātoriem Makgī un Džeksonam, kā arī ASV prezidentam Niksonam.

Kongresa pirmās un pēdējās darba dienas norise bija Šeratona viesnīcā, bet otrās dienas darbs risinājās Klīvlendas apvienotās draudzes jaunajā īpašumā, kas izmaksājis ap 200.000 dolaru. Kongresā šogad piedalījās 84 delegāti.

V. I.

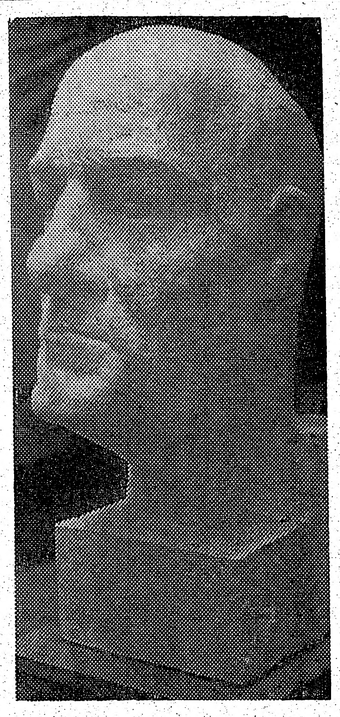

Tēlnieka Augusta Kopmaņa darbs: Komponists Jānis Cīrulis (šogad pagāja 10 gadu kopš viņa nāves dienas).

Marija Urnežus

DZĪVĪBAS SLAVAI

Dziesmas no rētām
kad nešķirs vairs vārdi,
vienots būs viss,
jaunā sākumā plūdis,
gūtais un zaudētais
vienādi niecīgs,
seju vairs nekrustos
gaisma, ne ēnas,
tad dvēselēs citās
vēl sakritīs sniegi,
pilnskaņas alkās
kaut kur raudās kokle . . .
bet ceriņu vilni
vējš šūpos pret sauli
dzīvības slavai
tāpat kā pirms manis . . .

Pratināšanas no Rīgas līdz Novosibirskai

PAGRĪDES IZDEVUMS CHRONIKA PĀRDZĪVO JAUNU BELZIENU

No Odesas līdz Ļeņingradai, no Rīgas līdz Novosibirskai simtiem cilvēku tapuši pratināti, dučiem māju tikušas pārmeklētas, ziņo Associated Press aģentūra, lai sadzītu pēdas pagrīdes laikrakstam — Aktuālo notikumu chronika.

Izmeklēšana, kas čekas materiālos figurējusi kā „Lieta Nr. 24", sākusies šai gadā pēc tam, kad komūnistu partijas vadība izšķīrusies likvidēt slepeno pilsoņu tiesību cīnītāju izdevumu. Taču par spīti čekas aģentu iesaistīšanai, jaunākais Chronikas numurs parādījies, kā paredzēts, marta beigās, atzīmēdams savas pastāvēšanas ceturto gadu.

Slepenais izdevums ziņo par pilsoņu tiesību pārkāpumiem, informē par netaisni apcietinātām personām un stāsta par tiem, kas simpatiski noskaņoti pilsoņu tiesību cīņai un atbalsta to. Tādā veidā Chronika kļūst it kā par pretpolu oficiālai presei, kurā atspoguļojas tikpat kā bezkļūdaina „komūnisma cēlāju" sabiedrība.

Pagrīdes izdevums iznāk ik pa pāris mēnešiem no 20 līdz 30 zīdpapīra lappušu biezumā, sasprausts kreisajā stūrī augšmalā. Tas cirkulē pēc ķēžu vēstuļu principa: katrs saņēmējs sekmē tālākizplatīšanu, izgatavodams pāris kopijas un iedodams draugiem. Redaktori ir anonimi, un izdevumam nav savas tapšanas vietas. 5. numurā redakcija paskaidro: „Chronika nekādā ziņā nav nelegāls izdevums. Grūtie apstākļi, kādos tā top, ir izveidojušies aiz īpatnējiem priekšstatiem par likumiem un informācijas brīvību, kuŗi gaŗu gadu tecējumā tapuši par noteicošiem zināmās Pad. savienības organizācijās."

Informācijas piegādātājiem Chronikas redakcija pastāsta, cik viegli tā nogādājama redaktoriem: vienkārši pastās-tiet savu ziņojumu tai personai, kuŗa jums iedeva šo numuru. Tā savukārt pastāstīs informāciju tai, kuŗa apgādāja viņu ar kopiju. Un tā tālāk. Gadījumā, ja jūs vēlētos izdibināt visu šo informācijas ķēdi, jūs uzlūkos par uzraudzības iestāžu informētāju, tāpēc nedariet to.

Chronikas izdevumos ir figurējuši nepazīstami vārdi blakus pasaulē pazīstamām personībām, kā Aleksandrs Solžeņicins, Jūlijs Daniels, Andrejs Sacharovs, Aleksandrs Ginsburgs, Zoress Medvedjevs, Metislavs Rostropovičs, Andrejs Amalriks, ģenerālis Pjotrs Grigorenko.

Koncentrēdamies uz informāciju par arestiem, izmeklēšanu, politisku cietumnieku ievietošanu garā vājo iestādēs, tiesu procesu aprakstiem, ziņām no soda nometnēm un sēru vēstīm, Chronikas redaktori uzmanīgi izvairījušies no iespējamas apsūdzības par „pretpadomju propagandu". Visu uzsvaru Chronikas ziņojumi virza implicētā prasībā respektēt Pad. savienības konstitūciju.

Chronikas līdzstrādnieku tīkls, kā secina vērotāji, ir plaši izplatīts, iesniegdamies pat komūnistu partijā. Ir dzirdētas arī baumas, ka daži čekas darbinieki tīri personīgu iemeslu dēļ nemaz neesot pārāk nelaimīgi par Chronikas eksistenci.

Kā zināms, pagrīdes izdevumi vai pagrīdes materiāli cirkulē arī Ukrainā, un pasaules brīvie ukraiņi veltī ne mazums pūļu šo materiālu pavairošanai rietumpasaulē

Nekādu ziņu par pagrīdes izdevumiem Latvijā nav, taču visas Pad. savienības pagrīdes rezultātā, kā norāda AP aģentūra, skarta arī Latvija. Ir zināms, ka agrākās izmeklēšanās Latvijā pratināti un sodīti gan latvieši, gan cittautieši. Šīs pratināšanas skārušas arī latviešus — Rīgas apciemotājus.

ars

LATVIEŠU KAPA AKMEŅI

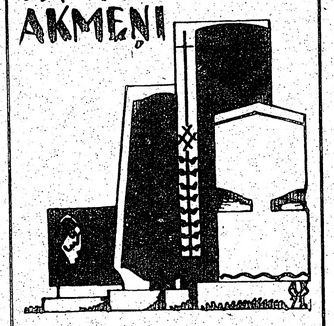

latvieša
izpildījumā
A. A. Kopmanis
19 Millbrook Cr.
Toronto 6.
Tālr. 466-5126

JAUNIE LATVIEŠU SKOLOTĀJI!

MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJA

meklē 2 SKOLOTĀJUS/JAS, kas, priekšmetus apvienojot, mācītu matēmatiku, fiziku, ķīmiju un mākslas vēsturi (zīmēšanu, rokdarbus, eventuāli arī franču valodu). Alga pēc BAT — ca. DM 1600,- (netto) mēnesī (precējies ar 1 bērnu).

Pieteikumus (pievienojot dzīves aprakstu, foto, izglītības un darba apliecību foto kopijas) iesūtīt: Direktor Dr. Z. Vitens,

44 Münster / Westf.,
Wienburgstr. 52 — 54
Germany.

LCK IZGLĪTĪBAS DAĻA

BROADVIEW DELIKATEŠU VEIKALS

105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)

Tel.: HO 5-9905 *Ausma Miķelsone*

Latvijas vēsture lietuviešu žurnālā

LITHUANUS. THE LITHUANIAN QUARTERLY. VOLUME SEVENTEEN. NUMBER 3, FALL 1971

Latviešu trimdas sabiedrībā līdz šim maz populārs ir lietuvju zinātniskais žurnāls Lituanus. Tur sadarbojas baltiešu zinātnieki. Šis žurnāls jau sasniedzis itin solīdu metienu (4196 eksemplāru). Vienīgi latviešu korporāciju žurnāls Universitas var lepoties ar vēl lielāku metienu (pāri par 6000 eksemplāriem). Lietuvju žurnāla 1971. g. 3. numurs ir veltīts galvenokārt Latvijas vēstures problēmām. Tikai burtnīcas sākumā ievietotas Lietuvas 2. valsts prezidenta A. Stulginska vēstules, un burtnīcas beigās ir recenzija par A. Rubuļa grāmatu „Baltic Literature". Abi pamatraksti ir latviešu vēsturnieku A. Ezergaiļa un J. Rogaina itin plašas apceres.

Lai labāk varētu izprast A. Stulginska vēstuļu saturu, īsumā apskatīta viņa biografija. Viņš dzimis 1885. g. lauksaimnieka kuplajā ģimenē. Savu brāļu atbalstīts, beidzis ģimnaziju, pēc tam apmeklējis katoļu semināru Kauņā. Tālāk viņš dodas uz Austriju, lai studētu teoloģiju un filoloģiju. Vēlāk viņš izvēlas laicīgo karjēru un iestājas Halles universitātē studēt lauksaimniecību. Pēc šīm studijām atgriežas Lietuvā un sāk nodoties politikai. Viņš nodibināja kristīgo demokratu partiju un 1917. g. kļuva par šīs partijas centrālkomitejas priekšsēdi. 1918. g. 16. februārī A. Stulginskis parakstīja Lietuvas neatkarības proklamēšanas dokumentu. Viņu ievēlēja saeimā un bija vairākās valdībās par ministru. 1920. g. viņu ievēlēja par saeimas priekšsēdi, līdz ar to pēc Lietuvas satversmes kļūdams par Lietuvas valsts prezidentu. Šo amatu viņš veica līdz 1926. g., kad Lietuvā nodibinājās diktatūra. Tad atgriezās lauksaimniecībā. 1941. gadā A. Stulginski deportēja uz Krasnojarskas apgabalu, bet pēc Staļina nāves 1954. g. atbrīvoja, tāpat viņa sievu Onu, kas bija deportēta uz Komi apgabalu, un abi atgriezās Lietuvā.

A. Stulginska vēstules sākās 1956. un beidzas ar 1969. g., kad viņš mira — 7 gadus vēlāk par savu sievu. Tur nefigurē vairs politiskas problēmas, bet dažādas ikkdienas rūpes un bažas, dzīvojot komūnistu režīma apstākļos. Vēstules adresētas viņa meitai Aldonai, kas ar ģimeni dzīvoja ASV.

Šīs burtnīcas galvenais raksts saucas „The Latvian Liberals and the Federative Tradition during the 1917 Revolution". Tas ir Itakas kolledžas prof. A. Ezergaiļa referāts 2. Baltiešu zinātnieku konferencē 1970. g. Sanhozē kolledžā. Man bija izdevība noklausīties šo referātu un arī piedalīties diskusijās.

Īpatnēja ir viņa liberāļu definīcija: tie bija visi tie, kas nebija marksisti, sociāldemokrati un boļševiki. Konservātīvo ietekme toreiz patiešām bija niecīga. Rīgas domes vēlēšanās F. Veinbergu „tautas partija" ieguva tikai vienu delegātu no 120. Autors domā, ka latviešu liberāļi vērtējuši feredācijas ideju augstāk par neatkarības ideju. Šai sakarībā gribētos atgādināt, ka latviešu sociāldemokratu savienības ideologi M. Valters, R. Rolavs un E. Skubikis jau 1903. gadā izvirzīja Latvijas neatkarības prasību. Tā piem. M. Valters Proletārieti (7. un 8. n-rā) aicināja Krievijas tautas „lauzties ārā no Krievijas". Ja latviešu liberāļi 1917. g. izvirzīja lozungu „brīvā Latvija brīvā Krievijā", tas bija politiskais reālisms, ko atzīst arī autors. Protams, latviešu sociāldemokratu partijas federācijas idejai bija citāda nokrāsa, jo marksisms atzīst tikai internacionālismu.

Autors ļoti rūpīgi izsekojis latviešu liberāļu ideoloģijas pakāpeniskai attīstībai 1917. gadā. Atšķirība nacionāldemokratu partijas un zemnieku savienības starpā labi dokumentēta viņu laikrakstos Dzimtenes Atbalsis un Līdums. Pakāpeniski izveidojās neapmierinātība ar Krievijas pagaidvaldību, kas vilcinājās atzīt latviešu liberāļu prasības: 1) lai Krieviju deklarātu par federātīvu republiku, nevis tikai par republiku, 2) lai Latvijai garantētu politisko autonomiju, nevis vienīgi administrātīvo kontroli par latviešu apdzīvoto territoriju, 3) lai Latgali atdalītu no Vitebskats gubernas un apvienotu ar pārējo latviešu apdzīvoto territoriju, un 4) lai pagaidu valdība atzītu latviešu nacionālās autonomijas principu, nevis tikai territoriālo autonomiju.

Tā kā Krievijas pagaidvaldība kavējās atzīt šīs prasības, tad presē jau 1917. g. vasarā atskanēja šādas prasības: 1) vērsties pret pagaidu valdību ar revolūcionāriem līdzekļiem, 2) nodibināt nacionālo padomi un sasaukt satversmes sapulci, 3) uzņemt kontaktu ar citām Krievijas nacionālitātēm un 4) izvirzīt Latvijas jautājumu kā internacionālu jautājumu. Ukrainas „rada" sasauca Krievijas tautību kongresu Kijevā, kas turpinājās no 8. līdz 15. septembrim. Latviešu prese to sauca gan par „mazo tautu kongresu", gan par „autonomijas kongresu". Tur piedalījās 80 delegātu, kas reprezentēja 20 dažādas tautības. Latviešiem bija 10 delegātu.

Prof. Edgars Andersons savā Latvijas vēsturē 1914—1920 (249 lp.) saka, ka lietuvieši un igauņi prasījuši savām zemēm pilnīgu neatkarību, bet latviešiem nav bijis vienprātības: Seržants nostājies pret federācijas ideju, bet Meierovics aizstāvējis federācijas ideju, vēl neizvirzot Latvijas neatkarības prasību. Prof. A. Ezergailis atreferē lielāko Meierovica runas daļu. No tās redzams, ka Meierovics vispārīgi runājis samierināšanas garā, tomēr aicinājis izveidot vienotu fronti pret visiem, kas neatzīst tautu pašnoteikšanās principu.

Par šo kongresu parasti mēdz teikt, ka tam Latvijas vēsturē nav bijusi liela nozīmē. Tomēr tam bija sava netieša nozīme. Tas skaidri parādīja, ka citas tautas nevarēja palīdzēt izveidot latviešu politisko dzīvi, bet tas jādara pašiem. Ļoti svarīga bija audience pie ministru prezidenta A. Kerenska (1917. g. 19. septembrī jeb 2. oktobrī pēc jaunā stila). Plašu atreferējumu par to atrodam A. Klīves grāmatā Brīvā Latvija (210. — 216. lp.). Bija paredzēts, ka latviešu strēlnieku pārstāvis Kārkliņš aizstāvētu autonomijas prasības, Vidzemes zemes padomes pārstāvis Z. Meierovics prasītu Latgales pievienošanu Vidzemei un A. Klīve iesniegtu priekšlikumu ministru prezidentam par latviešu strēlnieku novietošanu pie Vidzemes zemniekiem viņu pasargāšanai no laupītājiem. Diemžēl, A. Kerenskis noraidīja visas 3 prasības. Tātad palika tikai privātā iniciātīva.

Jau 2. (15.) oktobrī J. Goldmanis sasauca latviešu organizāciju apspriedi Pēterpilī. No šīs apspriedes vēlāk izveidojās Pagaidu nacionālā padome 17. (30.) novembrī Valkā. Raksturīgi, ka šīs padomes publicētā Latvijas neatkarības deklarācija, ko iespieda 10.000 eksemplāros un publicēja 19. novembrī (jeb 2. dec. pēc jaunā stila) ar nosaukumu" Visiem latviešiem" bija formulēta ļoti uzmanīgi. Tā vairāk atgādināja autonomijas prasību. Tomēr Lielbritanijas valdība to pareizi saprata un 1918. g. 11. novembrī atzina latviešu Pagaidu nacionālo padomi par suverēnās varas nesēju brīvajā Latvijā. Tomēr Latvijas neatkarības otrreizēja proklamēšana bija nepieciešams un svarīgs fakts, lai ar to radītu plašāku politisku bazi jaundibinātajai valstij.

Vēsturnieks J. Rogainis pakavējas pie autoritārā režīma nodibināšanās Latvijā. Viņa raksts saucas „The Emergence of an authoritarian Regime in Latvia, 1932—1934". Tā kā autors izmantojis arī vācu un angļu publikācijas, tad vispārējā aina ir kļuvusi daudz pārskatāmāka. Vispirms šai rakstā atrodam Latvijas republikas 1922. g. 15. februāŗa satversmes raksturojumu. Tur pasvītrota saeimas pārāk lielā noteikšana, tās lielā sadrumstalotība, ministru kabineta nestabilitāte un dažu ministru nepiemērotība savam uzdevumam.

Jau 20. g. s. 20-tos un 30-tos gados izvirzījās daži ierosinājumi konstitūcionālām reformām, sevišķi pēc valsts apvērsuma Lietuvā 1926. g. Tā piem. Rīgas latviešu biedrība 1932. g. 28. augustā sasauca dažādo organizāciju kongresu, kur 340 pārstāvju iztirzāja konstitūcijas reformas. Tai pašā gadā par to sprieda latviešu labā ekstrēmistu partija J. Stelmachera vadībā, saimniecisko darbinieku centrs Emīla Karlsona vadībā, arī 1930. gada nodibinātais Ugunskrusts.

Autoritārās tendences sāka parādīties arī pašas valdības aprindās. 1932. g. ministru prezidents M. Skujenieks, kara ministrs J. Balodis un sociāldemokratu deputāts F. Cielēns plānoja apvērsumu ar armijas atbalstu, bet armijas komandieris ģen Krišjānis Berķis atteicās atbalstīt šo plānu. 1933. g. sākumā demisionēja M. Skujenieka valdība, jo toreizējais izglītības ministrs Atis Ķeniņš ievadīja krasu nacionālu politiku. Jau šai laikā Ādolfs Hitlers pārņēma legālā ceļā varu Vācijā. Tāpēc jaunā A. Bļodnieka valdība vērsās pret latviešu galēji labajiem, arī Ugunskrustu. Kad to slēdza, daži tā biedri nodibināja Pērkoņkrustu.

Bet pastiprinājās arī spiediens pret kreiso spārnu. Valdība arestēja 7 komūnistu deputātus par subversīvu darbību. Valdība bija spiesta slēgt arī Strādnieku sportu un sargu, kuŗa vietā nodibinājās Strādnieku sporta biedrība. 1933. g. 23. oktobrī zemnieku savienība iesniedza saeimā konstitūcijas reformu projektu. To ļoti pārskatāmi raksturo A. Klīve savā referātā Latviešu neatkarības gadi — 1918—1934 (Latviešu jaunatnes Divreiz divi nometnē 1965. g. rudenī). Šīs reformas prasības viņš ietvēris 4 punktos: 1) valsts prezidentu ievēl tauta vispārējās, vienlīdzīgās, tiešās un aizklātās abu dzimumu vēlēšanās, 2) prezidentam ir tiesības atlaist saeimu katrā laikā un noteikt jaunas vēlēšanas, 3) prezidentam tiesības līdzdarboties valdības izveidošanā un paplašināšanā un 4) saeimas darbībai nospraužamas robežas, izbeidzot tās jaukšanos valdības kompetencēs.

Saeimā radās arī citi priekšlikumi. Tā piem. Ā. Bļodnieks ierosināja, ka saeimā var darboties tikai tās partijas, kuŗām vismaz 5 deputāti. A. Bļodnieka valdība, kas bija nodibinājusies 1933. g. 27. martā, krita jau 1934. gada 2. martā. 17. martā nodibinājās K. Ulmaņa valdība, kuŗā dominēja zemnieku savienības ministri. Tā kā satversmes projekts bija stipri sagrozīts, tad atlika 2 iespējas: vai nu nodot pirmatnējo projektu tautas nobalsošanā, vai izdarīt apvērsumu. K. Ulmanis izšķīrās par otro iespēju. Par šo gaidāmo apvērsumu daudz runāja, bet parasti to neņēma nopietni. Apvērsuma matīvācija pēc autora domām nebija īsti pamatota.

Šis sējums beidzas ar recenziju par A. Rubuļa grāmatu Baltic Literature, ko uzrakstījis Ingas Skrupškelis (Lai atvieglotu interesentiem iegādāties šo grāmatu, minēšu apgāda adresi: Lituanus, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Gada abonements 8 dol., atsevišķā burtnīca — 2 dol.

N. Vīksniņš

Mūsu Kalifornijas redakcijas vaditājs

Paplašinot Latvijas Amerikā pastāvīgo līdzstrādnieku tīklu un cenšoties tajā arvien vairāk iesaistīt arī mūsu **vidējo un** jaunāko paaudzi, līdztekus veidojas arī mūsu laikraksta redakcijas lielākos latviešu centros Ziemeļamerikās un aizjūras zemēs. Tādas jau darbojas Ņujorkā, Čikagā un Austrālijā, bet tagad arī Kalifornijā, kur redakcijas vadību uzņēmies

Kārlis Kalējs

Kārlis Kalējs (3822 Markridge Road, La Crescenta, California 91214, U.S.A.).

Mūsu Kalifornijas redakcijas vadītājs Kārlis Kalējs ir kurzemnieks, dzimis Tukumā, kur viņam pirms Latvijas atstāšanas izdevās pabeigt pāris klases ģimnazijā, bet izglītība bija jāpārtrauc, sākoties bēgļu izceļošanai uz Vāciju, kur 1944. gada novembŗa beigās to nosūtīja nocietinājumu būvdarbos pie Tornas. Sākoties krievu ofensīvai, K. Kalējs saņēma atļauju izbraukšanai uz Dienvidvāciju, kur Švarcvaldē sagaidīja kaŗa beigas un pēc kaŗa turpināja pārtrauktās mācības Eslingenas latviešu ģimnazijā, uzsākot studēt ķīmiju Tībingenas universitātē. Taču materiālie apstākļi spieda studijas pārtraukt un iestāties latviešu darba rotā pie amerikāņu gaisa spēkiem.

Kārlis Kalejs 1949. gadā izceļoja uz Kalifornijas apelsīnu dārziem, bet jau 1950. gadā atsāka studijas Riversaides kolledžā, un 1951. gadā beidza Losandželosas pilsētas kolledžas matēmatikas nodaļu. Studijas pēc tam turpinājās Kalifornijas universitātē Losandželosā (UCLA) un Dienvidkalifornijas universitātē, iegūstot BS un MS gradus inženierzinātnēs. Viņš sākumā strādāja lidmšīnu rūpniecībā, bet pēdējos 14 gadus par inženieri — raķešu motoru konstrukciju speciālistu lielajā North American Rockwell firmā. Vairākus gadus strādājis pie Saturn mēnesraķetes otrā un trešā stāva motoriem. Bez vispārējiem pateicības rakstiem, ko saņem Apollo programmas darbinieki, saņēmis arī vairākus NASA un savas firmas atzinības rakstus personīgi par jaunājumiem raķešu konstrukciju tehnoloģijā.

Kārlis Kalējs ir biedrs Amerikāņu aeronautikas un astronautikas institūtā (AIAA), NS PE CSPE profesionālo inženieŗu apvienībās, Deutsche Gesellschaft fuer Luft und Raumfahrt, Latviešu inženieŗu apvienībā ārzemēs un ievēlēts par biedru Dienvidkalifornijas universitātes beigušo inženieŗu Archimeda Apļa apvienībā.

Mūsu Kalifornijas redakcijas vadītājs ir viens no pirmajiem Amerikas latviešu apvienības (ALA) mūža biedriem (17. kārtas numurs) un bijis viens no Dienvidkalifornijas latviešu jaunatnes pulciņa dibinātājiem un tā pirmais priekšnieks. 1950. gadā piedalījies arī pirmās DV apvienības ASV rietumkrastā (Riversaidē) dibināšanā un tagad aktīvi darbojas DV Dienvidkalifornijas apvienībā, veicot informācijas nozares vadītāja pienākumus.

Par savu darbību žurnālistikā Kārlis Kalējs saka: „Mans pirmais raksts avīžniecībā parādījās 1949. gadā Lindsay Gazette Kalifornijā. Pēc tam esmu rakstījis vairākiem amerikāņu un angļu izdevumiem. Nesen viena no manām vēstulēm bija ievietota arī lielajā Los Angeles Times laikrakstā. Pēdējos divus gadus esmu rakstījis ziņojumu par DV apvienības rosību latviešu laikrakstiem. Ja pēc vairāk nekā 20 gadu rakstīšanas angļu valodā varu vēl šodien rakstīt latviski, tad par to pateicība pienākas manai latviešu valodas skolotājai valodniecei un latviešu gramatikas autorei V. Bērziņai-Baltiņai."

Rd.

Alīda Stūrāne

ZEME

Liela, tāla Dieva zeme,
Ne tā mana tēvuzeme:
Svešas tautas, svešas ciltis,
Sveša mēle ausīs skan.
Atnes vēji dzīvu elpu
Pāri zilu ūdens lauku —
Savas malas — latvju zemes,
Vienas sirdī ieauklētas.
Pietvan dvēs'le baltu ievu,
Vēsā bērzu garojuma,
Pielīst rasas sudrabotas,
Lakstīgalas dziesmu smeldzes —
Piešalc ilgu — nebeidzamu,
Kas vienvienu ceļu iet —
Kur aiz zilā ūdens lauka
Sāpēdama zeme zied — —

Tikai „ballējušies"

JAUNATNES DOMAS PAR VECĀKO PAAUDZI UN NĀKOTNES IECERES

Pirmajā dienā pēc vakariņām ALAs kongresā Klīvlendā notika Amerikas latviešu jaunatnes apvienības priekšsēža M. Zandberga referāts: „Jaunatnes domas un ieceres nākotnē" ar sekojošām diskusijām.

„Latviešu jaunatne svešumā vairs nestaigā pa iemītām trimdas takām, bet iet pati savus ceļus," ievadā teica M. Zandbergs. Jaunajai paaudzei latviskuma jēdziens esot citāds kā vecajiem, jo jaunie skatoties uz nākotni, bet vecie — pagātnē, uzskatot Latviju par zemi, kur agrāk „piens un medus tecējis". Vecā paaudze esot trimdinieki tiešajā nozīmē, kas ASV pavadīs vecumdienas, bet jaunie neesot tie, kas atstājuši Latviju politisku vai citu iemeslu dēļ.

Tālāk M. Zandbergs apliecināja, ka jaunatne neticot politiķiem un skanīgām frazēm un pārmeta, ka lielākais vairums trimdinieku 27 gadus esot tikai „ballējušies". Klīvlendā no vairākiem tūkstošiem latviešu 18. novembŗa sarīkojumā ieradušies tikai ap 250 apmeklētāju. Mums esot „klausu laiku asinis", pazemīgi visu lūdzoties, bet saņemot tikai līdzjūtības apliecinājumus. Jaunā paaudze uzskatītu par apvainojumu, ja tos izsacītu tikai kāds trešās šķiras ierēdnis. Jaunatne šos rakstus aizsūtītu atpakaļ, „jo mums vajaga darbus, bet ne vārdus". Latviešu 17 komūnistu protesta vēstule panākusi vairāk kā visi memorandi. Jaunatne domājot par dzīvā spēka saglabāšanu. Latviskā izglītība nedrīkst būt tikai laika kavēklis. „Esam nonākuši jau tik tālu, ka latviešu valoda vairs nav mācāma kā mātes valoda, bet kā svešvaloda, jo mātes vairs latviski neprot," teica runātājs.

Tālāk referents apstājās pie sakariem ar okupēto Latviju. No vecās paaudzes varot saprast, ka viss, kas nāk no Latvijas, ir slikts. Tai ir iebildumi pret jauniešu ciemošanos Latvijā. „Vai jaunatne ir tik slikti audzināta, ka no šiem apciemojumiem būtu jābaidās?" jautāja M. Zandbergs.

Sekoja paneļa diskusijas, kuŗās piedalījās ALAs informācijas biroja vadītājs I. Spilners un Izglītības biroja vadītājs T. Bērziņš, bet no jaunajiem ALJAs valdes priekšsēdis M. Zandbergs, sekretāre Ilze Pičukāne un ALJAs valdes loceklis speciāliem uzdevumiem J. Kaža. Sākumā diskusijas neveicās, bet beigās tās nevarēja norimt.

I. Spilners norādīja, ka nekas nebūtu panākams bez sakariem ar tiem, kas nosaka šīs dzīves gaitas un kādā veidā tām nauda tiek izlietota. Amerikas Balss raidījumu turpināšana bija iespējama tikai ar neatlaidīgu klauvēšanu pie durvīm. To atzina arī jauniešu pārstāvis J. Kaža. „Punkts par Amerikas Balsi labi trāpīts.". I. Spilners uzsvēra, ka jaunatne vienmēr bijusi cīnītāja arī agrāk un cīnījusies par neatkarīgo Latviju. Tagadējā vecā paaudze trimdā būtu iepriecināta, ja mūsu jaunatne šādā veidā darbotos.

Jaunieši vēlējās vairāk ziņu par notikumiem tagadējā Latvijā, „ne tikai mazu sleju laikrakstā, un to pašu pasniegtu ar ironiju." J. Kaža ieteica meklēt sakarus ar tautām, kas ir līdzīgos apstākļos. Arī I. Spilners atzina, ka līdz šim šādi sakari nav meklēti.

Vairāki diskusiju dalībnieki vēlējās zināt, kāda ir jaunatnes nostāja. M. Zandbergs apliecināja, ka „tās nav takas pie komūnistiem, jo jaunatne nedomā, ka tagadējie komūnisti ir citādi kā agrāk. LNAK priekšsēdis T. Kronbergs dalībniekiem aizrādīja, ka M. Zandbergam neesot tiesību kritizēt vecāko paaudzi visas latviešu jaunatne vārdā, jo arī skauti un gaidas esot jaunatne, bet ar citādiem ieskatiem.

T. Bērziņš jautāja par ciemošanos okupētajā Latvijā, par ko tad M. Zandbergs paskaidroja, ka tāda notiks tūliņ pēc jaunatnes kongresa Anglijā un ilgs 12 dienas. Amerikas latviešu jaunatnes apvienība pieprasījusi no Latvijas divas filmas, bet atbilde nav saņemta. Tās ir Rīgā uzņemtās filmas Mērnieku laiki un Velna kalpi, kuŗas bija iecerēts izrādīt ASV latviešu centros. Sarakste ar okupētās Latvijas komiteju kultūras sakariem ar latviešiem ārzemēs par šo filmu iegūšanu vēl turpinās. No Rīgas saņemta arī negātīva atbilde par turienes jauniešu delegācijas sūtīšanu uz 2. pasaules jauniešu kongresu Anglijā.

Diskusijās bija ieradušies maz jauniešu. Kad par to ieteikts jautājās ALJAs priekšsēdim M. Zandbergam, viņš nezināja atbildi... Diskusiju nobeigumā ALAs informācijas nozares vadītājs I. Spilners norādīja, ka visiem, jaunajai un vecajai paaudzei, mērķis ir viens, bet tikai ceļi šo mērķu sasniegšanai ir dažādi. To apliecināja arī M. Zandbergs.

Diskusijas vadīja Dr. V. Muižnieks.

V. I.

Ar plecu somām un aprisušiem bikšu galiem tagad redzami jaunieši arī Toronto pilsētas ielās. Augšējā attēlā parādītie nav šāda tipa jaunieši, bet ganiņu tēlotāji A. Brigaderes lugā Lolitas brīnumputns, kuŗu izrādīja Toronto sestdienas skolas audzēkņi, no kreisās: Arnis Korolkēvics, Ernests Skujiņš, Ēriks Kleperis, Arturs Lapiņš un Ēriks Ruģelis.

Foto: J. Liģers

Radioraidījumi uz Latviju

ALAs KONGRESĀ KLĪVLENDĀ INFORMĀCIJAS BIROJA VADĪTĀJS PASKAIDROJA LATVIEŠU RAIDĪJUMU BŪTĪBU

MADRIDES RAIDĪJUMI

Kopš pagājušā gada oktobŗa beigām ALA pārtrauca savu financiālo, administrātīvo un vadības atbalstu latviešu valodas raidījumiem no Madrides nacionālā radiofona uz Latviju. Iemesls tam bija krievu radiotraucētāja „zāģa" stiprums un Madrides raidītāja signāla relātīvais vājums, kuŗu dēļ raidījumus Latvijā nevar pietiekami labi dzirdēt.

Informācijas birojs divos raidītāja atbalstīšanas gados ievāca izziņu no Latvijas par raidījumu dzirdamību un par techniskām vajadzībām, lai šādus raidījumus varētu dzirdēt. Slēdziens, ka raidījumus nevar Latvijā pietiekami labi dzirdēt, lai ieliktās pūles un līdzekļi attaisnotos.

Sekundāri iemesli, kāpēc raidījumus pārtrauca pagājušā rudenī: Laiku pa laikam, kā tas notika galīgā lēmuma laikā, Spānijas valdība izdeva rīkojumus, ka drīkst raidīt tikai ziņas no Spānijas oficiāliem avotiem un savas programmas vairs nevaram raidīt. Šādus gadījumus piedzīvoja arī iepriekš, un līdz to atcelšanai pārraidīšanā radās robi un ticamība pamazinājās. Tāpat spāņi neatļāva lietot skaņu lentes, lai gan to bija apsolījuši. Kādu laiku pastāvēja iespēja, ka Madrides raidītājs pastiprinās latviešu raidījumu jaudu no 100 uz 250 KV, bet tas nenotika. Amerikas latviešu apvienībai nebija pietiekami līdzekļu, lai uzturētu raidījumus, tikai gaidot cerībā uz raidījumu apstākļu uzlabošanos.

Ja Spānijas radiofons kādreiz nākotnē dotu latviešu raidījumiem labākas techniskās iespējas, daudz stiprāku raidītāju un administrātīvu atbalstu bez pēkšņiem birokratiskiem ierobežojumiem, tad ALA būtu noteikti ir mieru atjaunot savu financiālo un darba atbalstu un vadību. Līdz tam laikam ALA simpatizējas ar dažādiem personīgiem un organizāciju pasākumiem, kas palīdz paturēt latviešu valodas raidījumu laiku Madrides radiofonā. ALA turpina piesūtīt Madrides latviešu valodas raidījumu darbiniecēm, kas tur tiek minimāli atalgotas no Spānijas radiofona, laikrakstus un literātūru raidījumu vajadzībām.

RADIO LIBERTY

ALA arī pagājušā gadā centusies iegūt latviešu valodas raidījumus no Radio Liberty. Varētu droši teikt, ka raidījumus dabūtu, ja pats Radio Liberty nebūtu savā eksistencē apdraudēts. Senātors Fulbraits ar dažu citu liberāļu senātoru palīdzību uzsācis kampaņu, lai ierobežotu vai izbeigtu visus raidījumus, kas krievu cenzūrai nav pieņemami.

Radio Liberty un Radio Free Europe pašreizējais stāvoklis ir ļoti apdraudēts. Viņu pagaidbudžets ir samazināts no 36 uz 32 miljoniem un tas izbeidzas jūnija beigās. Lai gan šiem raidījumiem ir liels atbalsts pat liberālajā presē, to nākotne ir apdraudēta, jo Fulbraits izved „krustakaŗa" gājienu pret raidījumiem uz zemēm, ko pārvalda krievu komūnistu diktātūra.

Kādā sanāksmē pirms mēneša ārlietu viceministrs Ričardsons paskaidroja, ka Radio Liberty un Radio Free Europe tomēr vēl pastāvēšot, jo tiem esot ļoti liels sabiedrības atbalsts. Par likumprojektu šos divus radiofonus ietilpināt jaunā privātā, bet valdības financētā radioorganizācijā, pēdējā laikā daudz nedzird.

AMERIKAS BALSS

Senātors Fulbraits un viņam stipri pakļautā un līdzīgi domājošā senāta ārlietu komiteja gribēja stipri samazināt VCA budžetu. Senāts nobalsoja pret Fulbraitu. Ohio senātors Sakbijs gan balsoja par Fulbraita priekšlikumu. Pašreizējās briesmas ir pāri, kongress šajos jautājumos domā daudz konservātīvāk. Informācijas birojs, ALA un Baltiešu apvienotā komiteja izdarījušas akcijas, lai gūtu kongresa atbalstu.

Šogad Informācijas birojs izdarīja aptauju, kas norāda, cik samērā maza vēl ir latviešu piedalīšanās vēstuļu akcijās par radio raidījumu pasākumiem, kuŗu vērtība gadā ir vairāki simts tūkstoši dolaru un ko latviešu sabiedrība pati nevar financēt. Informācijas birojs ir sagatavojis vēstuļu rakstītāju sarakstu, lai izveidotu ietekmīgu rakstītāju tīklu.

—be

3. latviešu technisko zinātņu kongresa darbu skatē Toronto bija arī vairākas inž. J. Popeļa gleznas. Augšējā attēlā Māra Rāviņa pie J. Popeļa gleznām, starp kuŗām bija redzams arī pazīstamais Rīgas skats — Lielais pulkstenis ar Laimas reklāmas uzrakstu.

Foto: J. Liģers

Pasūtin
labāko
LAT
vērtīg
nau
pac
SPECIĀ
CERTI
INTE
EXPR
tu jums teic
saka jūs
Par tiem jūs
iegādāties vis
daļu no pa
jo katrs SPE
LIS ir visma
gāks par pa
ir apm. tā,
gājuši veikal
pirkuši ma
$300 rubļu
vairāk.
Speciālo ru
var arī ļoti
nīt pret p
ļiem.
PILNĪGA G
APDR
Tikai INTE
PRES Corp.
pakalpojumu
gāde mājās
laikā.
Speciālā r
ŠĪ CENA IR
JĀMAKSĀ.
IZDEVUMU
Jūs varat
mu, ko vēla
SIET MŪS
KATALOGU
PASŪTINIE
c
INTE
EXPR
125 East
pie
NEW YOR
tālr.
Ļoti svarīgi
Tikai u
Ātra
ZHIGULI VA
MOSKVITCH
MOSKVITCH
ZAPOROZH
ZAZ 968
Pieprasiet
ilustrēto ap
ņemam pa
DĪVOKĻIEN
darījumos
dze un tūks
tu klientu.
Toronto
kredits
Latvian
Credit U
491 College St.,
m a
5% par no
5½% par ilg
Kreditsabiedrī
parastās bank
sniedz aizdevu
das pārvedum
ļotāju čekus,
noguldīšanu v
sniegšanu kred
ra dzīvības a
$2000.00 vai $5
Birojs atvērts
12 —
sestdienās no
TĀLR
924-2
924-2

Pasūtiniet tagad labāko dāvanu uz LATVIJU
vērtīgāku par naudu vai paciņām
SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS
INTERTRADE EXPRESS CORP.
to jums teica pirmā un to saka jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, jo katrs SPECIĀLAIS RUBLIS ir vismaz 4 reiz vērtīgāks par parasto rubli. Tas ir apm. tā, kad jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 rubļu vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālo rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀTS.

Tikai INTERTRADE EXPRES Corp. dod jums ātru pakalpojumu. Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.35

ŠĪ CENA IR VISS, KAS JUMS JAMAKSĀ. NEKĀDU CITU IZDEVUMU.

Jūs varat sūtīt katru summu, ko vēlaties. PIEPRASIET MŪSU ILUSTRĒTOS KATALOGUS.

PASŪTINIET TAGAD TIKAI
caur
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 East 23rd. Street,
piektā stāvā
NEW YORK, N.Y. 10010,
tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi
Tikai uz īsu laiku.
Ātra piegāde.

	Cenas US$
ZHIGULI VAZ 2101	$3,214.-
MOSKVITCH 412 IZH	$3,155.-
MOSKVITCH 408 IE	$3,033.-
ZAPOROZHETS ZAZ 968	$2,026.-

Pieprasiet mūsu speciālo ilustrēto apkārtrakstu. Pieņemam pasūtinājumus arī DĪVOKĻIEM. Mums šajos darījumos ir 23 gadu pieredze un tūkstošiem apmierinātu klientu.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 174, Ont.
maksā
5% par noguldījumiem,
5½% par ilgtermiņa noguld.
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus, Reizē ar naudas noguldīšanu vai aizdevumu izsniegšanu kreditsabiedrība izdara dzīvības apdrošināšanu līdz $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

TĀLRUNIS
924-2551
924-2552

Lūcija Bērziņa

(62. turpinājums)

Ārsta dzīves gaitu Anna zināja uzreiz. Nebija pat jājautā. Bija tikai jāpaskatās uz viņa diplomiem un apliecībām, kas ielogoti bija redzami pie sienas virs galda, un visa viņa dzīve bija skaidra un pārredzama. Tur nebija nekādu pārsteigumu. Kā ūdens glāze. Tēva mājas kādā Fīliptaunas priekšpilsētā — ziemeļos no lielā tilta. Skola — viena no bagātajam, privātajām ģimnazijām turpat. Sports skolā — regbijs ziemā, kriketa vasarā. Medicīnas fakultāte Fīliptaunas universitātē. Prakses gadi vienā no lielajām Fīliptaunas slimnīcām, tad specializēšanās vecajā Anglijā — Edinburgā vai, ja nelaimējās. Londonas universitātē. Beidzot, tēva naudai piepalīdzot, prakses iepirkšana Fīliptaunas slavenajā ārstu ielā. Šāda karjēra nesagādāja pārsteigumus. Nebija jāzaudē dzimtene, nebija jānopūlas ar dzīves atsākšanu svešā zemē. Visur durvis bija vaļā; skolas, studiju vai arī tēva draugi nāca pretim un līdzināja ceļu. Ja tikai pašam bija galva uz pleciem un bija apņemšanās likt pārbaudījumus. Šāda dzīve bija tik reglamentēta, ka to jau iepriekš ar elektrisko skaitļotāju varēja noteikt.

Bet ārsts vēl arvien sēdēja tai pretim un smaidīja savu laipno smaidu. Annai pēkšņi ienāca prātā kāda doma. Pavisam muļķīga doma. Bērnišķīga. Bet kāpēc ne? Šis ārsts viņu bija darījis tik laimīgu. Un šodien bija tik neparasta diena.

„Ārsta kungs," tā teica. „Vai jūs man nevarētu pateikt savu kristībvārdu? Vai jums būtu iebildumu — nē, es nezinu. Ja man būs dēls, vai es viņu varētu nosaukt jūsu vārdā?"

Ārsts atkal laipni pasmaidīja. Tas nebija nekas jauns, ka pacientes savus dēlus sauca ārstu vārdos. Varbūt tas viņām aiztaupīja pūles izdomāt pašām savus vārdus.

„Ō, nē," tas teica, „taisni otrādi. Tikai nezinu, vai jūs gribēsit lietāt manu vārdu. Dažiem ir grūti to izrunāt. Mans vārds ir Vitauts. Jā — es redzu, ka esat pārsteigta. Tas ir neparasts vārds. Šo vārdu man iedeva mana māte. Tā bija no Lietuvas. Es nezinu. vai esat dzirdējusi par lietuviešiem? Tā ir maza tauta pie Baltijas jūras. Es gan domāju, ka mans vārds jūsu dēlam nederēs."

„Vitauts! Ārsta kungs. Tiešām, cik neparasts vārds. Ak jā, es esmu dzirdējusi par lietuviešiem."

Lai nu kā — bet arī ar elektrisku skaitļotāju kādreiz varēja iegūt maldīgus rezultātus.

45.

Pusstundu vēlāk Anna sēdēja priekspilsētas vilcienā un brauca uz savu māju. Viņa bija paņēmusi visu dienu brīvu, lai aizietu pie ārsta, un šī diena, kā šķita, bija izvērtusies par vienu no laimīgākajām viņas mūžā. Siltā laimes sajūta vēl nebija atstājusi Annu. Arvien vēl viņai likās, ka viņa ietīta siltā laimē kā vilnas segā. Cik reti dzīvē tāda sajūta bija dota! Likās, ka viss, ko viņa līdz šim bija domājusi, izjutusi, pārdzīvojusi, bija virzīts tikai uz vienu mērķi — pārdzīvot šo laimes stundu pārpildītajā priekšpilsētas vilcienā. Dzīves kulminācija. Viena pilnīgas laimes stunda! Nekādu problēmu vairs, nekādu bažu par nākotni! Nākotne šķita tikpat pilna skaistuma un laimes kā šī stunda vilcienā.

Anna paskatījās pulkstenī. Bija gandrīz divpadsmit. Paulim drīz sāksies pusdienas laiks. Viņa varētu tam piezvanīt, lai arī viņš dalītos ar to laimē. Vai tas nebūtu pārāk proziski? Piezvanīt pa telefonu un sacīt: „Zini ko, Paulīt, mums būs bērns." Viņa tad neredzētu viņa sejas izteiksmi. Neredzēs, kā viņa labsirdīgajās, zilajās acīs uzliesmos laimes liesmiņas un kā tas pirmajā brīdī meklēs vārdus un nezinās ko sacīt. Nē, viņa labāk pagaidīs, kamēr Paulis atnāks mājās. Tad viņa tam pateiks, ka nav bijusi darbā. Paulis droši vien prasīs, savilcis uzacis un norūpējies: „Vai tev kaut kas kaiš, Annucīt? Vai tu nejūties vesela?" Un viņa atbildēs tikpat nopietnā balsī: „Es šodien biju pie ārsta." Tad Paulis izskatīsies pavisam norūpējies un nezinās ko sacīt. Un tad viņa sāks smieties un sacīs: „Jā, es šodien biju pie ārsta. Vai tu varētu iedomāties, kāpēc man bija jāiet?" Varbūt tad viņš sapratīs.

Cik stundu vēl jāgaida uz Pauli? Kādas sešas. Ap to laiku jau būs iestājusies ziemas nakts. Viņa neredzēs Pauli nākam pa jauno ielu, bet dzirdēs vārtiņus iečīkstamies, dzirdēs viņa steidzīgos soļus pa grantēto celiņu. Pauļa vingrais, jauneklīgais stāvs parādīsies gaiši apgaismotajās durvīs, izceldamies pret dziļo tumsu ārpusē. Cik daudz laipnības un sirsnības izstrāvoja viņa personība! Vienmēr tik gaišā, optimistiskā, priecīgā noskaņā! Nekas nevarēja sabojāt viņa labo omu. Cik droši un labi viņa vienmēr jutās Pauļa klātienē! Tikai pēc apprecēšanās viņa bija mācījusies Pauli pazīt. Iepazīdama viņa bija to arī iemīlējusi. Iemīlējusi ar tādu klusu, siltu mīlestību. Tā nebija tāda aizraušanās kā ar Kārli. Šoreiz tas bija kaut kas rāmāks, siltāks, varbūt arī dziļāks. Paulī viņa bija iemīlējusi cilvēku — dziļu, sirsnīgu cilvēku.

Kāpēc viņa ar Pauli nebija tā īsti izrunājusies par Allenu? Vai Paulis zināja, ka Allens bija aizbraucis? Viņa nebija minējusi par Allena aizbraukšanu. Toreiz, kad Paulis iebilda pret draudzību ar Allenu, tā nebija mēģinājusi Paulim izskaidrot savu interesi. Paulim neinteresēja dažādas analizes. Eksperimenti ar cilvēku dvēselēm. Varbūt būtu bijis labāk toreiz pārrunāt draudzību ar Allenu un pateikt, ka interese par Allenu bija savā ziņā tikai tāda psiholoģiska krustvārdu mīkla. Vai Paulis to būtu sapratis?

Annai vairs negribējās domāt par Allenu. Dzīve patlaban solīja piepildīt pati sevi ar jaunu dzīvību. Neauglīgās krustvārdu mīklas vairs nebija vajadzīgas. Auglīgā dzīve — mūžīgā dzīve! Mūžīgā mīkla, ko cilvēkam neatminēt. Viņa, Anna, bija daļa no šīs mūžīgās, pilnās dzīves, no šīs mūžīgās enerģijas, kas tagad bija iestrāvojusi viņas ķermenī. Viņa bija daļa no enerģijas, kas lika kokiem augt un lapot, ziediem ziedēt, skaistumam atplaukt dabā. Viņai bija dota auglība — daļa no mūžīgās enerģijas, kas visu virzīja uz priekšu, kas nozīmēja nemirstību. Kādu laimi tā varēja dot sievietei! Radīt jaunu dzīvību, būt daļai no šī neizprotamā, mūžīgā kosma!

Anna pasmaidīja. Kādas jocīgas domas viņa tagad domāja! Paulis droši vien viņu nesaprastu, ja tā sāktu stāstīt par savām domām, par savām 'saitēm ar kosmu'. Tas paskatīsies uz viņu un sacīs:

„Bet Annucīt, tu atkal filozofē par kosmu. Vai mums nebūtu jārunā par to, kā mēs iekārtosim otru guļamistabu, kas mums līdz šim bija noderējusi par ēdamistabu."

Vēl tikai dažas stacijas līdz viņas pieturai! Laimes sajūta Annu vēl nebija atstājusi. Cik asa un skaidra, šīs laimes ietekmēta, bija kļuvusi viņas uztvere! Cik viegli visu spēja uzņemt viņas maņas! Krāsas bija kļuvušas daudz košākas — arī plankumi pie vagonu sienām bija daudz skaidrāk saredzami — bet, protams, patlaban tas viņu netraucēja. Kas bija daži traipi uz vagonu sienām?

(Turpinājums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas jaunākās klases pabeidza mācības gadu 27. maijā. Uz aktu skolas telpās pulcējās ap 80 vecāku un viesu. Skolas pārzine A. Martinsone novēlēja bērniem pēc ziemas mācībām labu vasaras atpūtu un pateicās, ka centīgi apmeklējuši skolu un daudz panākuši, kā arī pateicās visiem skolas labvēļiem. Katras klases pirmajiem skolēniem mācībās un tiem, kas nebija kavējuši mācību stundas, pārzine izsniedza atzinības rakstus. Priekšnesumos dziedāja skolēnu mazais korītis, bija arī deklamācijas. TLB sestdienas skolas 21. izlaiduma akts 3. jūnijā plkst. 10 rītā Latviešu nama augšējā zālē.

● Latviešu namā 24. maijā bija māc. R. Ekšteina pārdomu vakaru cikla pēdējais referāts par tematu: Vai cilvēkam ir cerības kļūt cilvēcīgam, pulcējot 36 apmeklētājus. Kopīgās dziesmas uz klavierēm pavadīja Rita Lāma. R. Ekšteins jaunu referātu ciklu atsāks oktobrī.

● Toronto studenšu korporāciju kopas sanāksmē Sv. Jāņa baznīcas zālē piedalījās ap 70 kopas locekles. Prezidijā 1972./1973. darbības gadam jaunā sastāvā darbosies seniore Vera Lazdiņa (Selga), viceseniore Emīlija Ziplāne (Varavīksne) un sekretāre - kasiere Dagne Vilka (Aurora). Sanāksmei sekoja literārs vakars, kuŗā rakstniece Ingrīda Vīksna referēja par latviešu valodas dažādībām un īpatnībām.

● Ap pussimts tālaviešu un viesu 27. maija vakarā pulcējās Tālavā, lai dzirdētu pārvaldes priekšnieka A. Amoliņa stāstījumu par neseno Eiropas ceļojumu. Attiecīgus krāsu diapozitīvus demonstrēja I. Amoliņa, galvenokārt no senās Pompejas, kuŗu priekš apm. 2000 gadiem apraka vulkāna izvirdumi un kas tagad daļēji atrakta. Redzēja arī skatus no senās Romas un skaistās Florences un citām vietām. Pavasaŗa — ābeļu ziedu laikam piemērotu dzejoļu virknējumu sniedza DV teātŗa aktrise A. Bencone. Paredzētie jautrie gitaras dueti J. Sproģa un V. Celmiņa izpildījumā nenotika, tomēr tālavieši un ciemiņi vairākas stundas dziesmās un dejā kavējās pie O. Vandeles sarūpētā kafijas galda.

● Sv. Jāņa draudzes padome nolēma nosūtīt 50 dol. Garezera atbalstam un piešķīra 75 dol. Intai Malējai latviešu valodas kursu apmeklēšanai Rietummičigenas universitātē. Uz Kristīgās jaunatnes saietu jūnijā Sidrabenē sūtīs draudzes svētdienas skolas 5 jaunus skolotājus. Draudzes dāmu komiteja piešķīrusi TLB sestdienas skolai 4 bezmaksas nedēļas Saulaines vasaras nometnē sadalīšanai skolas audzēkņiem, kā arī draudzes ģimeņu 6 bērniem dažāda ilguma uzturēšanos nometnē.

● Saulaines jaunā pārvaldē par priekšsēdi darbosies A. Gailķis, viņa vietnieks ir A. Lucs, sekretārs K. Gāle, kasieris J. Skrastiņš. Nometnes dalībnieku reģistrēšanās pie E. Puķīša. Būvdarbus pārraudzīs V. Krūgers, saimniecības vadītājs — M. Bružis un sarīkojumus pārzinās A. Vītols. Jāņu Svinības Saulainē 24. jūnijā ar režisora E. Jurševska iestudētām ainām no R. Blaumaņa Skroderdienas Silmačos.

● Sidrabenes bērnu vasaras nometnē, kas ilgs no 9. jūlija līdz 19. augustam, nometnotāji vecumā no 5 — 17 gadiem jāpiesaka nometnes administrātorei Gaidai Rāviņai (9 Castle Cres., Weston, Ont., tālr. 249-9585). Bērnu nometnes atbildīgais vadītājs arī šovasar būs māc. A. Čops; meiteņu nometni vadīs Kaiva Ceļdoma, zēnu — J. Zentiņš, bet mazo bērnu nometni vadīs L. Klepere. Bērnu svētki Sidrabenē būs 13. jūlijā, bet sporta svētki 13. augustā. No 20. — 27. augustam darbosies jauniešu nometne, ko vadīs Dr. L. Lukss.

● Ontario mākslas kolledžas komerciālās mākslas nodaļu šogad beigusi Inta Dreijere no Montrealas.

● Sanalulū salā pie Nipisinga ezera atrodas Kārļa Suntaža atpūtas mājiņas, kas izīrējamas vasarniekiem. Tās ir apgādātas ar visu nepieciešamo. Sala ir 10 akru liela, ūdeņi bagāti zivīm. Makšķerniekiem izīrē arī laivas.

● Sv. Andreja draudzē 28. maija iesvētes dievkalpojumā māc. Ā. Čops iesvētīja 31. jaunieti — 18 jaunavas un 13 jaunekļus. Dievkalpojumu kuplināja Juris Ķeniņš (čello) un draudzes koris dir. A. Purva vadībā, ērģeles spēlējot komponistam I. Saksam, jo draudzes pastāvīgā ērģelniece E. Timermane bija aizņemta meitas iesvētībās.

● Mūsu laikraksta karikatūrists Ed. Keišs saņēmis Canadian Posture Research Foundation viceprezidenta Dēvida Druma pateicības vēstuli par 150 kongresa dalībnieku uzskicēšanu Canadian Memorial Chiropractic kolledžā, pasaules chiropraktiķu kongresa laikā un vēlāk banketā. Ed. Keišs pirmajā stundā uzzīmējis 73 personu šaržus, tā pārspējot savu agrāko rekordu. Ed. Keiša uzņēmums kopā ar vairākiem šaržiem ievietots chiropraktiķu žurnālā.

● Latvisko paražu kopēju Burtnieku arāja daudzinājumu Latviešu namā 28. maijā vadīja Ainis Freimanis. Dižrunu teica Jānis Paliepa, iztirzājot arāja jēgu, viņa vietu dainās, pieskaŗoties arī mūsdienu cilvēku attieksmēm pret darbu un dabu. Kārļa Staško koklētāju ansamblis pavadīja visas kopīgi dziedātās dziesmas. Daudzinājumu ar trīs tautas dziesmām kuplināja soliste Arianna Liepiņa (soprāns) no Ošavas. Maija Ķuze sniedza divus dzejoļus — Ed. Virzas Zaļie bērzi un Latviešu zemniekiem, bet Jānis Vandelis nolasīja Viļa Cedriņa Dievs vasaras rītā. Nobeigumā A. Memenis paziņoja, ka Jāņu līgošana paredzēta 17. jūnijā Augusta Kopmaņa vasarnīcā pie Simko ezera.

● Toronto latviešu filatelistu kluba šās sezonas pēdējā sanāksmē 28. maijā pie kluba sekretāra P. Rudlapas piedalījās 10 dalībnieku. Pēc vasaras pārtraukuma sanāksmes atjaunos oktobŗa vidū. 4. Baltijas filatelijas izstādes „Baltplex", ko rīkos 1973. gada pavasarī, vadību uzņēmies M. Zichmanis ar palīgu E. Miķelsonu. Kopējā komitejā darbosies ik pa divi locekļiem no katras tautības: 2 igauņi, 2 lietuvieši un 2 latvieši. Pavisam notikušas 3 Baltijas filatelistu izstādes; tās pārmaiņus rīko vienas tautības filatelistu klubs. Šogad kārta 4. Baltplex vadīt latviešiem.

● Kanadas DV un Latviešu sporta apvienības Kanadā jaunatnes un sporta dienas risināsies 3. un 4. jūnijā Sidrabenē. Sarīkojums sāksies 3. jūnijā pl. 1 pēc pusd. un turpināsies 4. jūn. plkst. 10 rītā ar nobeigumu plkst. 3 pēc pusd.

● 3. un 4. jūnijā, gatavojoties gaidu un skautu jubilejas nometnei Rīga dimd, Saulainē notiks plašas darba talkas.

● Etniskais kongress „Heritage Ontario" notiks 2., 3. un 4. jūnijā „Skyline" viesnīcā Toronto, kur starp 1000 pārējiem kongresa dalībniekiem piedalīsies arī Latviešu nacionālās apvienības Kanadā pārstāvji.

● The Toronto Star 22. maijā bija iespiedis H. Hausmaņa vēstuli. Viņš jau vairākas reizes rakstījis kanadiešu laikrakstiem par aktuāliem politiskiem jautājumiem, šoreiz atbildot uz laikrakstā ievietoto ievadrakstu, kuŗā secināts, ka labāk pazaudēt Dienvidvietnamu, nekā zaudētas lietas dēļ mūs visus ieraut trešā pasaules karā". H. Hausmanis atbildējis: Ja angļi un franči tāpat būtu rīkojušies Otra pasaules kaŗa laikā, kad nacisti iebruka Polijā, tad jājautā, vai Hitlers būtu bijis apmierināts un izbeidzis tālākus iekaŗojumus. Tāpat krievu agresijai brīvā pasaule 1940. gadā norakstīja Baltijas valstis, bet pēc 1945. gada ar sarkanarmijas palīdzību nodibināja komūnistiskos režīmus Austrumvācijā un daudzās citās Eiropas valstīs. Komūnisms izpleties arī Ķīnā un citur. Vēstulē vēl teikts, ka nav arī drošs, ka komūnisti pēc Vietnamas paņemšanas apstāsies. Ziemeļvietnamas kaŗaspēks atrodas Kambodijā, Laosā un, domājams, Taizemē. „Kuŗa no šīm valstīm būs nākošā?" jautā H. Hausmanis.

● Pēc 15 gadu pastāvēšanas darbību izbeidzis I. Jankovska nekustamu īpašumu un obligāciju pirkšanas un pārdošanas uzņēmums. I. Jankovskis arī turpmāk strādās šinī nozarē, jo izraudzīts par vadītāju jaundibinātai latviešu akciju sabiedrībai Skyline Real Estate Limited, kas arī pārņēmusi viņa līdzšinējos birojus un atver vēl vienu Toronto — Vestonā.

● Leo Vēveris, kas jau vairākus gadus strādā par nekustamo īpašumu pārdevēju H. Keith Real Estate firmā, tagad izturējis pārbaudījumus pie Ontario valdības ar tiesībām pašam atvērt savu biroju.

● Toronto latviešu koncertapvienības abonentu sapulce 5. jūnijā plkst. 8 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās.

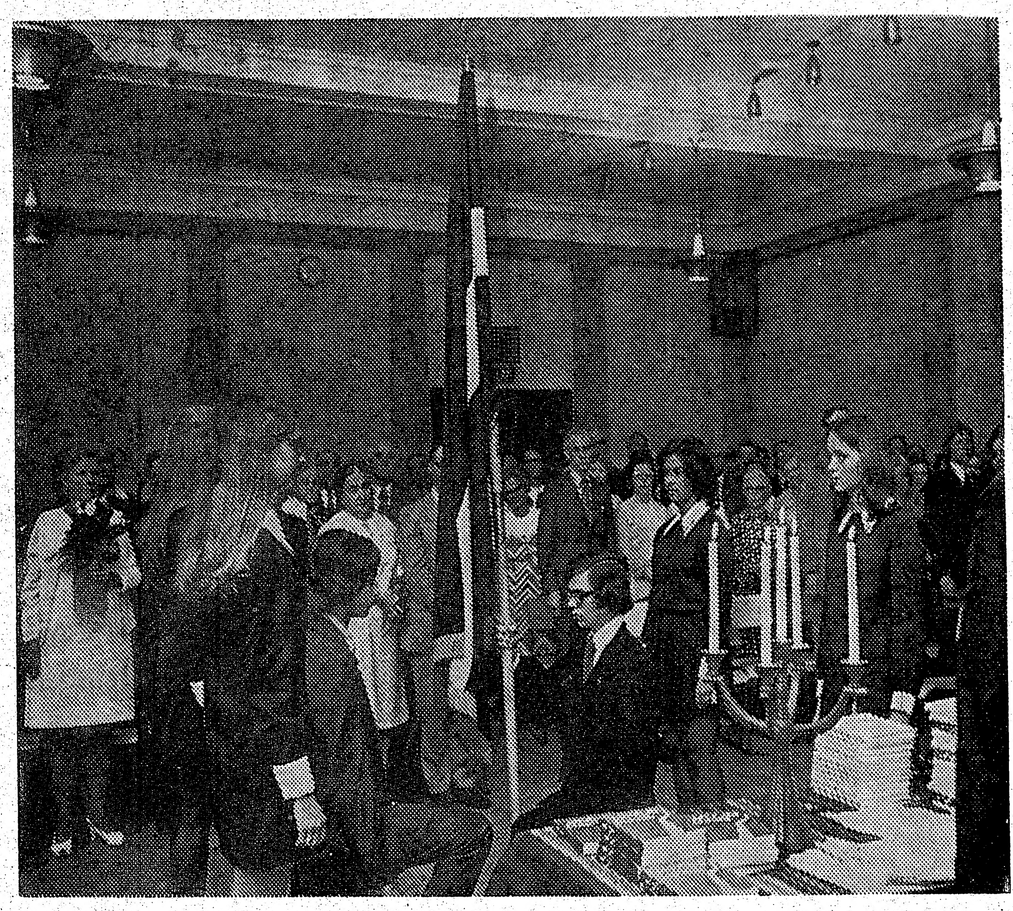

TLTA sestdienas ģimnazijas 16. izlaiduma aktā Latviešu namā absolventu pārstāvis Andris Liepiņš (pa labi), asistējot Anitai Kalniņai un Sarmai Zubānei, nodeva karogu nākošai abiturientu klasei. Sakot svinīgā solījuma vārdus, karogu saņēma 3. kl. audzēknis Miķelis Cērps, asistējot Dzintrai Krēsliņai un Vizmai Maksiņai. Foto: J. Liģers

Latviešiem atbalstāmi savi mākslinieki

BEIGUSIES GLEZNOTĀJA RŪDOLFA KRONBERGA TURNEJA ZIEMEĻAMERIKĀ

Gleznotājs Rūdolfs Kronbergs no Zviedrijas pēc savu darbu skates Niagarā divas dienas viesojās Toronto, izstādot Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās 24. un 25. maijā 50 savas gleznas. Darbu skati atklāja mākslinieku biedrības Latvis priekšsēdis J. Zuntaks, kam sekoja R. Kronberga priekšlasījums — Latviešu māksla vakar un šodien. Mākslinieks īsumā pakavējās pie savām pirmajām gaitām Liepājas lietiskās mākslas vidusskolā. Liepājas operas baleta vadītājs Alberts Kazlovskis uzaicinājis R. Kronbergu par baleta dekorātoru Parīzes turnejā, bet Parīzē trupa izjukusi un jaunais gleznotājs palicis bez līdzekļiem. Taču viņš uzturējies Parīzē, kur sācis studēt gleznieciību. Latvijā atgriezies pildīt obligāto kaŗadienestu.

Rīgā R. Kronbergs sastapies ar latviešu mākslu un vērojis, ka tā nav sekojusi līdz mākslas strāvojumiem pasaulē. Iekaŗot plašāku pasauli bija traucējusi pārāk lielā saskare ar krievu mākslu. Latviešu mākslinieki bija studējuši Krievijā un pārveduši mājās krievu cariskās akadēmijas garu, kas bija konservātīvs un bremzēja gleznotāju modernāku. Latviešu gleznieciībai bija gan augsta tehnika, bet tā bija pārāk konservātīva. Modernāku garu mēģināja ieviest skulptors J. Zaļkalns un gleznotājs Voldemārs Tone ar savām pusabstraktām gleznām, Bet 20-to gadu beigās un 30-to gadu sākumā pārtrūka arī šie mēģinājumi eksperimentālā mākslā. „Vai nu mēs bijām cieši saistīti ar krievu mākslu, vai arī latviešu publika neatbalstīja moderno mākslu, bet latviešu mākslā tajā laikā nebija nekādi jauni meklējumi", teica R. Kronbergs.

Jaunie mākslinieki pievērsās latviešu tautas mākslai un bija lepni ar mūsu ornamentiem un tautas dziesmām. R. Kronbergs un J. Zuntaks gājuši uz laukiem, kur skicējuši tur patvērušos seno tautas mākslu.

R. Kronbergs konstatēja, ka latvieši ir konservātīvi savā pieejā un reprezentātīvā mākslā atbalsta vecmeistarus, kamēr „pārdodamā māksla" ir moderna. Viņš atzina, ka trimdas uzdevums ir latvisko mākslu virzīt tālāk. Atsacīšanās

(Turpinājums 13. lp.)

LPB Kanadas kopai vēlēšanas

Latviešu preses biedrības Kanadas kopas valdes sēdē, kas notika 24. maijā Lidijas Auzānes Tīcmanes mājā, vēlēšanu komisijas priekšsēdis A. Tīcmanis ziņoja, ka paredzētajā laikā valdes vēlēšanām pieteikti un kandidēšanai piekrituši astoņi kopas biedri, bet revīzijas komisijas vēlēšanām četri biedri.

Uz piecām vietām valdē kandidē no līdzšinējās valdes M. Lorbergs, Lidija Auzāne Tīcmane, Osvalds Liepa un Rūdolfs Norītis, bet no jauna Inta Purva, Imants Sakss, Ruta Sabanska Atvasara un Izolde Hertele Krauze, ko literārā laukā pazīstam kā Gunu Ikonu. Uz revīzijas komis. trim amatiem kandidē P. Plīsis, O. Kļavenieks, A. Kalniņš un K. Sidars.

Vēlēšanas, tāpat kā līdz šim, arī šoreiz notiks rakstveidā un tās beigsies 31. jūlijā. Visiem biedriem jau tuvākā laikā izsūtīs vēlēšanu materiālus līdz ar kopas kārtējo apkārtrakstu. Vēlēšanās, kas būs aizklātas, varēs piedalīties kopas aktīvie biedri, kas savas biedru maksas nokārtojuši vismaz līdz 1971. gadam. Vēlēšanu komisijā bez A. Tīcmaņa vēl darbojas V. Upeslācis un P. Plīsis.

Valdes sēdē priekšsēža M. Lorberga vadībā no jauna par kopas aktīviem biedriem uzņēma dzejnieku Jāni Kļaviņu, teātŗa kritiķi Emmu Znotiņu Kalniņu un par biedri interesenti Margrietu Zommeri.

Kasieris O. Liepa ziņoja, ka kopas rīkotais literāri mūzikāli jautrais sarīkojums 8. aprīlī devis 12 dol. atlikumu. Nākošai Preses ballei, kas notiks 4. novembrī, līgums ar deju kapellu „Melody" jau noslēgts, un valde vienojās izdarīt 100 dol. iemaksu telpu nodrošināšanai Casa Loma pilī.

R. N.

Dr. R. Markuss stud. v-bas Austrums uzdevumā pasniedz Garezeram mākslinieciski veidotu griestu lustru. Pa labi — Garezera biedru gada sapulcē. Pie galda sapulces vadītājs V. Treimanis. Foto: Fr. Ritums

Garezers atklāj vasaras sezonu

Garezerā 20. maijs bija ļoti rosīga diena. Pirms biedru akcionāru gadskārtējās sapulces notika padomes sēde, kurai sekoja mākslinieciski darināta kroņlukturu pasniegšana ar sezonas atklāšanas aktu un karoga pacelšanu. 3. jūnijā iemūrēs stūrakmeni jaunceļamai vasaras vidusskolas ēkai. Ar pateicību pieņēma valdes priekšsēža R. Jankava Garezeram dāvināto ASV karogu.

Akadēmiskās vienības Austrums vārdā Dr. Rūdolfs Markuss, pasniedzot Garezeram kroņlukturi, vēlēja, lai tas pie zāles augstajiem griestiem būtu par gaismas simbolu. Lukturi gatavojis dailamatnieks inž. Valentīns Skriblis, bet metu zīmējis arch. Andris Roze, abi arī Austruma biedri.

Svētbrīdi ievadīja prāv. J. Turks, norādot, ka šī ir jau astotā vasara, kad Garezers atver latviešu bērniem un skolu jaunatnei vārtus, virs kuriem ir uzraksts — Dievam un Latvijai. Mastos uzvijās Latvijas un ASV karogi, par zīmi, ka vasaras nometne atklāta.

Garezera biedru sapulci vadīja padomes priekšsēdis V. Treimanis. Par Garezera darbības sevišķu sekmēšanu pateicības rakstus piešķīra Dr. A. Ritmanim, E. Šneideram ar dzīvesbiedri, Dr. O. Evaldsonam, V. Ledum, R. Hiršam ar dzīvesbiedri un R. Zuikam.

Administrātors V. Vārsbergs ziņoja, ka vasaras vidusskolas jaunceltnes būvdarbi veicas labi un aicināja visus 3. jūnijā piedalīties stūrakmens iemūrēšanā. Celtnes iesvētīšanai aicināts prāv. J. Turks. Diriģents R. Zuika izplānojis šinī vasarā rīkot Garezerā vairākus koncertus. 28. maijā tāds bija paredzēts operdziedātājai Ludmillai Sepei Ešei. 24. jūnijā būs koncerts Jāņu sarīkojuma ietvaros ar Klīvlendas vīru ansambļa Tēvzeme un soprāna Dainas Jumiķes piedalīšanos. Pēc koncerta līgošana un jāņugunis. No 18. līdz 25. jūnijam būs talkas nedēļa, gaidot darbu veikšanai arī jauniešus un pensionārus. Talciniekiem paredzēts brīvs uzturs un pajumte.

Par vasaras vidusskolas direktoru saistīts K. Baltiņš, bet vasaras nometni vadīs U. Inveiss, mazo nometni — Velta Bērzkalne. Saimniecības nozares vadītājs N. Riekstiņš ziņoja par pagājušā ziemā veiktajiem darbiem, izpelnoties sapulces pateicību. Par jaunceltnēm ziņoja šīs nozares vadītājs A. Rieksts. Jaunās skolas ēkas daļa, kuru ceļ šovasar, izmaksās ap 40.000 dolaru. Līdz šim ziedojumos saņemts 20.248 dol., bet daļa no šīs summas jau izlietota vidusskolas zēnu kabīnes būvei. Būvnozares vadītājs ar gandarījumu piemin̄eja Amerikas latviešu palīdzības fonda pilnvarnieku sapulces lēmumu ziedot Garezera vasaras vidusskolas ēkas celšanai 3000 dol.

Pārrunas izraisīja pagājušā ziemā izdarītie plānošanas darbi ģimeņu nometnē Dzintaros, kur gājuši bojā krūmi un koki, kas devuši ēnu telšu novietnēm. Mežkopības speciālists Dr. Markuss aizrādīja, ka izskaustie koki, galvenokārt krūmi, nav bijuši dižciltīgi. Sekretārs A. Artmanis ziņoja, ka aizvadītā darbības gadā notikušas 12 padomes sēdes un viena biedru sapulce. Līdz akcionāru sapulcei bijuši reģistrēti 110 Garezera biedri ar 1752 dalības zīmēm. Aizvadītā gadā iestājušies 35 jauni biedri, galvenokārt no akadēmiskām organizācijām. Uz sapulces dienu, pēc kasieŗa A. Bērzkalna ziņojuma, visu parādu kopsumma bija 41.672 dol. Šogad jau ieņemts 22.390,69 dol., pašreiz

(Turpinājums 17. lp.)

Tencinājums latviešu dziedniekam

Mazā Turtle Lake pilsētā, Ziemeļdakotā, speciāla rīcības komiteja 3. jūniju izsludinājusi par latviešu ārsta Harolda Kupļa dienu. Publisku pagodinājumu izraisījusi latviešu dziednieka un viņa dzīvesbiedres 20 gadus ilga un pašaizliedzīga kalpošana pilsētas un rajona sabiedrībai. Gadījumam izstrādāta plaša programma, kuŗā, cita starpā, paredzēta arī pieņemšana Turtle Lake slimnīcā 20 gadu laikā dzimušiem bērniem (pāri tūkstotim!) un viņu mātēm.

Tendence ārsta darbam sakņojas ģimenē — saka dziednieks. Arī viņa brālis Kārlis bijis ilggadējs pulka vecākais ārsts Daugavpils garnizonā.

Dr. Harolds Kuplis 1937. g. beidzis Latvijas universitati, viņa dzīvesbiedre Lija — Latvijas Sarkanā Krusta māsu skolu 1936. gadā. Ārsta praksi sācis Valmieras pilsētas slimnīcā, bijis Gaujienas rajona ārsts, pēc tam strādājis Ventspils pilsētas slimnīcā. 1944. gadā Veselības departaments viņam piešķiŗ speciālitāti chirurģijā.

Līdz ar bēgļu straumi nonācis Saksijā, K. turpina medicīnisko darbu līdz kaŗa beigām, vēlāk strādā Vircburgas bēgļu nometnē un amerikāņu armijas saformētās latviešu darba vienībās. 1950. gadā iecelo Ziemeldakotā, kur obligāto medicīnas interna laiku nostrādā Bismarka slimnīcā, un pēc pārbaudījuma izturēšanas iegūst prakses tiesības.

1952. gadā uzsāk darbu Turtle Lake pilsētā un slimnīcā, sākumā ar 15 gultām, bet pēc slimnīcas pakāpeniskas paplašināšanas, gultu skaits pieaug uz 44. 15 gadus bijis vienīgais ārsts pilsētā, vēlāk to skaits uz laiku palielinās, bet pašreiz Dr. H. Kuplis ir vienīgais dziednieks kā pilsētai, tā apkārtnei ar 15.000 iedzīvotājiem. Šogad viņam aprit 35 gadi ārsta darbā, kuŗa gaŗākais posms gan nokalpots ārpus dzimtenes.

Dr. Harolds Kuplis

Nevērojot darba slodzi un attālumus līdz lielākiem latviešu centriem, Dr. H. Kuplis iespēju robežās ne tikai atbalstījis latviskās aktīvitātes, bet bijis arī to līdzdalībnieks. Minams viņa 500 dolaru ziedojums latviskam darbam Gaŗezerā. Ģimenē meitas Lija un Aija, beigušas universitāti Savienotajās Valstīs. Aija pašreiz gatavojas doktora disertācijai vācu literātūrā Viskonsinas universitātē.

Dr H. Kuplis pieder pie korporācijas Fraternitas Livonica saimes. **A. Sed.**

NEDZISTOŠA BRŪCE

„Bēga uz Zviedriju un pēc tam no Zviedrijas" — ar tādu virsrakstu zviedru arodbiedrību izdotais Stokholmas vakara laikraksts Aftonbladet 11. maija numura 1. un 2. lp. publicē gaŗu interviju ar latviešu leitnantu Edvīnu Alksni Londonā.

Kā zināms, 1945. g. Zviedrijā internētais ltn. Alksnis, lai izglābtos no izdošanas krieviem, ietrieca acī 15 cm gaŗu zīmuli. No smagā ievainojuma viņš palika kropls uz visu mūžu, bet no izdošanas viņš ar to izglābās. Mazliet atveseļojies, viņš ar citu latviešu bēgļu palīdzību pārbēga uz Angliju.

Tagad bij. latviešu kaŗavīru invalidu Londonas priekšpilsētā Sidkupā apmeklējis Aftonbladeta līdzstrādnieks K. G. Beks (Bäck).

Zviedru žurnālists divās laikraksta lappusēs apraksta ltn. Edvīna Alkšņa liktenī un viņa dzīvi Anglijā, sevišķi pasvītrojot, ka viņš nesaņemot nekādu invalida pensiju un ģimene spiesta iztikt ar sievas Veltas naktsmāsas algu. Te zviedru žurnālists gan aizmirst piezīmēt, ka dažus gadus atpakaļ zviedru parlaments noraidīja zviedru pensijas piešķiršanu Alksnim, noraidošo lēmumu motīvējot ar to, ka „neviena zviedru iestāde vai amatpersona neesot vainīga pie Alkšņa invaliditātes".

„Edvīna Alkšņa liktenis ieņem izcilu vietu kā P. O. Enkvista romānā Leģionāri, tā Bergenstroles filmā Baltiešu izdošana," raksta zviedru žurnālists.

Edvīns Alksnis kārtējā pastaigā; šopavasar viņam piepildījās 60 gadi.

„Kad Alksnis stāsta par grūto Lūcijas dienu (1945. g. 13. janvāri), viņa acīs mirdz asaru lāses, un viņa rokas sāk trīcēt. Arī viņa dzīvesbiedre ir stipri saviļņota."

„Enkvista grāmatu nepazīstu, jo nerunāju zviedriski, bet filma ir smags, lai neteiktu nelietīgs patiesības viltojums," saka Alksnis, un viņa dzīvesbiedre Velta piebilst: „Mēs jūtamies pārprasti, veikalnieciski izmantoti no cilvēkiem, kas savas karjēras ambīcijās izmanto mūsu dzīvi."

Intervijai ar Alksni laikraksta redaktors B. Melīns pievienojis paskaidrojumus par notikumiem pirms 27 gadiem, bet, diemžēl, vienīgi citējot Enkvista romānu, nobeidzot savas piezīmes:

„Bet vairumam aizvesto nevajadzēja nožēlot, ka tie sekojuši tvaikonim Belostrov. Tā vietā nožēlošana ir palikusi pie mums — bailes un nožēlošana, kas pavada daudzus zviedrus vēl šodien."

To pašu 1967. g. rakstīja zviedru bīskaps Sv. Danells Osvalda Freivalda sarakstītās un Zviedrijas DV izdotās grāmatas Internēto baltiešu traģēdija 1945/46. g. Zviedrijā ievadā: „Daudziem zviedriem notikušais ir kā pastāvīgi sāpoša brūce. Tā nesadzīs pati no sevis, tā ir jāatver." —s.

„Piemini mani ar labu..."

LAIKA BIEDRI ZĪMĒ JĀŅA VESEĻA SILUETU

Aivars Ruņģis

Ievadot Jāņa Veseļa 10 gadu nāves dienas atceri Kalamazū, sarīkojuma vadītāja Valija Ruņģe citēja Jāni Grīnu no 1932. gadā Rīgā izdotā Teodora Zeiferta piemiņas krājuma: „Pagājis gads un vairāk, kopš no mums šķīries vecais draugs. Šai laikā būsim domājuši pie viņa vairāk nekā jebkad vairs to darīsim. Kā nu Zeiferts palicis prātā? Runāts ar viņu tik daudz, šķiet, arī saprasts viņš pietiekoši, lai zīmētu viņa garīgo tēlu siluetā — vairāk pēc personīgiem iespaidiem, jo literārais viņa darbs paliek, to var visi vērtēt vēlāk." Sarīkojuma vadītāja turpināja: „Analogi — kā nu Veselis palicis prātā? Klausīsimies šovakar, kā viņa siluetu zīmēs: Aistars, Sīle, Grotēns, Sildegs."

Sarīkojumā 46 cilvēki, ieskaitot programmas dalībniekus. Daudz galdiņu un krēslu tukši. Uz tukšajiem galdiņiem neaizkarti savīst rotājumam noliktie pavasaŗa ziedi. Latviešu biedrības pagraba stāva tumšotajā zālē spilgts gaismas staru kūlis skaŗ Augusta Annusa gleznu — Teiksmotāja atvadīšanās. Gleznā Veselis it kā grib izlauzties ārā no logata, aiziet pa kreisi. Turpat divi trešdaļas audekla jau veiktas. Taču skats pār plecu atpakaļ patur, satur Veseli logatā. Zem logata, pie galda atmiņu stāstītāji.

Telpu gaismo šur tur noliktie podnieces Maigas Zaļinskaŗ lielie māla svečturi. Sveču liesmiņas kā koši pavasaŗa ziedu čemuri. Siltajā puskrēslā paslēpušies atnākušie Veseļa pieminētāji. Krēslā paslēpušās arī tukšās vietas... Uz pāris stundām visa mūsu reālitāte it kā aizslēpusies pustoņos.

Kaut rakstnieks un literātūrkritiķis Ernests Aistars šad un tad bija saticis Jāni Veseli, pašam vēl Čikagā dzīvojot, Veselim Čikagā ciemojoties, viņš ierobežoja savas atmiņas, pārskatīdams tikai Veseļa literāro darbu. Bija rakstnieks kā kupls, varens koks — kur viņam bija saknes? — kādā augsnē tās slēpās? — pirmais pasaules kaŗš bija beidzies — bija Latvija tapusi — bija jaunieklis — tikko atvaļināts no kaŗa dienesta — metās iekšā rakstniecībā — visu savu laiku atdeva rakstniecībai — retais mazajā Latvijā to spēja — līdz 1927. gadā Tīruma ļaudis — un augstākā balva: Kultūras fonda godalga — tapa dzejoļi, arī daudz tulkojumu: Dostojevska, Zolā un citu darbi — krājās grāmatas pašam savā bibliotēkā, lai tās, kas tuvas vai vajadzīgas, vienmēr būtu pie rokas — Pēc Tīruma ļaudīm, no ikdienas, no horizontālā citās dimensijās — dziļumā, pagātnē — bet tikpat dzīva, kā par pagātni, interese par moderno rakstniecību — pirmais toreizējā Rīgā rakstīja apceri par Džeimsu Džoisu — un uzrakstīja savu Dienas krustu — lielinieku iebrukumu Veselis smagos vārdos skāris savā—Teiksma par manu mūžu — trimdā jaunekļa un vīra meklējumi sintezējušies grāmatā Blāzmaŗ staigātāji ar simbolisko izskaņu: es biju mājās. Uzmetis skatu rokas pulkstenim, Aistars īso pārskatu summēja tīri jauneklīgā, paradoksālā domā: „Veselīgi Veseli pārlapot aizvien!"

Koŗa Dziesmu Vairogs priekšniece Austra Sīle atcerējās, ka Veselis ļoti mīlēja dziesmu, latviešu dziesmu, un tāpēc viņš un koris tika tuvos draugos. Viņa atcerējās 1951. gada Kalamazū latviešu Jāņu nakti: „Ugunskura labajā pusē sēdēja rakstnieks Jānis Veselis — vainagiem galvā un ap pleciem. Šie bija viņa svētki, visu Jāņu svētki... Kāds ieminējās, nu kārta Jānim Veselim ko teikt. Viņš piecēlās, atstūma vainagu no pieres. Stāstīja par sirmseno senatni, kur dainu dārgumi zvīļoja cauri apspiestības tumsai, kur latviešu varoņi izcīnīja brīvību, kā senā teiksmā, kaudamies ar sumpurņiem un jodiem... Trimda būs ilgstoša, glabājiet dainu mirdzumu savās sirdīs, runājiet latviešu valodu..." Austra Sīle liecināja, ka šajā Jāņu naktī Veseļa domās dzimis dzejolis Dziesmu vairogs, ko autors veltījis korim un ko jau trīs latviešu komponisti tērpuši skaņu rakstā — „Suminiet dziesmā, cik Latvija skaista!"

Ilggadējais latviešu biedrības priekšnieks Jēkabs Grotēns atcerējās, ka Jānim Veselim Kalamazū latviešu dzīvē piecdesmitajos gados, kad cilvēki tikko bija ieradušies Amerikā, bija ierauti ikdienas rūpēs par darbu, maizi, pajumti, bijusi sava vienreizīga nozīme. Viņš stāstīja par savu iepazīšanos ar Jāni Veseli, kad piecdesmito gadu sākumā kādā dienā pie viņa mitekļa durvīm ieradies vīrs pelēkā mētelī, smagi piekrautu ādas somu un lēnā, mierīgā valodā teicis: „Labdien! Mans vārds Jānis Veselis. Atnesu grāmatas." Jēkabs Grotēns stāstīja par draudzību, kas izveidojusies viņiem, viena novada cilvēkiem. Viņš cildināja Jāņa Veseļa atmiņu, salīdzinādams to ar Pēteŗa Ērmaņa spējām. Jēkabs Grotēns pieminēja 1950. gada 2. jūniju — Kalamazū un apkārtnes latviešu biedrības dibināšanu un Jāņa Veseļa nemiera pilno līdzdalību latviešu sabiedriskās dzīves atjaunošanā. 12 gados ar smagu grāmatu nastu, latviešus no mājas mājā apciemodams, Jānis Veselis izplatīja ap 12.000 grāmatu, liecināja Jēkabs Grotēns.

Gleznotājs Arnolds Sildegs pieminēja, ka nu jau desmit pavasaŗi pagājuši, kopš aizgājis Jānis Veselis, kas ar tādu prieku un tik labprāt uzkavējās tautiešu vidū. „Dažkārt, paglābdamies patapinātā eksistencē, jūtam, ka no mums šķīries latvisks gars," teica Sildegs un īpaši atcerējās divi tikšanās ar Veseli: pirmo un to, kas izrādījās, bija bijusi pēdējā. Pirmā satikšanās notikusi kādā no pirmajiem latviešu sarīkojumiem Kalamazū. Kad kā vēlīns apmeklētājs Arnolds Sildegs mēģinājis paiet garām durvīs stāvošam Veselim, domādams, ka nedrīkst uzdrošināties un apsveicinoties uzrunāt Veseli, tad rakstnieks viņu saudzīgi satvēris aiz elkoņa: „Nu, tad tu esi tas Sildega. Nu jā, nu jā!" Un tā abi iesoļojuši sarīkojuma zālē. Un draudzībā Sildegs atcerējās Veseļa sadarbīgo, iecietīgo dabu. Rets bija sarīkojums, kuŗā Veselis nebūtu bijis klāt. Nebija nekad ar atklātu, ļaunu nosodījumu. Paslēpa sodījumu aiz izteikas: bija jau saistoši, bija jau saistoši. Sildegs atcerējās kādu visādi neveiksmīgu teātŗa izrādi, kuŗā viņi ar Veseli izsmējušies no visas sirds. Veseļa aizbildinājums bijis: tur vairs nebija cita ko darīt... Un pēdējā satikšanās — pāris dienas pirms Veseļa nāves 1962. gada 18. maijā. Veselis ciemojies gleznotāja mājās. Stundas pagājušas dārzā zem vecāŗ kļavas. Laipnā maija vakarā. Gleznotājs Arnolds Sildegs, piemēram, atcerējās, ka Veselis ļoti noteikti pastāvējis: latviešu teātŗiem jāspēlē tikai latviešu autoru darbi, bet tai vakarā pārrunās pielaidies — varētu jau spēlēt arī tulkojumus, ja tas būtu īpašķirīgi mūsu teātrinieku pastāvēšanai. Pārvedis ap diviem naktī Veseli mājās, jo Veselis automašīnu nevadīja, gleznotājam Sildegam kā ļoti neparasta palikusi prātā atvadīšanās. Šķiroties Jānis Veselis spiedis viņam roku un teicis: „Piemini mani ar labu!" — „Tanī naktī man nekas īpašs neienāca prātā," teica Sildegs un domāja, ka arī Veselis nez vai nojauta sava mūža drīzo galu. Bet tā izrādījās pēdējā tikšanās, un tajā teiktais bija liktenīga sagadīšanās," nobeidza Arnolds Sildegs.

Jāņa Veseļa dzejoļus, prozas darbus un neiespiestā romāna Pa tumšajām ejām fragmentu — 1941. gada 14. jūnijs lasīja Sniedze Ruņģe un Raimonds Ziemelis. Abi ir mūsu teātrinieku visjaunākās paaudzes pārstāvji, kas ar teātŗa mākslu iepazinušies amerikāņu trupās, bet kuŗu prekšnesumu ar Veseļa darbiem bija palīdzējusi sagatavot Helena Sildega.

Nobeigumā kultūras materiālu krājējs Jānis Avotiņš lika skanēt Jāņa Veseļa balsij no ierakstiem skaņu lentē. Fragmentāros izvilkumos Jānis Veselis runāja par savu draugu dzejnieku Jāni Medeni, skandēja Medeņa metrus. Jāņa Veseļa balss papildināja viņa darbu lasījumus un papildināja laika biedru atmiņas. Un patiešām iezīmējās kādas personas siluets. Personība starp mums, trimdiniekiem, kam iedragātas un bieži vien ļoti skartas dvēseles.

Filoloģe Lilija Puže bija savākusi plašu grāmatu skati: pirmiespiedumi, pārspiedumi, tulkojumi — reti un dažam pat neredzēti izdevumi.

Sarīkojuma vadītāja Valija Ruņģe nobeidza ar vēlējumu, kaut būtu tā, ka nākamajos 10 gados to pulks, kas Kalamazū atcerēsies Jāni Veseli, nesaruktu vēl vairāk.

Aivars Ruņģis

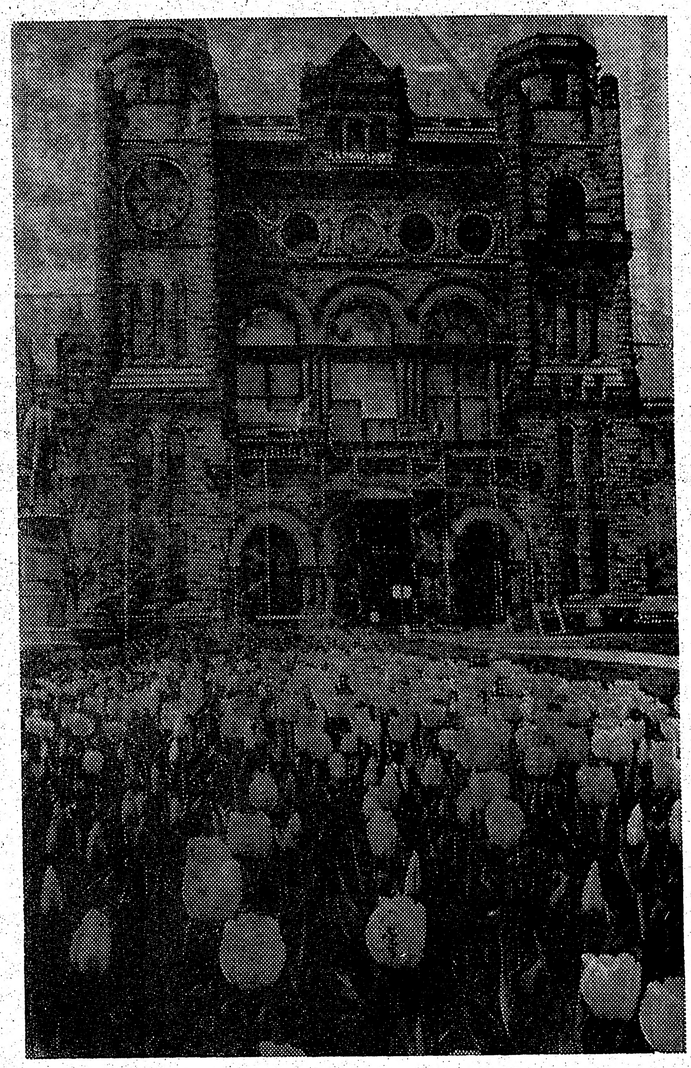

3. Baltiešu studiju konferences un 3. latviešu tehnisko zinātņu kongresa dalībnieki, no kuŗiem daudzi bija arī no tālienes, iepazinās arī ar Toronto pilsētu, kas bija tērpusies pavasaŗa ziedu rotā. Uzņēmumā — Ontario provinces parlamenta ēka, kuŗu tālie ciemiņi iemūžināja filmās un attēlos ar ziedošajām tulpju dobēm. Foto: J. Ligers

Maija balle pavasarīgā gaisotnē

DV Toronto nodaļas gadskārtēji rīkotā Maija balle DV namā bija pulcinājusi ap 150 apmeklētāju, to vidū iepriecinoši kuplā skaitā arī jaunatni. Apmeklētāju vidū bija viesi arī no vairākiem latviešu centriem ASV un Kanadā, kas Toronto bija ieradušies sakarā ar Baltijas zinātnieku konferences un Latviešu inženieŗu apvienības kongresu. Tā vispārējās vēlēšanās no 12 debitantēm par tradicionālo Maija karalieni tika ievēlēta Anita Plūdone, kas saņēma simbolisko kroni no iepriekšējā gada karalienes Olgas Lapkovskas, karalienes lenti no DV Toronto nodaļas valdes priekšsēža I. Zamlovska un ziedus no vanadžu kopas priekšnieces A. Magones. Ziedus saņēma arī galma dāmas Anita Zobena un Dace Zača, visas no Toronto.

Šogad pirmoreiz „vienlīdzīgas tiesības" ar daiļo dzimumu gribēja panākt arī vīrieši, vēlot savu karali, bet ne tuvu nepanāca to „karalisko spožumu", kā tas pierasts karalienes vēlēšanās. Tomēr par pirmo Maija karali tika „izbīdīts" Edvins Kalviņš, kas sabiedrībā plašāk pazīstams kā tautas deju kopas Daugaviņa vadītājs. Vispār, iepriecināja jauniešu aktīvā līdzdalība sarīkojuma norisē un dažādo uzdevumu veikšanā.

Sarīkojuma ievadījumā valdes priekšsēdis I. Zamlovskis un vanadžu priekšniece A. Magone godināja nodaļas bibliotēkas ilggadīgo vadītāju un izveidotāju Edgaru Plūmi un viņa dzīvesbiedri Ņīnu, kas bibliotēkas darbam veltījusi daudz laika un pūles. Čaklie darbinieki, tagad aizejot pelnītā atpūtā, saņēma arī ziedu un atzinības veltes. Cildinošu atzinību izpelnījās arī bibliotēkas pašreizējā vadītāja Vēra Leišupe un viņas palīdze Aina Hēvele. Programmas daļā ar latviešu tautas dziesmu melodiju atskaņojumiem uz klavierēm iepriecināja Pēteris Ķelle, bet Maija Ķuze ar asprātīgu deklamējumu par Augusta Nopūtas sacerēto „pigbridžiešu" gatavošanos uz dziesmu svētkiem. Pēkšņas slimības dēļ nenotika tautas deju kopas Daugaviņa iecerētie priekšnesumi.

Pavasarīgas balles gaisotni DV namā bija radījis arī piemērotais telpu dekorējums, ko čaklās vanadzes A. Magones vadībā bija veidojušas gan no dabiskiem, gan arī mākslīgiem ziediem. Kā jau tas vienmēr parasts, arī šoreiz vanadzes nebija taupījušas pūles kulinārā mākā, kur sevišķi nopelni R. Zamlovskai un viņas palīdzēm. Labus panākumus guva arī vanadžu izkārtotā loterija, kur laimestus ieguva Harolds Grēbers, viņa meita Astrīde Grēbere un Pēteris Ķelle.

Aizvien plašāku popularitāti gūst hamiltoniešu deju kapella Runi trimdā, kas ar piemērotu deju mūziku iepriecināja kā vecākos, tā arī jaunākos balles dalībniekus. Vienīgais zaudējums, šķita, bija kādam tautietim, kas balles priekos pazaudēja savu tautiski darināto aproču pogu, ko viņš var saņemt DV klubā vai arī zvanot nodaļas valdes priekšsēdim I. Zamlovskim, tel. 767-3589.

R. N.

isko zināt-
o tālienes,
usies pa-
parlamen-
ēlos ar zie-
J. Liģers

nē

aklie darbi-
t pelnītā at-
iedu un atzi-
nošu atzinību
iotēkas paš-
Vēra Leišupe
Aina Hēvele.
ar latviešu
lodiju atska-
avierēm ie-
Ķelle, bet
sprātīgu dek-
ugusta Nopū-
ridžiešu" ga-
iesmu svēt-
mības dēļ ne-
kopas Dau-
priekšnesumi.
lles gaisotni
dījis arī pie-
korējums, ko
. Magones va-
as gan no da-
mākslīgiem
tas vienmēr
iz vanadzes
pūles kulinā-
šķi nopelni R.
ņas palīdzēm.
guva arī va-
loterija, kur
Harolds Grē-
Astrīde Grē-
Ķelle.
u popularitāti
u deju kapel-
kas ar piemē-
u iepriecināja
arī jaunākos
us. Vienīgais
, bija kādam
balles priekos
tautiski dari-
u, ko viņš var
i vai arī zva-
es priekšsēdim
tel. 767-3589.
R. N.

grāmatu ska-
umi, pārspie-
ni — reti un
eredzēti izde-

adītāja Valija
ar vēlējumu,
ka nākamajos
lks, kas Kala-
s Jāni Veseli,
vairāk.
vars Ruņģis

Aivars Ruņģis

Dr. Bruno Kalniņš

DAŽI VILCIENI LSDSP POLITIĶA PROFILĀ

Trešajā Baltijas studiju konferencē, kas risinājās Toronto no 11.—14. maijam, piedalījās sociāldemokratu politiķis Dr. Bruno Kalniņš no Zviedrijas, 10. maijā nolasot referātu arī Latviešu namā, ko tur, pulcinot ap 250 klausītāju, bija izkārtojis žurnāla Jaunā Gaita redaktors Laimonis Zandbergs.
Pirms tam Bruno Kalniņš bija nolasījis referātus jau vairākos latviešu centros ASV. Ievērojot latviešu sabiedrības interesi un dalītās domas, ko radījusi Bruno Kalniņa ierašanās ASV un Kanadā, kam veltījuši uzmanību ar citi mūsu trimdas izdevumi, Ziemeļkalifornijas Apskatā ievietojot pat plašu interviju ar šo latviešu sociāldemokratu politiķi, sniedzam Aivara Ruņģa rakstu: „Dr. Bruno Kalniņš. — Daži vilcieni LSDSP politika profilā", kas varētu radīt arī plašākas pārrunas mūsu trimdas sabiedrībā, it sevišķi atceroties Latvijas neatkarības zaudēšanas laiku.
Redakcija

Nupat Ziemeļamerikā uzturējās Latvijas sociāldemokratiskās strādnieku partijas (LSDSP) ārzemju komitejas vadītājs un partijas izdevuma „Brīvība" redaktors Bruno Kalniņš, kas dzīvo Zviedrijā. Viņš piedalījās Toronto universitātē rīkotajā 3. Baltijas studiju konferencē un lasīja referātus par Latvijas izredzēm un nākotni. Kalniņš referēja arī Kalifornijā, Čikagā, Ņujorkā.

Grūti iedomāties otru latviešu politisko darbinieku, kas ar savu rīcību būtu izraisījis tik daudz atšķirīgu uzskatu un visai asu kontroversiju. Taču paši asākie strīdi varbūt tomēr bijuši sava veida „brāļu karš" starp mazinieku pārstāvi Bruno Kalniņu un lieliniekiem.

Piemēram, 1923. gadā Latvijas komūnistiskās partijas grāmatapgādniecības „Spartaks" Sarkano dadžu kalendārā Maskavā publicēta visai asa satīra pret toreiz 24 gadus veco Latvijas saeimas deputātu:

Bruno Kalniņš
(Epigramma)
Brunīts — dendijs, Brunīts — frants, —
Viņš ochrankas leitenants,
Politikā — sikofants,
Parlamentā — diletants,
Ūsu ziņā — amizants,
Deju kursu aspirants —
Vārdu sakot — virstalants.
Kalniņ Klāras variants,
Švirkst kā Aspazijas pants;
Šis ochrankas spekulants,
Melu ziņu fabrikants —
Latvju tautas Jaunimants —
Kopsummā ko-me-di-ants.

Šis kādreiz Maskavā sarkano emigrantu aizsāktais argumentācijas pavediens pret Bruno Kalniņu turpat 50 gadu laikā nav daudz mainījies, nedz arī zaudējis savu asumu.

Ļoti turbulenta un vēsturiski vēl visai nepilnīgi dokumentēta ir Bruno Kalniņa dzīve un darbs līdz 1945. gada trimdai Zviedrijā. Kaut šo latviešu sociāldemokrata Bruno Kalniņa darbošanās posmu iespējams pateikt dažās rindās, kā tas, piemēram, darīts Latvju enciklopēdijā, tas ne vienmēr apmierinājis visus laika biedrus. Tāpēc par šo posmu būs nepieciešamas plašākas studijas tad, kad, kā saka, visi „nepublicētie dokumenti vai to fotokopijas" būs publicētas.

Trimdas laikā Bruno Kalniņš un LSDSP ārzemju komiteja nav šķīrami. Viss Bruno Kalniņa darbs ir cīņa par politisko tiesību atgūšanu latviešu tautai savā zemē. Pretkomūnistiskajā cīņā LSDSP un Bruno Kalniņš vienmēr bijis „gabalu citiem priekšā". Varbūt tā bijusi tikai politiska taktika, lai trimdinieku debatēs „kaut kas tomēr paliktu pāri" no visa ierosinātā. Savu uzskatu īstenošanā Bruno Kalniņš bijis neparasti un neiecietīgi konsekvents. Kopsavilkumā var teikt: ja vairums trimdinieku, it sevišķi trimdas sākuma posmā, bija bezkompromisa ideologi, tad Bruno Kalniņa vadītie trimdas sociāldemokrati katrā ziņā centās būt praktiski politiķi.

Vēl lielāku vērību nekā trimdinieki Bruno Kalniņam veltījuši okupētās Latvijas dažādi iestādījumi un amatpersonas. Tas darīts ne bez pamata, jo sociāldemokratu starptautisko sakaru dēļ Bruno Kalniņš bija trimdinieks, kas ne vienam vien Eiropas valstsvīram varēja rakstīt: Dārgais biedri Tādsuntāds! Es Tev gribētu... Bruno Kalniņa apsūdzēšanas, apkaŗošanas un apmelošanas materiāli, kas izplatīti gan okupētās Latvijas presē, gan propagandas izdevumos, varētu izveidot krietnu sējumu. Pašas jaunākās apsūdzības no Rīgas implicē Bruno Kalniņa vainu Latvijas 17 komūnistu vēstules „safabricēšanā" un sakaru meklēšanā ar „Ķīnas tautas republikas" pārstāvjiem.

Bruno Kalniņam šinīs dienās piepildījās 73 gadi. Šis fakts ļauj un arī liek ieskatīt zināmu „Torschluss" pāniku šī latviešu sociāldemokrata darbā: laika vairs atlicis maz, un nez' vai kāds cits manu iecerēto paveiks! Steiga, sasteigtība un lietu forsēšana pavīd viņa Ziemeļamerikas referāta tezēs, kas publicētas trimdas laikrakstos.

Šīs pēdējās tezes, tāpat kā visu trimdas gadu piekoptā „gabalu citiem priekšā" politika noved pie vērojuma un apgalvojuma, kas ir ārkārtīgi svarīgs latviešu tautas nākotnei: latviešu politiskiem darbiniekiem jāmācās skatīt un noteikt savu rīcību nevis viena cilvēka, nevis sava mūža perspektīvā, bet gan visas tautas mūža perspektīvā.

Ko šai ziņā paspējis Bruno Kalniņš, lai viņam būtu cienīgi darba turpinātāji LSDSP ārzemju komitejā, ja pēc viņa tāda vispār pastāvēs? Partijas oficiozā Brīvība šos vīrus nemana.

*

Uz šo Aivara Ruņģa nule izteikto jautājumu atbildējis pats Bruno Kalniņš Ziemeļkalifornijas Apskata redaktoram Ojāram Cellem sniegtā intervijā, pēc 80 klausītājiem nolasītā referātā Internacionālā mājā Berkelejā. Uz jautājumu, kas pārņems partijas vadību, ja viņš aizietu atpūtā, B. Kalniņš atbildējis: „To es, protams, nevaru pateikt, bet mēs korrespondences ceļā šogad pārvēlējām LSDSP ārzemju komiteju, kuŗas uzdevums būtu tādā gadījumā izvēlēt jaunu vadītāju."

Uz Ojāra Celles jautājumu, kādi ir latviešu sociāldemokratu partijas darbības mērķi 70-os gados, Bruno Kalniņš atbildējis: „LSDSP darbība ir pēdējos gados koncentrējusies galvenokārt uz diviem mērķiem: informēt ārzemju sociālistiskās partijas un sociālistisko internacionāli par apstākļiem Latvijā un par latviešu tautas prasībām pēc brīvības un neatkarības; otrs mērķis — veidot sakarus ar apspiesto dzimteni. Esam centušies iepludināt okupētajā Latvijā informāciju. Tas mums daļēji ir veicies ar mēnešrakstu Brīvība, politisku izdevumu, kuŗa saturs veltīts Latvijas apstākļiem. Mēs gribam 70-os gados šo darbu turpināt, jo uzskatām, ka mūsu darbs trimdā ir galvenokārt politisks un ka mums jāturpina veidot sakarus ar dzimteni plašāk nekā līdz šim. Tas jādara arī tādēļ, ka citas trimdas organizācijas nav uz šo darbu tieši speciālizējušās."

Tālāk Bruno Kalniņš izteicies, ka viņam personīgi, tāpat soc. dem. partijai, Rīgas propaganda uzbrūkot vairāk nekā dažām citām trimdas organizācijām, piezīmējot: „Ar tagadējo režīmu Latvijā var galvenokārt cīnīties, lietojot nevis vecus argumentus, bet sociālistikus argumentus, pierādot, ka tur nav daudzinātā sociālisma, bet tur ir viltus sociālisms; ir izveidojusies jauna šķiru sabiedrība ar turīgu komūnistu virsšķiru. Latviešu strādniekus izsūc, valsts paņem lielāko daļu no viņu saražotās vērtības un piespiežot viņus dzīvot uz ļoti zemt labklājības līmeņa. Šolaiku jaunajai Latvijas audzei šādi argumenti ir labāk saprotami, tādēļ arī komūnistu vadībā tāds satraukums un reakcija pret mums," paskaidrojis B. Kalniņš.

Mūsu lasītājus varētu interesēt arī, ko Bruno Kalniņš teicis par Daugavas Vanagu organizāciju. „Esam DV kritizējuši, tāpat dažas citas labā spārna organizācijas, bet mūsu kritika pret šīm organizācijām vienmēr ir bijusi konstruktīvas dabas, t.i. esam kritizējuši zināmas darba metodes un zināmus uzskatus, kuŗu paušanu mēs atzīstam Latvijas lietai par nederīgu..." B. Kalniņš arī izteicies, kas viņam nepatīk, proti, „ļoti draudzīgā stāja pret Ulmaņa režīmu"... To viņš nav varējis aizmirst vēl pēc vairāk nekā 30 gadiem, kad nav vairs ne paša Ulmaņa, ne viņa „režīma".

PBLA sociāldemokratus nepārstāvēšot, un ja viņi tur neietilpšot, tad PBLA arī nebūšot brīvās pasaules latviešu politiskā koalicija, spriež B. Kalniņš, piezīmēdams, ka viņš aicināts nolasīt divus referātus arī 2. brīvās pasaules latviešu jauniešu kongresā Anglijā, „jo tas, pēc kā viņi tiecas, ir tas pats, ko mēs 27 trimdas gados esam sludinājuši".

Šī nav vienīgā reize, kad Bruno Kalniņš ieradies Ziemeļamerikā. Pirmo reizi, pirms 8 gadiem, viņš ieradies Harvardas univesitātes aicināts, kad uzturējies ASV trīs mēnešus.

RUNO ATBILD

Šai nodaļai domātie jautājumi iesūtāmi redakcijai ar atzīmi „Runo", uzdodot pareizo vārdu un adresi, bet jautājumu var parakstīt arī ar segvārdu vai iniciāļiem.

BEZDARBA PABALSTS

Esmu nostrādājis Toronto vienā darba vietā divdesmit gadus un visu laiku maksājis bezdarba apdrošināšanu. Slimības dēļ zaudēju darba spējas. Neesmu pietiekami vecs, lai saņemtu vecuma pensiju, un neesmu arī pietiekami trūcīgs, lai saņemtu kādu citu sociālu pabalstu.

Dzirdēju, ka sākot ar šī gada janvāri esot spēkā jauns likums, kas paredz bezdarba pabalstu arī tām personām, kuŗas darbu zaudējušas slimības dēļ. Vai šāds likums ir spēkā? Ja ir, tad vai varu saņemt bezdarba pabalstu arī dzīvojot ārpus Toronto un kur man jāgriežas?

Bezdarbnieks
Flesherton, Ont

Bezdarba apdrošināšanas likums Kanadā ir mainīts 1971. gada 27. jūnijā. Personas, kas savas prasības iesniegušas pirms šī datuma, turpina saņemt pabalstus pēc vecās kārtības arī 1972. gadā. Daži papildinājumi nākuši klāt arī 1972. gada 1. janvērī, tomēr likums paredz, ka bezdarba pabalstu var saņemt arī slimības dēļ darbu zaudējušie. Tādā gadījumā nepieciešama ārsta resp. ārstu apliecības, iespējams arī citi dokumenti, piem., darba vietas apliecinājums par darba zaudēšanu, kā arī apliecinājums, ka esat bez ienākumiem. Bezdarba likums ir ļoti plašs un paredz dažādas iespējas dažādos gadījumos, tādēļ ieteicu personīgi ar to iepazīties. Visu vajadzīgo informāciju par bezdarba apdrošināšanu un pabalstiem līdz ar pieprasījuma veidlapām varat saņemt par brīvu katrā pasta iestādē vai Unemployment Insurance Commission birojos. Ja jūs tiekat atzīts par tiesīgu saņemt bezdarba pabalstu, tad jūsu dzīves vieta nav svarīga, jo visas saistības varat kārtot vai nu tuvākā bezdarba apdrošināšanas komisijas birojā, va pat pa pastu. Katrā gadījumā jums jāuzrāda sociālās apdrošināšanas (SIN) numurs, bez tāda nav pat iespējams prasību ievadīt. Labas sekmes!
ATBILDE A. M., NEW HAVEN, ASV

Jūsu ierosinājumu pagaidām nepublicēju, jo nepieciešamās informācijas un faktu savākšana prasīs zināmu laiku. Uzskatu šo jautājumu par ļoti svarīgu un nopietnu, ko publicēsim pēc visu iespējamo faktu pārbaudīšanas, kas, cerams, palīdzēs arī cietušai personai. Paldies par vērtīgo ierosinājumu un sniegto informāciju, kā arī man veltīto atzinību.
Runo

Latviešu panākums Sūsenmarijā

Jaunā latviešu mūziķa Andŗa Kārkliņa nesenais gitaras koncerts Sūsenmarijā, vietējās Algoma College telpās bija radis ne tikai publikas atsaucību, bet teicami atzinīgu kritiku arī vietējā presē. Koncerts bija veltīts spāņu mūzikai, ko jaunais mākslinieks sevišķi iecienījis. Vietējā laikraksta mūzikas kritiķe Roda Kona (Rhoda Cohen) Andri Kārkliņu apzīmē par talantīgu mūziķi, kas teicami pārvalda gitaras spēles techniku un koncertā sniedzis iejūtīgu spāņu melodiju atskaņojumu, tā gūstot klausītāju nedalītu atsaucību.

Koncerta noorganizēšanā lieli nopelni arī Mārim Ponem, kas strādā par mācības spēku minētajā kolledžā un ar Andri Kārkliņu iepazinies pirms pāris gadiem studiju ceļojumā Spānijā. Bez Spānijas Andris Kārkliņš mūzikas studijās uzturējies arī Parizē, Francijā, ko tāpat kā Ņujorku uzskata par savu iemīļotāko pilsētu.

Andŗa Kārkliņa viesošanos Sūsenmarijā vesmīlīgi izmantoja arī vietējā latviešu sabiedrība, aicinot viņu Edgara un Ausmas Krūmiņu mājā, kur jaunais mūziķis klātesošos vēlreiz iepriecināja ar savu gitaras spēles māku.

R. N.

Valentīns Pelēcis

PARTIZĀNU KREKLI

Kādreiz nezināju, ko nozīmē partizāns —
Sarkanais, baltais, zaļais, zilais.
Nu gadiņi dūkstīs izbristi.
Pamazām sāku apjēgt, saredzēt krāsas.
Sarkanā partizāna kreklā — sarkans ielāps.
Mirstot paša asinīm salāpīts . . .
Zaļā partizāna kreklā — arī sarkans!
Kādēļ gan nebija bērzlapu zaļuma asiņu?
Baltā partizāna krekls tāds pats!
Balinātā linaudā, asinis gandrīz melnas!
Nokautie brāļi nezina, (es arī nē),
kādēļ balti krekli, ja nav baltu asiņu?...
Un to zilo partizānu nemaz nava,
Zilas ir tikai zemes debesis.
Tur, aiz mākoņiem, mūžībā izdēdē,
sarkano, zaļo un balto taisnības krekli...

MEKLĒ PIEDERĪGOS::
(no Latvijas)
Nagainis Zarona,
dzim Sūna un
Kārlis Frišfelds,
Kārļa dēls, dzīvo Kanadā.
Rakstīt: A. Putniņa, 280 Wright Av., Toronto, Ont. 156

SV. JĀŅA EV. LUT. DRAUDZĒ JAUNIEŠU IESVĒTE

Sv. Jāņa ev. lut. draudzē Toronto archibīskaps A. Lūsis 21. maijā iesvētīja 31 jaunieti — 23 jaunavas un 8 jaunekļus. Uzņēmumā 1. rindā no kreisās: Gunta Lauge, Rudīte Ķeksis, Silvija Rūtīte, Silvija Pēde, Ligita Grigale, Māra Strazdiņa, draudzes pr-ks J. Koncis, archib. A. Lūsis, draudzes jaunatnes nozares vad. J. Ozols, Baņuta Rubesa, Rita Cinovska, Ilze Bertuša un Laimdota Ciekurze. 2. rindā Mārīte Vīmane, Brigita Kampe, Baiba Rubesa, Karlīne Skuja, Melita Grigale, Anita Medne, Biruta Silarāja, Nora Gubiņa, Maija Asare, Ilze Asare, Lauma Avena, Valda Siksna un Sandra Bruņniece. Aizmugurē: Andris Suchovs, Gunārs Gaiķis, Andris Krauklis, Ēriks Krauklis, Jānis Ondrichs, Pēteris Strazdiņš, Andris Liepiņš un Harijs Marovskis.

Foto: Verners Cinis

SARDZĒ PAR LATVIEŠU . . .

(Turpinājums no 1. lp.)

saņēmējam sakot atgādinājuma un solījuma vārdus, pianistei O. Upeniecei spēlējot Tēvu zemes mīlestību mēs ar darbiem rādīsim...

Abitūriente Sarma Zubāne referēja par Annas Brigaderes dzīvi un viņas darbu tematiem: latvisko dzīves ziņu, latviešu mātes un bērna pasauli, sieviešu un vīriešu savstarpējām attieksmēm, darbu, tēvu zemi, reliģiju un tikumiskām vērtībām. Referātā autores darbu citējumus iestarpināja pārējie abitūrienti — gan pa vienam, gan runas korī. Tad ģimnazijas direktrise V. Slavieša un abitūrientu klases audzinātāja E. Ezera un Latviešu nacionālās apvienības Kanadā Izglītības nozares vadītājs J. Mežaks pasniedza apliecības un grāmatu veltes ģimnazijas absolventiem: Silvijai Aizupietei, Robertam Aizupietim, Dacei Budrēvicai, Andrim Černavskim, Sandrai Leimanei, Andrim Liepiņam, Līgai Mārsonei, Lailai Ozolai, Annai Pētersonei, Arturam Stiebriņam, Imantam Purvam, Andrim Šmitam, Ilzei Bertušai, Andrim Grāvītim, Brigitai Kampei, Anitai Kalniņai, Guntai Laugei, Normundam Mieriņam, Andrejam Pakrastiņam, Baibai Rubesai, Jurim Sauemagi, Baņutai Rubesai, Dainai Siliņai un Sarmai Zubānei.

Visaugstākās atzīmes bija Sarmai Zubānei. Īpašas balvas un atzinību par rosību skolas sabiedriskā darbā vēl saņēma Sarma Zubāne un Dace Budrēvica. Andris Liepiņš par aktīvu un apzinīgu piedalīšanos skolas žurnālā un sasabiedriskā darbā. Anita Kalniņa par labām sekmēm, rosību sabiedriskā darbā un skolas žurnāla vadībā, Gunta Lauge par labām sekmēm un aktīvu darbību skolas žurnālā, Andrejs Pakrastiņš par rosīgu līdzdalību sabiedriskā darbā un skolas žurnāla izveidošanā un Baiba Rubesa par rosīgu līdzdalību skolas sabiedriskā darbā.

Gadskārtējo Birutas Senkēvičas balvu latviskākai skolniecei saņēma Sarma Zubāne. Vēlāk publika ar aplausiem apsveica 9 jaunāko klašu audzēkņus, kas bijuši sekmīgi mācībās. Atvadoties V. Slavieša sacīja, ka šī izlaiduma klase nepazudīs, bet stāsies pieaugušajiem blakus, 2 gadus piedaloties 18. novembŗa akta rīkošanā. Absolventu klases audzinātāja E. Ezera teica saviem audzēkņiem atvadu vārdus. Skolotājs O. Sils pieteica organizāciju pārstāvju un ģimnazijas labvēļu apsveikumus.

DV Toronto nodaļas pārstāvis V. Plūdons pasniedza skolai aploksni, bet abitūrientu vecāku pārstāvis V. Liepiņš no vecāku padomes pateicās skolotājiem. Rakstveida apsveikumu bija sūtījusi arī TLB Sestdienas skolas pārzine A. Martinsone. Abitūrientu pārstāve A. Kalniņa teica atvadvārdus un ar karoga iznešanu, pianistei O. Upeniecei intonējot Svēts mantojums, akts beidzās. Abitūrienti sveicināja skolotājus ar rožu ziediem.

Tad visi pulcējās kopīgā azaidā, skolas beigušajiem ejot rotaļās un dejojot tautiskās dejas.

Pie azaida galda vēl runāja Biruta Senkēviča, H. Miķelsons u.c., pēdējam iepazīstinot ar ģimnazijas drāmas pulciņa darbību. Lidija Auzāne Tīcmane ziedojusi savu autores honorāru 90 dol. par drāmas pulciņa izrādīto viņas lugu Mēs prasām brīvību. Pēc lugas izrādes DV Druvas nodaļas priekšnieks A. Kalniņš ziedojis 20 dol. Ed. Koka ģimene ģimnazijai ziedojusi 20 dol. izlaiduma akta balvām., DV — 50 dol. un Latviešu saimniecisko darbinieku apvienība 50 dol.

— re

ROBEŽAS ATZITAS

Rietumvācijas bundestags ar 248 koalicijas balsīm, opozicijas partijai atturoties, pieņēma nolīgumus ar Pad. savienību un Poliju. Tāpat līgumus 19. maijā pieņēma pavalstu pārstāvji bundesrātā, un tie stājās spēkā ar valsts prezidenta Heinemaņa parakstu 23. maijā.

Tā saucamā Austrumu līgumu pieņemšana, kaut arī ar vienkāršu vairākumu, paātrinās četru lielvalstu Berlīnes līguma spēkā stāšanos, ko paredz parakstīt 3. jūnijā. Ar šo līgumu krieviem jārespektē Rietumberlīnes saistības ar Rietumvāciju un jāizbeidz satiksmes apgrūtinājumi. Ar Pad. savienības un Polijas līguma ratificēšanu tiek atzītas tagadējās Eiropas valstu robežas par neaizkaŗamām un negrozāmām kā tagad, tā arī vēlāk. Rietumvācija atzinusi visus Pad. savienības iekaŗojumus un citu valstu territoriju iekļaušanu Pad. savienībā, kaut arī kanclers Brants un ārlietu ministrs Šēls baltiešu organizācijām rakstveidā bija apliecinājis, ka Baltijas valstu iekļaušanu Pad. savienībā neatzīst. Taču līguma teksts, kaŗ publicēts vācu un krievu presē, apliecina īstenību. Līguma tekstu Maskava un Bonna katra iztulko citādi, tāpēc paredzamas domstarpības sadarbības īstenošanā.

Neviena valsts līdz šim no Pad. savienības nekā nav ieguvusi. Pad. savienība šo līgumu uzskata kā netiešu miera līgumu ar Vāciju, tāpēc arī visaŗ 3 Rietumvācijas partijas izstrādājušas deklarāciju, ka šo līgumu neuzskata par miera līgumu un tāpēc tas nav arī Eiropas tagadējo robežu nodrošinājums. Tāpat līgums neatņem pašnoteikšanās tiesības vācu tautai apvienoties. Šo rezolūciju ārlietu ministrs iesniedza Maskavas sūtnim Bonnā Falinam, un tūlīt kā Maskavas, tā Varšavas laikrakstos parādījās norādījums, ka šo rezolūciju „pieņem zināšanai", bet par saistošu uzskata to, kas rakstīts līgumā.

Līgums gan sagādās atvieglinājumus Rietumberlīnes vāciešiem un austrumvāciešiem, bet Baltijas un citaŗ Pad. savienībā iekļautās valstis par to nevar priecāties.

Maskavas divas sejas

RIETUMU ŽURNĀLISTU VĒROJUMI PADOMJU GALVASPILSĒTĀ

ASV prezidenta Niksona apmeklējuma laikā Maskavā, lai iegūtu tālsarunu ar ASV, **pagāja tikai 5 minūtes, bet** nedēļu iepriekš uz to bija jāgaida 60 minūtes. Šogad teļa „šniceli" nevarēja atrast pat labākos Maskavas veikalos, tagad tas bija viesnīcu ēdienu sarakstos. GUM lielie **preču nami piedāvāja** izlases audumus. Pasta sūtījumi, kaŗ agrāk ceļoja 10 dienas, tagad adresātu Maskavā sasniedza 3 dienās. Taksametri un īrētie automobiļi bija dabūjami dažās minūtēs. Apkalpe restorānos bija ātra un pieklājīga. Visur ļaudis sacīja „sposībo" un „požalasta". Tā visa bija neparasta gaisotne, kaŗ Maskavā bija jūtama pēc prezidenta Niksona un daudzo ārzemju žurnālistu ierašanās šajā padomju lielpilsētā.

Žurnālisti, ārlietu ministrijas un Baltā nama darbinieki saņēma vislabāko, ko Pad. savienība varēja piedāvāt ārzemju viesiem. Tikai reti amerikāņu apmeklētāji ievēroja smalko barjēru, kas šķīra viņus no padomju pilsoņa ielās, vai arī ainas, kādas viņu klātiene radīja Maskavā. Reti kad krievi redz padomju valdnieku augstās dāmas publikā, kā viņi tās redzēja Niksona viesošanās dienās.

Kamēr prezidents Niksons reti bija brīvs no sarunu galdiem, viņa dzīvesbiedre apmeklēja skolas, GUM preču namus, Maskavas pazemi, baletu, cirku un citas atrakcijas. Krievu sievietes sekoja katram viņas solim. Sākumā viņas bijušas vēsas un atturīgas, bet vēlāk kļuvušas brīvākas, paskaidrojušas Petijaŗ Niksones pavadones. Kad modes skatē Petija Niksone apbrīnojusi kādu melnu vilnas vakara mēteli ar izšuvumiem un sacījusi, ka arī viņa to varētu valkāt, tad padomju ārlietu ministra Gromiko kundze nopūtusies: „Tas ir tikai jauniem. Amerikāņu sievietes seko modei, bet šeit mēs nepievēršam tai daudz uzmanības..."

Viesošanās laikā Maskavā ārzemju žurnālisti ievērojuši arī citus raksturīgus sīkumus. Kad prezidenta Niksona lidmašīnas lidotājs lūdzis laukumu, kur viņa apkalpe varētu vingrot un spēlēt bumbu, viņam ierādīts 102.000 sēdvietu lielais Ļeņina stadions. Kad Baltā nama komunikācijaŗ direktors Herberts Kleinŗ ar grupu padomijā dzīvojošiem korrespondentiem devies pusdienot populārā Georgian restorānā, viņiem parādīta tāda laipnība, kādu Maskavā dzīvojošie nekad nebija pieredzējuši. Kāds no vizitējošiem reportieŗiem žēlojies, ka viesnīcas bārā nav alus. Stundas laikā viņam padomju preses centra avīžnieki uzdāvinājuši kasti alus!

Lielākie padomju laikraksti, televīzijaŗ un radio raidītāji prezidenta Niksona apmeklējumam veltījuši plašus aprakstus. Kamēr 110 amerikāņu reportieŗu ciemojušies Maskavā, padomju prese tos apbērusi ar plašiem materiāliem par pilsētu un tās ievērojamākām vietām.

Pirmais publiskais starpgadījums noticis Maskavas Bolšoi teātrī. Kad prezidents Niksons ar padomju varasvīriem ieņēmis vietu ķeizariskajā ložā, baleta izrādē Gulbju ezers, teātŗa zāles pustumsā kāda sieviete iesaukusies: „Brīvību Vietnamai!" Tūlīt zālē uzdegušās ugunis, apgaismojot prezidentu ložā. Audience aplaudējusi un pagriezusies pret Niksonu. Čekisti sievieti — protestētāju aizveduši. Aplausu laikā Podgornijs iečukstējis kautko ausī prezidentam Niksonam, kas pamājis un pasmaidījis.

isās:
natnes
Karlī-
izmu-

Cinis

MJU

ministra
nopūtusies:
niem.. Ame-
eko modei,
epievēršam
as . . ."
ā Maskavā
ievērojuši
rīgus sīku-
enta Niksо-
otājs lūdzis
na apkalpe
spēlēt bum-
līts 102.000
ņina stadi-
nama ko-
ktors Her-
grupu pado-
korrespon-
sdienot po-
restorānā,
tāda laipnī-
ā dzīvojošie
pieredzējuši.
šiem repor-
ka viesnī-
s. Stundas
mju preses
uzdāvinājuši

u laikraksti,
dio raidītāji
na apmeklē-
plašus ap-
110 ameri-
ciemojušies
u prese tos
iem materi-
un tās ie-
tām.
skais starp-
Maskavas
d prezidents
omju varas-
vietu ķeiza-
aleta izrādē
teātŗa zāles
sieviete ie-
īvību Vietna-
lē uzdegušās
jot preziden-
e aplaudēju-
es pret Nik-
vieti — pro-
ši. Aplausu
s iečukstējis
identam Nik-
mājis un pa-

Maskavas galvenās intereses Eiropas drošības konferencē

BEIDZIES NIKSONA PAD. SAVIENĪBAS APMEKLĒJUMS

ASV prezidents Niksons 29. maijā izbeidza savu vēsturisko 8 dienu apmeklējumu Pad. savienībā un sacīja, ka viņš un Pad. savienības vadītāji ir izpildījuši plāna pirmo daļu, nest mieru pasaulē, izvairīties no militāras sadursmes un protams, aizkavēt atomkara izcelšanos. „Līdzīgi izplatījuma lidojumam, mēs esam bijuši pirmajā pakāpē, un tad raķete uzšausies lidojumam, un mēs ieiesim otrā pakāpē," teica Niksons.

Prezidents Niksons, atvadoties no padomju komūnistu partijas sekretāra Brežņeva, parakstīja 12 punktu komunikē, ko izgatavoja dienu iepriekš, pēc vairāk kā 20 stundu ilgajām galotņu sarunām. Komunikē aicina sasaukt Eiropas drošības konferenci, kas ilgi bijis padomju ārlietu politikas mērķis un tūliņ atbalsojās Bonnā. NATO ģenerālsekretārs Josefs Luns Rietumvācijas galvaspilsētā Bonnā paziņoja, ka sagatavošanās darbus konferencei izdarīs šoruden Helsinkos. Konference, kas apspriedīs savstarpēju bruņoto spēku samazināšanu Eiropā, bija arī galvenais sarunu punkts NATO ministru sanāksmē 30. maijā Bonnā.

NATO valstīs pašreiz ir 1,1 milj. karavīru Eiropā, ieskaitot arī 300.000 amerikāņu un 7000 kanadiešu spēkus, kas galvenokārt novietoti Rietumvācijā. Maskava vēlas, lai drošības konference atzīst tagadējās Eiropas robežas, prasot arī, lai apstiprina par likumīgu tās invāziju 1968. gadā Čechoslovakijā. Reiz komūnistu rietumu flanks būs nodrošināts, krievi tic, ka viņiem būs vairāk manevrēšanas iespējas austrumos, it īpaši robežsarunās ar sarkano Ķīnu.

Komunikē deklarēts, ka „par spīti ASV un Pad. savienības sociālās sistēmas pretišķībām, ideoloģijai un politiskiem principiem, tomēs ir iespējams izveidot abu valstu tautām mieru internacionālās drošības stiprināšanas interesēs.

Abas puses vienojās uzlabot attieksmes un veicināt savstarpējo sadarbību nedēļu ilgajās sarunās parakstīto līgumu ietvaros.

Abi parti galveno uzmanību pievērsīs stratēģisko ieroču ierobežošanas līgumam, uzskatot to par lielāko soli bruņošanās sacensības ierobežošanā neizslēdzot pat pilnīgu tās izbeigšanu. Pirmais nolīgums bija par aizsardzības ieroču, kā: antibalistisko raķešu (ABM) izveidošanas ierobežošanu. Pastāv teorija, „ja neviena pusei nebūs labi aizsardzības ieroči, tad neviena no tām nebūs pamudināta izveidot izsmalcinātus un iedarbīgus uzbrukuma ieročus". Papildsarunas par tālāko ofensīvo stratēģisko ieroču ierobežošanu būs nākamais solis ieroču kontroles sarunās.

Vietnamas jautājums palika neatrisināts, bet katra puse izteica savu nostāju. ASV tic, ka ātrākais kara izbeigšanas ceļš ir, lai komūnisti atgriezt visus sagūstītos amerikāņu karavīrus un vienotos par pamieru, tad ASV atvilktu savus spēkus četru mēnešu laikā. Krievi tomēr pastāv uz „brīvības, neatkarības un sociālā progresa" atbalstīšanu Laosas, Kambodijas un Vietnamas tautām un prasa tūlītēju bumbošanas apturēšanu un pilnīgu ASV spēku atvilkšanu.

Vidējo austrumu jautājumā abas puses atbalsta AN vidinieka lomu ar speciālā sūtņa Gunara Jaringa palīdzību, lai sasniegtu mieru saskaņā ar AN drošības padomes rezolūciju, kas aicina Izraēlas karaspēku atvilkšanu uz 1937. gada robežām.

ASV un Pad. savienība vienojās par četru lielvalstu Berlīnes līguma parakstīšanu un „bez vilcināšanās sasaukt Eiropas drošības konferenci, paralēli sākt arī sarunas par savstarpēji līdzsvarotu karaspēku un ieroču samazināšanu Viduseiropā. Abas puses vienojās aktīvi piedalīties sarunās par jaunu mērauklu izstrādāšanu bruņošanās sacensības ierobežošanā un izbeigšanā. „Galīgais mērķis ir vispārēja un pilnīga atbruņošanās, ieskaitot atomieroču atbruņošanos, ar stingru internacionālu kontroli."

Tuvākā nākotnē jānoslīdz arī tirdzniecības nolīgums. Kopīga komisija izstrādās specifiskas detaļas pirmajā sanāksmē, kas notiks vēl šovasar Maskavā. Krievi vēlas multimiljonu labības darījumu ar ASV, kā arī ASV kreditu industrijas paplašināšanai, bet ASV argumentēja, ka vispirms jānokārto Otrā pasaules kara aizdevuma parādi, lai vienotos par saimnieciskiem līgumiem.

Pēc komunikē un atvadu svinībām Kremlī, ar šampanieti un kaviāru, Niksons izlidoja uz Ukrainas vēsturisko galvaspilsētu Ķijevu, kur ielās pulcējās tūkstošiem ukraiņu, lai uzmestu skatu ASV prezidentam un viņa dzīvesbiedrei.

Kremļa triumvirats — komūnistu partijas vadītājs Brežņevs, premjērs Kosīgins un prezidents Podgornijs — pieņēma ielūgumu apmeklēt ASV „izdevīgā laikā". Pirms Maskavas atstāšanas prezidents uzdzēra tostu četriem padomju kosmonautiem par kopēju krievu - amerikāņu lidojumiem izplatījumā. Niksons parakstīja ar Kremļa vadoņiem līgumu par ASV astronautu un padomju kosmonautu lidojumiem 1975. gadā izplatījumā.

Niksons 30. maijā ieradās Teherānā, Irānā, bet 31. maijā ielidoja Varšavā, lai 1. jūnijā atgrieztos Vašingtonā.

Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnaziju ar izcilām sekmēm beidza Sarma Zubāne (vidū), ierindojoties sekmju ziņā pirmā vietā; kreisā pusē — Anita Kalniņa, labajā — Gunta Lauge, abas otrās vietas ieguvējas. Foto: J. Liģers

Beigusies kāda liela milestība

MIRIS VINDZORAS HERCOGS EDVARDS

Vindzoras hercogs Edvards, kas atteicās no Anglijas troņa 1936. gadā, miris 28. maijā 77 gadu vecumā Parīzē ar kakla vēzi. Bakinghemas pils paziņoja, ka hercoga mirstīgās atliekas pārvedīs uz Angliju 31. maijā un novietos Vindzoras pils Sv. Džordža kapsētā. Apbedīšana notiks 5. jūnijā Fragmore mauzolejā. Karaliene Elizabete ielūdza hercogieni uzturēties Bakinghemas pilī līdz apbedīšanas dienai.

Hercogs, bijušais Anglijas karalis Edvards 8. mīlestības dēļ atteicās no troņa 1936. gada 11. decembrī, lai salaulātos ar šķirteni amerikānieti Valiju Varfildu - Simsoni, kas bija tikai vienkārša pilsone. Karaliene Elizabete 2. savā Francijas apmeklējuma laikā pirms 11 dienām apciemoja savu slimo tēvoci vasarnīcā, Parīzes tuvumā. Vindzoras hercogs dzīvoja brīvprātīgi trimdā un atgriezās Anglijā tikai īsiem apmeklējumiem vai ārstēšanās nolūkos, bet oficiāli viņš netika uzaicināts uz pastāvīgu dzīvi Anglijā. Karaļa Džordža 5. vecākais dēls bija glīts, pārdrošs un neparasti apburošs, kuŗu apzīmēja par pasaules visslavenāko karalisko personu. Pēc atteikšanās no troņa pastāvēja zīlējumi, ka Eduards 8. nebūtu varējis ilgi valdīt konstitūcionālā monarchijā, jo viņa atrašanās tronī būtu radījusi revolūciju sabiedrībā, kur privilēģijas un nabadzība bija nesavienojamas reālitātes.

Hercogienei no visām pasaules malām piesūtīti līdzjūtības apliecinājumi. Nelaikā hercogs iecēlis hercogieni par savu vienīgo mantinieci.

Latviešiem atbalstāmi . . .

(Pārnesums no 8. lpp.)

dzīvot līdzi māksliniekiem un noraidīt mazāk saprotamo mākslu nav attaisnojama. Kamēr trimdā mums ir sava mākslas publika, latviešu mākslinieks var strādāt latviešu publikai, kuŗai būtu atbalstāmi savi gleznotāji, kas meklē sevi izteikt latviskā mākslā. R. Kronbergs vienmēr uzsvēris, ka ir latvietis, kaut sava uzvārda dēļ varētu dēvēties par zviedru. Viņš sevi atzīst par abstraktu gleznotāju, savus darbus nosaucot par „kosmisku simfoniju". Mākslinieks tajos lieto jauna veida krāsas, kam pievienotas pulverizētas minerālu un stikla daļiņas.

Parastajā apgaismojumā R. Kronberga darbi atgādina abstraktu mākslu, bet ultravioletie stari „melnajā gaismā" kāpina oriģinālkrāsas un gleznas mirdz fosforizējošā gaismā. Pats mākslinieks nosaucis savu darbu skati par „ziediem akmenī". Viena no viņa dārgākajām gleznām, kas nocenota par 750 dol., ir Akmens zieds. Kādā citā gleznā izlietoti 20 karatu zelta, kas spoži mirdz pustumsā. No 50 izstādītiem darbiem Niagarā pārdoti 6, bet Toronto 3.

Šī bija mākslinieka R. Kronberga pēdējā gleznu skate Ziemeļamerikas turnejā kopš 8. marta, pēc tam viņš atgriezās savā dzīves vietā Zviedrijā. 27. maijā mākslinieka bija rīkotas intimas atvadas gleznotājas Valijas Mērnieces ģimenes mājā Toronto, piedaloties dažiem šeit dzīvojošiem māksliniekiem un citiem agrākajiem paziņām no viņa dzimtās pilsētas — Liepājas. V. S.

Sarīkojumu Kalendārs

TORONTO

31. maijā, pl. 8 vakarā — DV namā, 125 Broadview Ave., filmu izrāde: „Eiropas liktenis" (vācu valodā); „Rīga 1960. gadā" (latviešu valodā).
3. un 4. jūnijā — DV, LSAK jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.
11. jūnijā Toronto latviešu katoļu draudzes divkalpojums pl. 12 Sv. Jāņa Kristītāja baznīcā, 941 Dundas St. W.
24. jūnijā Saulainē Līgo vakars ar ugunskuru un deju. Izrādīs dažas ainas no R. Blaumaņa „Skroderdienas Silmačos" režisora E. Jurševska vadībā.
24. jūnijā Jāņu sarīkojums Mežciemā ar līgošanu un deju.
24. jūnijā Sidrabenē — Tradicionālie Līgo svētki ar deju. Uzvedums — B. Senkēvičas „Uz dzimteni sapnī aizgāju".

SV. KATRĪNAS

3. jūnijā LMMK 19. gadu pēc kārtas rīko zušu makšķerēšanas sacensības Niagaras upē. Sapulcēšanās parastā vietā pl. 3 pēcpusdienā. Žāvētu zušu nogaršošana, riņķu mešana un pusnaktī — godalgošana. Jauniešiem piedalīšanās brīva.
3. jūnijā, pl. 7 vak. Ukraiņu zālē 177 Niagara St., tautas deju kopa Jandāls rīko saviesīgu vakaru ar deju un priekšnesumiem. Programmā vanadžu koris Senatne, Ceļinieki un vietējā jaunatne. Dejas spēlēs Runči trimdā.

HAMILTONĀ

11. jūnijā pl. 5 pēcp. Hamiltonas latv. biedrībā, 16 Queen St. N. mag. ed. J. Svilāna priekšlasījums Zem Apollo vai mušmires zīmes.

NIAGARA (ONT.)

22./23. jūlijā Jaunatnes un draudzības dienas Niagarā.

RELIĢISKĀ DZĪVE

Mainīgā pasaule un Jēzus Kristus

Mainīgā pasaule — kas tā tāda? Tā ir pasaule, kuŗā slepkavas lodei par upuri krita prezidents Kenedijs, Mārtiņš Luters Kings, Roberts Kenedijs, Toms Mboja Afrikā, sašāva gubernātoru Volesu. u.c.

Tā ir pasaule, kuŗā amerikāņiem ir astronauti, krieviem kosmonauti, ķīniešiem ūdeņraža bumba.

Tā ir pasaule, kuŗā demonstrē studenti un cīnās ar policiju ne tikai Amerikas pilsētās, bet arī Parīzē, Romā, Rietumberlīnē, Tokio u.c.

Tā ir pasaule, kuŗā amerikāņi kaŗo Austrumāzijā un krievi okupē Čechoslovakiju.

Tā ir pasaule, kuŗa var eksplodēt no cilvēku pārapdzīvotības vai no draudošām bada briesmām.

Tā ir pasaule, kuŗā saukļus izkliedz revolūcionāri, streiko strādnieki, dumpojas jaunatne, cigaretes smēķē bērni.

Ja šo pasauli pats cilvēks nesabirdinās atomu putekļos, tad cilvēkam ir izredze staigāt ne tikai pa mēnesi, bet, varbūt, tuvākajā vai tālākajā nākotnē viņš sasniegs pasaules, kas sūta pie mums lidojošos šķīvjus!

Mē dzīvojam pārmaiņu pasaulē, un šīs pārmaiņas ir nepārredzamas, tas ir, nekontrolējamas, un tādēļ draudzīgas un bijību izraisošas.

Mēs dzīvojam ārpus Ēdenes dārza vārtiem un žoga un nevienu citu pasauli mēs nepazīstam, bet no otras puses šī ir interesanta pasaule.

Ko Jēzus dara šodien šajā pasaulē? Vai Jēzus var atpestīt šo mūsu pasauli? Mēs dzīvojam citādā pasaulē nekā bija tā, kuŗā dzīvoja Jēzus. Šī vairs nav Galilejas zvejnieku un zemnieku un namdaŗu pasaule. Nav arī Marijas Magdalēnas, rakstu mācītāja Nikodēma, muitnieka Caķeja, aklā Bartimeja, žēlsirdīgā Samārieša, Poncija Pilāta pasaule. Pasaule ir mainījusies, mainās un mainīsies. Mēs dzīvojam pārmaiņu pilnā pasaulē. Vai mums patīk vai nepatīk, bet tā tas ir. Jums un man nav eņģeļu spārni, lai mēs varētu aizlidot no šīs pasaules uz kādu labāku, varbūt, stabilāku pasauli.

Šī ir saskaldītā atoma pasaule,
kompjūteru jeb elektrisko smadzeņu pasaule,
automašīnu un džeta lidmašīnu pasaule,
lielpilsētu un debesskrāpju pasaule,
astronautu un kosmonautu pasaule,
lielo konfesiju un mazo denomināciju pasaule,
izplatījuma iekaŗošanas pasaule,
technikas uzvarētā pasaule...

Kad Jēzus dzīvoja virs zemes, tad Viņš runāja par avīm un ganiem, zvirbuļiem un baložiem, sējēju un sēklu, labību un nezālēm, sasisto jūdu ceļmalā un samārieti, kas to apkopa, par zvejniekiem un cilvēku zvejniekiem...

Šodien Jēzus runātu par motorlaivām un lidmašīnām, par Mēnesi, Marsu, Vietnamu, debesskrāpjiem, asfaltētiem lielceļiem, par mormoņu templi Soltleiksitijā, par atomiem un kompjūteriem...

Vienalga, par ko Jēzus runātu vai nerunātu, svētos rakstos par Viņu rakstīti tādi vārdi: „Dievs savu dēlu nav sūtījis pasaulē, lai Viņš tiesātu pasauli, bet lai pasaule caur Viņu tiktu glābta." Vai Jēzus var glābt pasauli, kuŗā ir raķešu izšaušanas vieta Keipkenedijā un citur, megalopole Ņujorkā, atomu zemūdenes, kuŗā ⅔ no visiem iedzīvotājiem cieš trūkumu un badu?

Par Jēzu vēl rakstīti tādi vārdi: „Jēzus Kristus tas pats vakar, šodien un mūžīgi." Tas ir, Glābējs vakar, šodien un vienmēr. Glābējs, kamēr ir vēl viens cilvēks, kas nav Dieva pusē. — Mainīgā pasaulē nemainīgs ir Jēzus Kristus.

Vai Viņš ir tavas sirds pasaules Glābējs?

Māksla sadzīvot ar sevi

Ja Dievs ir ielaidis tevi savā pasaulē, tad esi drošs, ka Viņš zināja, ko Viņš dara. Ja tu esi šeit, tad Dievs zina, ka tu šeit esi. Un tāda apziņa dod dzīvei garīgu saturu. Ar tādu ticību lai tev pietiek. Tu esi, kas tu esi, caur Dieva žēlastību. Ja tu grimsti, Dievs var tevi izglābt. Ja tu tiecies pēc zvaigznēm, Dievs var tev palīdzēt.

Iesāc ar Dievu, turpini ar Dievu, un tu beigsi ar Dievu. Tu būsi priecīgs un laimīgs Dieva pasaulē. Tādēļ, vispirms, esi, kas tu esi. Necenties būt kaut kas cits. Tev ir pašam sava galva. Domā pats savas domas. Dzīvo pats savu dzīvi. Seko savai zvaigznei. Nestāvi pats savā ēnā. Vienmēr griezies pret sauli. Mīli gaismu.

Paklausi Sokrata padomam: „Pazīsti pats sevi!" Tas ir, apzinies savus spēkus un nespēku, savas attiecības pret sevi un visu universu, savu garīgo mantojumu, savus mērķus.

Neaizmirsti atkal un atkal uzņemt inventāru no sevis un savas dzīves. Nestāvi uz vietas. Veidojies. Kāds tā lūdza: Ak Dievs, palīdzi man veidot pasauli, iesākot pašam ar sevi!

Esi iecietīgs pret sevi. Mācies mīlēt sevi. „Tev būs savu tuvāko mīlēt, kā tu mīli sevi." Tie ir Jēzus vārdi, un Jēzus zināja, ko Viņš runā. Kas nemīl sevi, nespēj mīlēt savu tuvāko.

Arī Šekspīram te ir labs vārds: „Esi patiess pret sevi, un tu nevarēsi būt nepatiess pret citiem." Sadzīvo ar sevi, un tu varēsi sadzīvot ar citiem.

ZIEDOŠAJAM MAIJAM AIZEJOT

LŪDZU KLAUSIETIES
raidījumu 16. gadagājumā
Toronto Latviešu misijas radio

BRĪDIS AR DIEVU

katru svētdienu, no pl. 9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs (vilnis 1270)
Informācija — tālr. Toronto 261-4218.

Dievkalpojumi Kanadas baznīcās

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-8327, 200 Balmoral Av.

Māc. A. Čops, 38 Balaby Cr., Don Mills, tālr. 449-4087; Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

Svētdien, 4. jūnijā, plkst. 10 dievkalp. Sidrabenē, plkst. 3 dievkalp. Andreja baznīcā.
Svētdien, 11. jūn., dievkalpojuma nebūs.

Trešdien, 14. jūnijā, plkst. 8 vakarā Tautas sēru dienas dievkalpojums. Draudzes koris.

Svētdien, 18. jūn., dievkalpojuma nebūs.

Svētdien, 25. jūn., plkst. 11 dievkalp. Sidrabenē.

Svētdien, 25. jūn., kristīgu jauniešu saieta sākums. Dievkalpojums pl. 9 vakarā Sidrabenē.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

4. jūnijā plkst. 2 pēcp. jauniešu iesvētīšanas dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

17. jūnijā — sestdienā, plkst. 7 vakarā Aizvesto pieminas dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

BRAMPTONA

11. jūnijā pl. 1.30 pēcp. Aizvesto atceres dievkalpojums Grace United baznīcā.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

4. jūnijā pl. 1.30 pēcp. dievkalpojums.

Otrdien, 6. jūnijā, pl. 2 pēcp. pensionāru sanāksme draudzes namā.

11. jūnijā pl. 9.30 no rīta dievkalpojums angliski, pl. 1.30 pēcp. Tautas sēru dienas dievkalpojums.

18. jūnijā pl. 11.00 priekšpusdienā Kapu svētki.

25. jūnijā pl. 11.00 priekšpusdienā Jāņa Kristītāja dienas dievkalpojums Tērvetē (kopā ar Pāvila dr.)

2. jūlijā dievkalpojuma nebūs.
9. jūlijā pl. 11.00 priekšpusdienā Tērvetē bērnu vasaras nometnes atklāšanas dievkalpojums.

9. jūlijā pl. 1.30 pēcp. dievkalpojums baznīcā.

16. jūlijā dievkalpojuma Montrealā nenotiks; bērnu vasaras nometnē Tērvetē dievkalpojums pl. 11.00 priekšp. — māc. E. Ķerģis.

23. jūlijā pl. 11.00 priekšp. dievkalpojums Tērvetē (nometnē), pl. 7.00 vakarā dievkalppojums baznīcā Montrealā.

30. jūlijā pl. 11.00 priekšp. dievkalpojums nometnē (Tērvetē); dievkalpojuma Montrealā nav.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

4. jūnijā dievkalpojums Pētera baznīcā plkst. 2 pēcp. Pēc tam baznīcas zālē skolas izlaiduma akts un 20 g. darbības atcere.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze, 18 Victoria Avenue South.

4. jūn. plkst. 11.00 pr. pusd. dievkalpojums.

MĒRĶI UN UZDEVUMI

(Turpinājums no 2. lp.)

nozīmīgs latviešu un Latvijas vārda populārizēšanā. Kultūras darbs var būt arī tuvu saistīts ar latviskās audzināšanas darbu.

Aprūpes laukā mums iespēja palīdzēt materiāli tikai atsevišķos gadījumos. Taču vissvarīgākais ir informēt tautiešus, kam vajadzīga palīdzība, kur un kā šo palīdzību var iegūt no federāliem, pašvaldības vai citiem avotiem. Aprūpes birojs varētu gādāt arī par padomiem mantojumu lietās, kur aprūpējamais nevar iegūt advokātu padomu. Visbeidzot aprūpes birojs varētu atsevišķos gadījumos palīdzēt ar dāvanu sainīšiem trūcīgām daudzbērnu latviskām ģimenēm Latvijā. Tā būtu labas gribas un piemēra parādīšana mūsu tautas dzīvā spēka augšanas atbalstīšanā.

Informācijas darbs ir nacionālpolītisks darbs. Lai to labāk veiktu, ir koncentrētāki un neatlaidīgāki jāizmanto laikmetīgi fakti par to, kas notiek Latvijā vai kam ar Latviju un latviešiem ir ciešs sakars politiskos un cilvēka tiesību jautājumos. Šajā darbā mums jāizšķir starp tālejošiem, sistēmatiskiem un paliekamiem darbiem, kas prasa daudzus darba gadus un maksā simtiem tūkstošu dolaru gadā, piemēram, radio raidījumi uz Latviju no Amerikas Balss, un tiem, ko var apzīmēt par draudzīgām piecminūšu deklarācijām. Radioraidījumus mēs nedrīkstam atļauties pazaudēt. Deklarācijas ir labas, bet nav mērķis pats par sevi, tās ir tikai paķāpiens nozīmīgāka atbalsta iegūšanai nākotnē. Mēs esam atklāti cīnītāji par latviešu tautas brīvību, bet vajadzības apstākļos mums ir jāspēj būt arī aizklātiem nacionāliem revolūcionāriem. Nekad nedrīkstam kļūt par paštaisniem pozētājiem.

Lai visu to varētu veikt, ALA ir jānostiprina financiāli ar rēgulāriem ienākumiem no biedru un organizāciju maksām un no ienākumiem par speciāliem sabiedriskiem pasākumiem.

JAUNATNEI

LATVIEŠU JAUNATNES DIENAS AUSTRĀLIJĀ

Šis „dienas", kā mēs tās saucam, un protams arī naktis, šogad jau 11. reizi pēc skaita notika Sidnejā no 11. līdz 15. maijam. Daži mēdz Jaunatnes dienas salīdzināt ar Kultūras dienām. Te tomēr ir ievērojama atšķirība. Vispirms Jaunatnes dienas rīko un vada jaunieši paši; otrkārt, par galveno sarīkojumu uzskatāms tautas deju uzvedums, bet ne kopkoŗa koncerts, jo tāda Jaunatnes dienās nemaz nav; treškārt, pēc katra sarīkojuma ir kāds izpriecas vakars (ar priekšnesumiem vai bez tiem); ceturtkārt, Kultūras dienās apmeklētāju skaits sniedzas tūkstošos, bet Jaunatnes dienās simtos, un piektkārt, Jaunatnes dienas līdz šim notikušas tikai lielākos centros — Adelaidē 3, Melburnā 4 un Sidnejā 4 reizes, turpretim Kultūras dienas notikušas arī Brisbanē, Pertā un pat Kraistčērčā, Jaunzēlandē. Tie jaunieši, kas rīkoja un vadīja pirmās Jaunatnes dienas 1962. gadā, tagad jau pieskaitāmi vidējai paaudzei, vismaz daļa no viņiem. Tātad 10 gadu laikā ir izaugusi jauna maiņa, kas turpina iesākto darbu ar ļoti labām sekmēm. Ir lielas cerības, ka šis darbs neapsiks.

Šāda cerību stara gaismā tad arī mēģināšu dot pārskatu par 11. Latviešu jaunatnes dienām Austrālijā chronoloģiskā secībā, kā viss tas notika. Programmas grāmatiņā, par kuŗu jāsaka, ka tā gaumīga, parocīga un labi iekārtota, teikts, ka pirmais oficiālais „sarīkojums" būs dalībnieku reģistrēšanās. Tur es klāt nebiju, un tādēļ nezinu, kā viss tas notika. Man gan zināms, ka dalībnieku kartes, kas katra maksāja 3 dol., nopirkuši 113 dalībnieki. Kad rīkotājiem prasīju, kā tas izskaidrojams, jo tautas deju sarīkojumā vien dejoja pāri par 120 un ballē bija pat 340 dejotāju, tad atbilde bija, ka daudzi neesot bijuši ieinteresēti pirkt dalībnieku kartes, jo ar tām nav dotas tiesības apmeklēt balli, un ja kāds aktīvi piedalās kādā sarīkojumā, tad ieejas biļete nav jāmaksā. Tā ļoti aktīviem jauniešiem ieeja iznāk brīva turpat visos sarīkojumos. Tik tālu materiālā puse no pašu dalībnieku viedokļa. Tagad no naudas tieši pie mākslas.

Pēc reģistrēšanās tūlīt sekoja mākslas izstādes atklāšana ar tai sekojošo vīna glāzi, kuŗu daži paspēja iztukšot vēl pirms izstādes atklāšanas. Tas patiesībā gaumes jautājums, jo esmu piedalījies arī tādās izstādēs, kur vīna glāzi tukšo pirms izstādes atklāšanas, viesiem ierodoties. Izstādi atklāja LAA Mākslas nozares Sidnejas pārstāvis un izstāžu rīkotājs mākslinieks G. Krūmiņš ar labi sagatavotu un interesantu uzrunu, dodot dažus padomus un vērtējumus, bet to nobeidzot aicināja jaunietes neaizmirst latviešu valodu, arī mācoties svešās mākslas iestādēs. Par izstādītiem darbiem, kopskaitā 20, un par izstādi vispār lūdzu atzinumu no speciālista, mūsu mākslas kritiķa Mārtiņa Gaujas. Te daži viņa atzinumi:

„JAUNIE ASNI GAUŽAM BĀLI"

„Visiem (izstādīto darbu 8 autoriem) kopējs viens — priekšmetu un iespaidu abstraktais skatījums. Visumā izstāde atstāja paviršu, steigā savāktu darbu salikumu. Tā nav iepriecinoša 11. Jaunatnes dienu reprezentācijas skate šī vārda patiesā nozīmē. Mazs dalībnieku skaits (izņemot vienu, visi no Sidnejas), maz darbu, to kvalitāte visumā ne sevišķi augsta, maz īpatu glezniecisku techniku vai meklējumu — jaunie asni ir gaužām bāli." M. Gauja arī nav apmierināts ar godalgoto darbu izvēli, ko izdarīja vidējās paaudzes mākslinieki Viaj Spoģe-Erdmane un Jānis Svilāns. Godalgoja M. Brača, J. Krūmiņa un A. Švarcberga darbus.

Kad vīns bija nodzerts un izstāde „aprunāta", jaunie un vecie pulcējās lielajā Latviešu nama zālē uz Jaunatnes dienu atklāšanas aktu un tam sekojošo koncertu. Pēc Latvijas karoga ienešanas un 11. Jaunatnes dienu vadītāja Jāņa Dūšeļa uzrunas atklāšanas runu teica 2. Jaunatnes dienu vadītājs Jānis Ronis, norādot, ka viņa vadītās Jaunatnes dienās jauniešus sauca par šaubītā-

(Turpinājums 23. lp.)

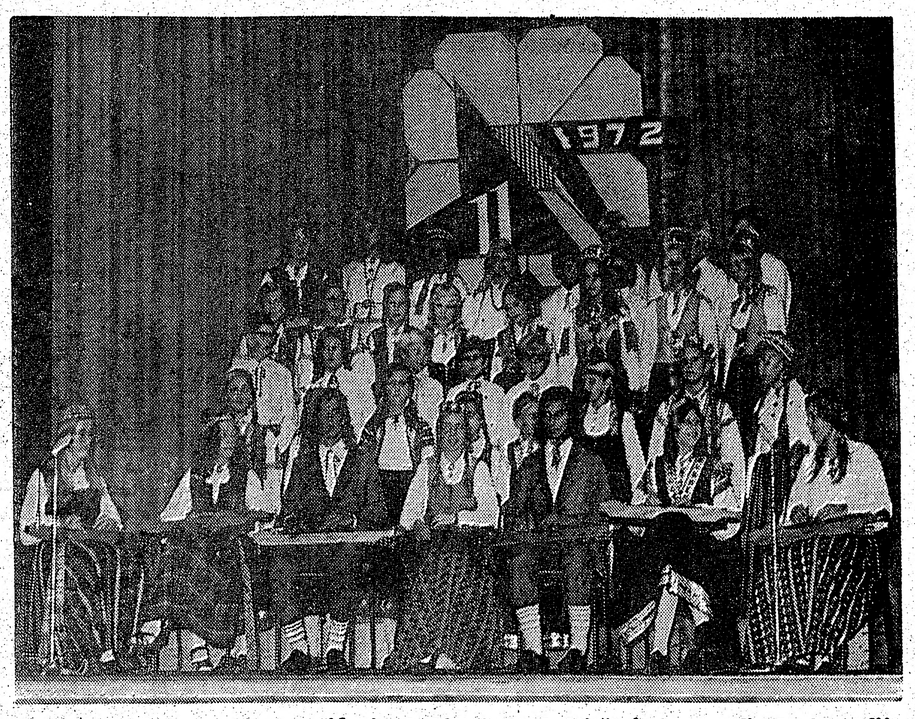

H. Rutupa jaunatnes koris un Sidnejas koklētāji 11. Latviešu jaunatnes dienās Austrālijā.
R. Āboltiņa uzņēmums

Jauniešiem citi ceļi

VAI LATVIJAS APCIEMOJUMI ATDARIS ACIS?

Pašreiz visu trimdinieku prātus nomāc jautājums par paredzēto Eropas drošības konferenci, kuŗas sasaukšanu ierosinājusi Pad. savienība. Plašāk šo jautājumu analizēja Latviešu nacionālās padomes Lielbritanijā prezidija priekšsēdis A. Abakuks DVF Līdsas nodaļas rīkotajā pārrunu vakarā, kas pieslēdzās Kurzemes cīnītāju piemiņas aktam. Ar šīs konferences palīdzību Pad. savienība cer nostiprināt savu hegemoniju visās viņas okupētās valstīs, arī mūsu dzimtenē, kāpēc mums jāpieliek visi spēki, lai pasaulei deklarētu mūsu tiesības uz brīvu un neatkarīgu Latviju. Lai kāds būtu konferences lēmums, viens tomēr ir skaidrs jau tagad — visu apspiesto tautu cīņa par savām tiesībām turpināsies tik ilgi, kamēr visas šīs tautas būs atguvušas savu brīvību.

Sakarā ar to, ka DVF šoruden atskatīsies uz 25 g. pastāvēšanu, A. Abakuks izteica vēlējumu, lai rastos aizvien vairāk tautiešu, kas šo organizāciju atbalsta. Tā ir viena no vadošajām trimdas organizācijām, un kā tāda tā paliks arī nākotnē. Prezidija priekšsēdis vēl ziņoja, ka rudenī notiks arī LNPL vēlēšanas. Šī padome ir vienīgā pārstāvniecība, kas runā visu Anglijas latviešu trimdinieku vārdā. Ievērojamu materiālu atbalstu padomei sniedz vairākas DV nodaļas, par ko viņām pienākas sirsnīga pateicība.

Šoruden Anglijā paredzēts vēl trešais svarīgais notikums — 2. Vispārējais jauniešu kongress Londonā, kuŗa sarīkošnā jaunieši gan vairāk rīkojas separāti, nesadarbojoties ar vadošām organizācijām. Pat LNPL uzzinājusi par kongresa rīkošanu tikai no laikrakstiem. Tāpat no laikrakstiem uzzināts, ka kongresa rīkotāji paredzējuši uz to aicināt arī latviešu jauniešu pārstāvjus no okupētās Latvijas.

„Par šādām lietām nebūtu daudz ko uztraukties, ja to darītāji nebūtu mūsu pašu bērni" piezīmēja A. Abakuks. „Negribu nevienu jaunieti nosodīt, bet māc jautājums, vai jaunieši ir uz pareizā ceļa? Tiem, kas ir cīnījušies un strādājuši organizācijās, šķiet, ka jauniešu ejamais ceļš ir bīstams. Turpretim runātājs bija domās, ka šejienes jauniešu ekskursija pēc kongresa uz Latviju dotu viņiem iespēju iepazīties, kā tur dzīvo mūsu tautieši, kāda tur viņu „brīvība" un vai arī turienes studenti var ālēties un brīvības vārdā „plātīt mutes", kā to dara Anglijas studenti. Un kā sastāv ar dzimtenes tautiešu gara brīvību un tiesībām?

Jaunatnes padomes vadītājs I. Kažociņš bija ieskatos, ka nevienam jaunietim no Latvijas šoreiz neļaus uz kongresu braukt. Ja to tomēr atļautu, tad no šīs braukšanas vienīgais labums būtu tas, ka šie jaunieši redzētu rietumus un varbūt viens otrs komjaunietis (tādus jau tikai sūtītu) no visa redzētā pārvērtētu savus ieskatus. Un kas attiecas uz mūsu pašu mājas marksistiski noskaņotiem jauniešiem, kas paši mīl iet savus ceļus, ļoti iespējams, ka arī viņi pēc atgriešanās no Latvijas apmeklējuma mainīs savu „krāsu". Arī vēl citi bija domās, ka Latvijas jauniešiem neļaus nodibināt sakarus ar „buržujiskiem nacionālistiem".

Pārrunās vēl izpaudās interese par Latviešu mājas Almelijā likteni, jautājot, vai ir izredzes LNPL šo īpašumu nopirkt. Noskaidrojās, ka Herfordas pašvaldība tomēr nolēmusi īpašumu nepārdot. Pret tālāku iznomāšanu tomēr nav iebildumu.

Latviešu mājā tomēr mīt daudz gados vecu un slimu cilvēku, un LNPL paredzējusi māju reģistrēt kā veco ļaužu mītni, ar to cerot panākt iespēju saņemt tādus pašus atbalstus, kādus saņem angļu veco ļaužu mītnes.

Ar Almelijas pirkšanas iespējas zušanu iespējams, ka atkal aktuāla kļūst DVF iecere par savu lielāka īpašuma iegādi, kas kalpotu kā veco ļaužu mītne un citām sabiedriskām vajadzībām.

Pārrunu nobeigumā vēl izskanēja nesenā jauniešu koŗa koncerta finaciālā neveiksme, dodot 50 mārc. lielu deficitu. Bija ieteikums šādus sarīkojumus nākotnē labāk noorganizēt un rūpīgāk pārdomāt visas problēmas, kas ar rīkošanu saistās. Galvenā neveiksme šoreiz bijusi pašas jauniešu aktīvitātes trūkums, nenoorganizējot plaši izvērstu biļešu iepriekšpārdošanas akciju. Tāpat lielāka aktīvitāte iespējama biedru - veicinātāju piesaistīšanā Eiropas latviešu jaunatnes apvienībai. Piedevām jauniešiem vēl bija jādzird pārmetumi, ka viņi visai mazā skaitā apmeklē „veco" rīkotos sarīkojumus — daudzkārt tajos neredz neviena jaunieša.

A. P.

11. Latviešu jaunatnes dienas Austrālijā. Pie Latvijas karoga no kreisās: V. Andersone, A. Kariks un I. Krastiņa, visi no Sidnejas.
R. Āboltiņa uzņēmums

Vilks spalvu met, bet ne tikumu

Bruno Kalniņa referāts Latvijas nākotne, iespējas un uzdevumi dzimtenē un ārzemēs Latviešu namā Toronto bija pulcējis plašu klausītāju auditoriju. Tas arī pilnīgi dabiski, B. Kalniņš ir liela kalibra politiķis. Referātu varēja iedalīt divās daļās: 1) Starptautiskās politikas stāvokļa analize un 2) Trimdas latviešu nacionālpolitikas darba kritika. Kas attiecas uz pirmo — starptautiskās politikas analizi, tad jāatzīst, ka tā bija labi analizēta, apsvērta un vēl labāk pasniegta klausītājiem. Vienīgi labāk varēja būt analizētas pasaules lielo milzeņu — ASV, Pad. savienības un sarkanās Ķīnas nenokārtotās problēmas, kuŗas turpina gruzdēt vēl šodien. Tāpat nepasvītroja ASV neizmantoto iespēju „salaist vairāk matos" divus komūnisma kolosus — Maskavu un Pekingu, prezidenta Niksona Pekingas apmeklēšanas laikā.

Otrā referāta daļā — Latvijas nākotne, mūsu uzdevumi trimdā un dzimtenē, Bruno Kalniņš, analizējot latviešu trimdas organizāciju darbu un uzdevumus pagātnē un nākotnē, ieslīdēja savā vecajā Latvijas sociāldemokratu partijas „pagasta politikā". Kritizēja trimdas pilsonisko organizāciju darbu un aplamo pieeju uzdevumu izpratnē, izceļot un pasvītrojot sociāldemokratu skaidro un reālo izpratni u.t.t., neminot, ka šos gudros latviešu sociāldemokratus var uzskaitīt uz vienas rokas pirkstiem. Pēc Kalniņa teiktā varēja nepārprotami saprast, ka latviešu trimdas organizācijas cīnās par brīvas, neatkarīgas Latvijas atjaunošanu, kas pēc viņa domām ir pilnīgi nereāla iedoma, jo lūk, par Latvijas atbrīvošanu neviena pasaules valsts karu nesāksot. Tas taisnība. To trimdas sabiedrība tikpat labi zina kā Kalniņš. Bet tā zina arī kaut ko vairāk, un proti: 1) pasaulē šodien ir tik daudz nenokārtotu problēmu, kuŗas pie sarunu galdiem nekad nevarēs tikt nokārtotas. Labākā gadījumā to izšķiršana tikai atlikta uz rītdienu; 2) pasaulē ir vairākas pulvermucas, kā Maskavas un Pekingas attieksmes, robežas u.c.); Vidējie austrumi (Izraēla, arabi un arabu bēgļi u.t.t.); c) Eiropas robežas un apspiestās tautas (Vilija Branta līgumi ar Maskavu un Varšavu nav papīra vērti). Pēc mana prāta jauna pasaules kaŗa uzliesmojums augšminēto u.c. apstākļu dēļ ir daudz reālāks kā Bruno Kalniņa minētās revolūcijas un evolūcijas. Kaŗi bija un būs. Katrs nākošais asiņainmāks par iepriekšējo. Bet tā ir vēstures negrozāma sastāvdaļa. Uzbrukuma ieročiem pretī tiek izgudroti arī aizsardzības ieroči. Nerunājot nemaz par revolūciju, bet apstājoties pie evolūcijas, kuŗu Kalniņš izcēla kā pašreizējo reālitāti, jāsaka, ka evolūcija no viesiem trim veidiem ir visreālākā. Vai kāds var iedomāties, ka uz dažādiem iesniegumiem no iekšienes un ārzemēm, kā to Kalniņš minēja, Kremļa varasvīri varētu apžēloties un īstenot dažu mēlu paragrafus viņu konstitūcijā vai citādi piešķirt latviešiem dzimtenē dažas minimālās indivīda tiesības vai brīvību? Tam spilgti piemēri ir Ungārija, Polija, Čechoslovakija u.c. Pie tam šīs valstis oficiāli nebija un nav Pad. savienības republikas un tomēr Kremlis nelāva tām ne vismazākās pilsoņu tiesības vai brīvību.

Pēc B. Kalniņa referātā izteiktiem uzskatiem, kuŗi bija ieteverti politikas smalkos plīvuros, varēja konstatēt, ka viņš neatkarīgas demokratiskas Latvijas atjaunošanu uzskata ne tikvien par nereālu, bet, cik sapratu, par nevēlamu. To liecina sekojoši viņa konstatējumi: 1) neviens par Latvijas atbrīvošanu nekaŗos (tas taisnība); 2) iekšēji Pad. savienība tuvojas sabrukumam(šaubos — apstākļi runā pretējo): 3) sociālistiskā ideja dzimtenē un šeit esot stipra un sociāldemokrati uzturot labus sakarus ar dzimtenes sociāldemokratiem (tas varētu būt, jo tie dzimtenē ieņēma labus posteņus) un 4) vajagot cīnīties par dažu atvieglojumu un uzlabojumu izkaulēšanu no Maskavas u.t.t. Šis pēdējais ir galīgi nereāls un absurds. Kremļa cietumos, trako namos un izsūtījumos brīvu vietu ir diezgan. B. Kalniņš visos savos rakstos un referātos par Latvijas nākotni ir centies pasvītrot, ka nākošā Latvija būs sociālistiska, jo, lūk, jaunā paaudze ieaugusi sociālisma idejās, un arī trimdā jaunatne esot radikāli (kreisi) noskaņota. Latvijas

Kontroversālais sociāldemokrātu politiķis Bruno Kalniņš.

sociāldemokrati arī 1917. un 1918. gadā nevēlējās neatkarīgu demokratisku Latviju, bet gan Latvijas autonomu apgabalu Pad. savienībā. Vecā un vidējā paaudze tagad varot redzēt, ka tā bijusi maldīga attieksme pret sociāldemokratisko nostāju un idejām. Šie Bruno Kalniņa ieskati, liekas, ir viņā iedzimuši, un viņš no tiem nekad netiks brīvs. Vilks spalvu met, bet ne tikumu. Tā ir sociāldemokratu partijas pagasta politika. B. Kalniņš aizmirst svarīgu faktoru, un proti: tauta dzimtenē — vecie un jaunie ir tik daudz izbaudījuši uz savas ādas uzspiesto sociālismu, ka tie nekad nebūs B. Kalniņa sociālisti un nesoļos atkal Rīgas ielās zem sarkaniem karogiem un dziedās Ar kaujas saucieniem uz lūpām ... Bruno Kalniņam jāzina, ka vecā un vidējā paaudze to labi atceras. Arī B. Kalniņa cerības uz trimdas latviešu radikālo jaunatni viņu dziļi pievils, jo ļoti niecīgs procents ir viņam simpatizējuši, un tie paši līdz ar pārejošo modes kliedzienu — gaŗo matu un bārdu nogriešanu kļūs pieauguši gados un prātā.

Beidzot, kritika par latviešu trimdas organizāciju darbu un taktiku bija pārspīlēta. Kas strādā, tas arī kļūdās, un no kļūdām mācās un tās labo. Nekļūdās tikai nekā nedarītāji. Arī B. Kalniņš un viņa sociāldemokratu partija kļūdās, un kā vēl. Arī tie vēl nav radījuši sociālistisko Latviju. Ka visas citas (agrākās) politiskās partijas savu darbību pārtraukušas, par to Kalniņam nevajadzētu žēloties un skumt, jo trimdā nav zemnieku savienības, jaunsaimnieku, demokratiskā centra, progresīvo, Latgales kristīgo, Latgales dem. zemnieku apv. u.c. darba lauka. Nav arī latv. sociāldemokratu partijas darba lauka, atskaitot sociālistisko internacionāli. Arī tā nav spējusi neko pasaules politikā grozīt vai to jūtami ietekmēt.

Trimdas latviešu saime ar savām organizācijām dara lielu darbu cīņā par Latvijas atbrīvošanu. Tai ir viens mērķis un uzdevums — cīnīties par Latvijas brīvību un uzturēt latviešu tautu latvisku un vienotu. Tā ir viena partija. Tanī būtu laiks iesaistīties arī B. Kalniņam ar saviem sociāldemokratiem.

J. Grodnis

Andris Kārkliņš koncerta laikā sarunā ar Mārī Poni un sarīkojuma dalībnieci Mercedesu Kogani (Coggan), kas koncerta ievadījumā Sūzenmarijā lasīja spāņu dzejas tulkojumus. **(Skat. rakstu šā laikraksta 11. lp.)**

Šāsdienas automobiļu tirgus

Ļoti bieži nākas dzirdēt jautājumus par apstākļiem pašreizējā automobiļu tirdzniecībā un kādēļ pircējam tik grūti orientēties pretrunīgos apgalvojumos. Apstākļus automobiļu tirdzniecībā rūpīgi vēro ekonomisti — valdība, birža, rūpniecība, jo auto tirgus ir barometrs: kad tas ceļas, visas valsts ekonomiskā dzīvē vērojama augšupeja; kad tas krītas, sarūk arī dzīves labklājība.

ASV un Kanadā no katrām desmit ģimenēm viena pārtiek — tieši vai netieši — no automobiļa, vai nu to gatavojot, pārdodot, labojot, mazgājot, apgādājot ar benzīnu vai daļām. Jāpieskaita arī vēl tos, kas iejaukti šai nozarē daļēji, braucot par šoferiem, labojot ceļus, rēgulējot satiksmi, meklējot jaunus eļļas laukus, ražojot eļļu un veicot līdzīgus darbus. Tādēļ arī jāsaprot, cik automobiļu rūpniecība ir svarīga un nozīmīga katras valsts ekonomiskajā dzīvē.

KĀDS IR PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS AUTOMOBIĻU TIRGŪ

Tirgus apstākļi pašreiz ir diezgan labi. Tas nozīmē, ka arī visa ekonomiskā dzīvē būs vērojams uzplaukums.

Vai pašreiz ir grūtāk nopirkt vai pārdot automobili nekā tas bija iepriekšējos gados? Pārdot automobili, arī to nopirkt, kļūst grūtāk gadu no gada. Tā kā jaunākie techniskie sniegumi ļauj fabrikām ražot dažādu modeļu mašīnas dažādās variācijās un kombinācijās, pircējs jūtas gluži samulsis, pūloties salīdzināt cenas, jo tie paši modeļi, kas izskatās vienādi no ārpuses, var būt dažādi nocenoti, atkarā no speciālām daļām un „pielikumiem".

Šais apstākļos pircējam, lai tas varētu nopirkt automobili pēc savas vēlēšanās par pieņemamu cenu, jāpazīst pārdevējs un tam jāuzticas. Ja 1950. gadā, piemēram, Hogan firma Toronto pārdeva tikai divus ražojumus, ne vairāk kā 10 dažāda paveida modeļus, tad tagad Pontiac Buick firmas pārdevēja rīcībā ir 7 dažādi vieglo mašīnu un 200 smago mašīnu modeļi. Ja pieskaita visas iespējamās variācijas, kā dažāda tipa radioaparātus, motorus ar dažādu jaudu, transmisijas veidus, īpašas daļas greznumam un ērtībām, dažādu krāsu variācijas, tad šīs firmas rīcībā saskaitīsim 250.000 dažādus spēkratus, no kuŗiem pat divi nebūs pilnīgi līdzīgi viens otram izskatā un cenā. Tas izklausās diezgan neticami, bet modernās skaitļotāju mašīnas kompjūteri šīs problēmas atrisina

KĀDĀ VEIDĀ VALDĪBAS JAUNIE PIRCĒJU NODROŠINĀŠANAS LIKUMI IETEKMĒJUŠI AUTO TIRDZNIECĪBU?

Kopš 1964. gada iznāca „lietoto automobiļu likums", kuŗu vēlāk pārdēvēja par „automobiļu pārdošanas likumu", šis tirdzniecības lauks nepārtraukti pārveidojies un uzlabojies. Tiem firmu īpašniekiem, kas ieguvuši sliktu reputāciju, atņemtas tirgošanās atļaujas. Tas

JĀNIS LĀMA, kas saistījies darbā Hogan automašīnu pārdošanas firmā Toronto.

pats attiecas arī uz pārdevējiem. Ne katrs var dabūt atļauju pārdot spēkratus, nemaz nerunājot par personām ar „sabojātu pagātni". No automašīnu pārdevēja prasa drošības naudu un īpašus nodrošinājumus.

Visu šo iemeslu dēļ personāls autotirdzniecības nozarē ar katru gadu kļūst izlasītāks, likums dod pircējam ar katru paragrafu lielāku drošību. Katrai mašīnai jābūt mechaniķa pār-

(Turpinājums 17. lp.)

Priekškaram aizveŗoties

SARUNA AR LUGAS MĒS PRASĀM BRĪVĪBU REŽISORU HUGO MIĶELSONU

Krišjāņa Barona prēmija, kā zināms, piešķirta rakstniecei Lidijai Auzānei-Tīcmanei Toronto par jaunatnes lugu Mēs prasām brīvību. Laureātei šo prēmiju pasniedza Toronto latviešu tautas augstskolas sestdienas ģimnazijas 16. izlaiduma aktā 27. maijā Latviešu namā. Atzīto jaunatnes lugu bija iestudējis šīs ģimnazijas drāmas pulciņš Hugo Miķelsona režijā, rīkojot trīs izrādes Toronto un viesizrādes Hamiltonā, Montrealā, Bostonā, Otavā un pēdīgi Bafalo, ar ko beidzās drāmas pulciņa sezona.

Par šīm izrādēm rež. H. Miķelsons izteicās: „Pulciņa dalībnieki kopā pavadījuši vairāk nekā astoņus mēnešus, daloties bēdās un priekos, zaudējumos un panākumos. Ar Lidijas Auzānes-Tīcmanes komēdiju Mēs prasām brīvību esam snieguši 8 izrādes sešās dažādās pilsētās, nobraukuši vairāk nekā 2000 jūdžu, un tās noskatījušies ap 1500 apmeklētāju. Tā būtu īsa uzskaite par to, kas veikts un pieder pagātnei. Bet var droši teikt, ka no visa padarītā un redzētā ikviens būs kaut ko guvis arī nākotnei: skatītājs — apziņu, ka starp latviešu jauniešiem ir daudzi, kas ne tikai labi runā savu tēvu valodu, bet arī domā latviski. Neviens latvisks iestādījums nevar darboties, ja tā dalībnieki nedomātu latviski, arī ģimnazijas drāmas pulciņš ne. Neapšaubāmi var teikt, ka arī jaunie tēlotāji ir ieguvēji. Jaunieši blakus kārtējām mācību stundām latviešu ģimnazijā bija uzņēmušies sniegt vēl ko vairāk. Drāmas pulciņa dalībnieki vēlējās apliecināt, ka kopīgi ar domu par latviešu valodas kopšanu viņi mīl arī teātri. Vai viņi kļūs par profesionāliem teātriniekiem, neņemos spriest. To izšķirs katra talants un interese skatuvei. Bieži kāds sevišķs notikums, dažkārt pat sīkums, pievērš cilvēku skatuvei un saista ar to uz mūžu. Vai Mēs prasām brīvību būs kādam šis notikums?"

Par drāmas pulciņa turnejas nobeigumu Bafalo E. Alka no turienes raksta: „Vai mēs varam vēlēties skaistāku apliecinājumu piederēt savai tautai, vēlēšanos runāt latviski, palikt latvietim kā to pateicis jaunais teātŗa galvenās lomas tēlotājs Ronalds Joma (Aivars). Jaunatne ar tādu entuziasmu un izteiksmes veidu nekur citur nevar tik labi piesavināties pareizu izrunu kā teātrī. Režisors Hugo Miķelsons ar to ir parādījis lielas audzinātāja spējas. Varam priecāties, ka turnejas nobeigumā ansamblis varēja parādīt tik viengabalainu tēlojumu, labu latviešu valodu."

Izrāde Bafalo DV izkārtojumā notika ukraiņu zālē. Režisors saņēma aplausus un sarkanas rozes, ko pasniedza mazā Viktorija Kudina. Sirsnīgus pateicības vārdus teica DV Bafalo apvienības priekšnieks A. Mikuls. Par cienastu bija rūpējušās vietējās vanadzes. Notika arī izloze ar vairākiem vērtīgiem laimestiem. rū.

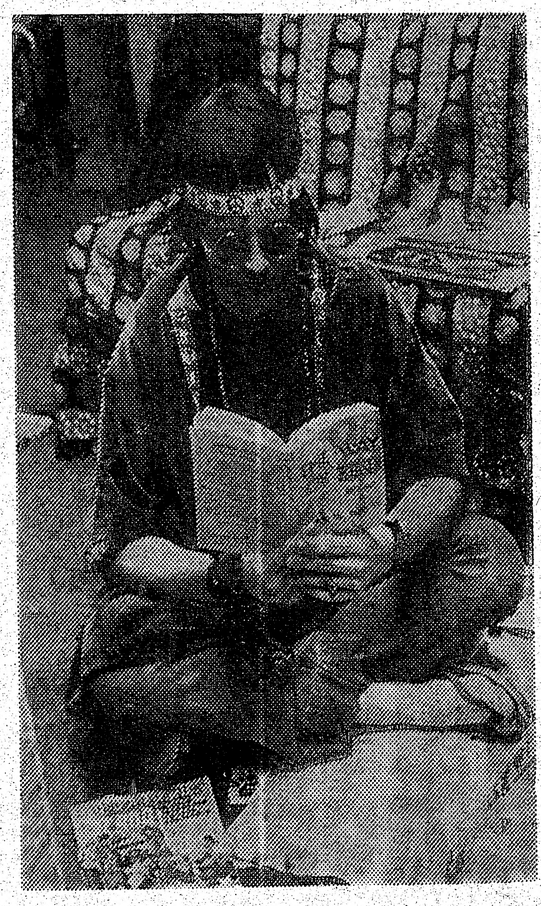

Galvenās lomas tēlotājs Ronalds Joma (Aivars) Lidijas Auzānes - Tīcmanes lugā Mēs prasām brīvību, viesizrāžu turnejai beidzoties Bafalo.

TLTA sestdienas ģimnazijas drāmas pulciņa dalībnieki pēc viesizrādes Bafalo, izbraukumā Niagaras parkā. Foto: R. Rūtītis

Kurzemes cietokšņa atcere Klīvlendā

DV Klīvlendas apvienības rīkoto Kurzemes cietokšņa piemiņas aktu 20. maija vakarā apvienības mītnē, pulcinot ap 100 dalībnieku, ievadīja māc. K. Briedis. Apvienības priekšnieks A. Vādzemnieks uzrunā pieminēja mūsu Kaŗavīru varoņgaru un izteica cildinājumu jaunatnes centieniem. Latviešu valodas kursu apmeklēšanai Rietummičigenas universitātē apvienības piešķirto stipendiju saņēma jaunietis Valdis Krebs. Apvienība bija piešķīrusi veltes (aploksnes) Apvienotās ev. lut. draudzes, Mārtiņa Lutera un baptistu draudzes svētdienas skolu absolventiem. A. Vādzemnieks pasniedza DV krūšu nozīmes jaunajiem apvienības biedriem, bijušajiem cīnītājiem Vietnamā — majoram Vilmāram Kukainim un Valdim Garabandim, kuŗus sumināja aplausies.

Saistošu referātu par cīņām Kurzemes cietoksnī lasīja arch. Rūdolfs Āboliņš, apcerot 19. divizijas 7 mēnešu ilgās Kurzemes cīņas. Pēc kapitulācijas ďaudz drosmīgu vīru kļuva par tizāni. Daudz bēgļu, kas no pārējiem Latvijas novadiem bija saplūduši Kurzemē, vēl līdz pēdējam brīdim cerēja, ka Latvijas liktenis izšķirsies mums labvēlīgi, un kopīgi ar mūsu kaŗaviriem iznesa vislielākos upuŗus.

Jauniete Rasma Šulca deklamēja Leonīda Breikša lūgšanu un Valentīnas Hermanes — Vai velti. Klīvlendas vīru ansamblis Tēvzeme (A. Ūdris, E. Šteins, Z. Rīders, M. Zandbergs, M. Gailītis, A. Kalnapuķe, M. Grīns, E. Štelmanis un J. Ziediņš) dir. Štelmaņa vadībā un ar A. Ūdŗa solo dziedājumiem izteiksmīgi nodziedāja vairākas patriotiskas dziesmas, programmu ievadot ar DV dziesmu.

Par skatuves iekārtojumu bija rūpējies apvienības kultūras nozares vadītājs gleznotājs Bernhards Sniedze.

Sadraudzības vakarā par cienastu bija gādājušas apvienības vanadzes priekšnieces Margas Barbas vadībā. Vakara viesu vidū bij arī LKOK Alfreds Ēbels, bet J. Grīnbergs un O. Kļavenieks no DV Toronto nodaļas Kanadā. Ar humoristiskiem stāstījumiem vakara dalībniekus uzjautrināja diriģ. J. Ūdris.

O. K.

Garezers atklāj . . .

(Turpinājums no 9. lp.)

kasē atrodoties 18.698,12 dol.

Valdes priekšsēdis R. Jankavs atzīmēja, ka ar šo vasaru Garezers uzsāk savu astoto darbības gadu, minot daudzu Garezera atbalstītāju un labvēļu vārdus, tāpat dažu jauniešu līdzdalību. Taču netrūcis arī kritizētāju, kuŗu vārdus talcinieku sarakstos neredz.

Garezera budžets sabalansēts uz 200.000 dol., ko gada sapulce vienprātīgi apstiprināja. Pēc statūtiem pilnvaru laiks izbeidzies padomes locekļiem V. Treimanim, A. Riekstam un A. Artmanim. Pēdējam vairs nekandidējot, padomē ievēlēja A. Riekstu, Dr. V. Muižnieku un Dr. R. Zemjāni. Pēc administrātora V. Vārsberga priekšlikuma V. Treimani ievēlēja par Garezera padomes goda priekšsēdi.

Pēc gada sapulces jaunā padome sasauca sēdi, kuŗā par padomes priekšsēdi izraudzīja R. Jankavu, par valdes priekšsēdi N. Riekstiņu, vicepriekšsēdi Dr. R. Zemjāni, kasieri A. Bērzkalnu. Plānošanas nozares vadību uzņēmās Dr. V. Muižnieks, A. Riekstam paliekot par jaunbūvju nozares vadītāju, bet saimniecības nozari vadīs Fr. Ritums. Prof. Uldis Inveiss vadīs bērnu nometņošanas nozari. Par padomes sekretāru nolēma pieaicināt Olģertu Cakaru. Kā devītais padomes loceklis darbosies administrātors V. Vārsbergs. E. B.

Šāsdienas automobiļu . . .

(Turpinājums no 16. lp.)

baudītai, un par jūdžu rādītāja atgriešanu atpakaļ draud sods kā profesionālam, tā privātam pārdevējam.

MAZO MAŠĪNU „INVĀZIJA"

Kad ap 1952. gadu tirgū sāka parādīties pirmie vācu „tautas vāģi", amerikāņu firmas nepievērsa tiem nekādu uzmanību. Amerikāņu automobiļu rūpnieki sprieda, ka šīs mašīnas šejienes tirgū drīz pazudīs, ka tās šī kontinenta apstākļos nebūs sevišķi piemērotas, bet jau 1960. gadā tie paši sāka ražot mazāka tipa mašīnas.

Tad pēkšņi, 1964. gadā, šejienes automobiļu tirgū parādījās japāņi un iemantoja lielu tiesu no apgrozījuma. Tagad mazo mašīnu tirgus izlīdzinājies, daļai pārslēdzoties uz vidēja lieluma modeļiem. Lielā cieņā arī šai kontinentā ražotie mazvāģi, kas parasti ir lielāki par importētiem un vairāk domāti šejienes apstākļiem, it sevišķi domājot par drošību. Satiksmes negadījumi liecinājuši, ka sadursmēs smagāk cieš mazvāģi nekā vidēja lieluma un lielās automašīnas.

UN CENA?

Automašīnu cenas cēlušās katru gadu un, diemžēl, turpina celties. Zināms iemesls tam ir arī jaunie likumi, kas paredz, ka mašīnās jābūt iebūvētiem dažādiem drošības līdzekļiem, kas novērstu lielākas nelaimes sadursmju gadījumos. Pēc statistikas datiem lēš, ka viduvējas automašīnas cena 1976. gadā varētu būt pieaugusi jau par 800 dolariem.

Jānis Lāma

Latvijas studentu „apgaismošana"

APROK VĒSTURI ZEM MELU UN KURIOZITĀŠU KAUDZEM

„Mūsu augstskolās sagatavo darbiniekus 116 speciālitātēs, un līdz ar to pamatvilcienos tiek apmierinātas visu republikas tautas saimniecību nozaru vajadzības pēc augstas kvalifikācijas speciālistiem," studentu dienu ievadījumā Rīgā teicis vēsturnieks un Pleskavā, Krievijā, 1920. gadā dzimušais komūnistu partijas funkcionārs Aleksandrs Drīzulis.

Studentu dienas ietvēra sanāksmes par godu „Pad. savienības komūnistu partijas 24. kongresa grandioziem plāniem" un „PSRS nodibināšanas 50. gadadienai".

Raksturojis augstskolas par tautas saimniecības kvalificētu speciālistu sagatavotājām, Latvijas komūnistu partijas centrālās komitejas loceklis A. Drīzulis paziņojis, ka „buržuāziskās Latvijas augstskolās mācījās lielākoties kapitālistu un budžu bērni, bet sociālistiskā iekārta plaši atvērusi mācību iestāžu durvis strādnieku, zemnieku un padomju inteliģences bērniem. 1940. gadā augstskolās mācījās mazliet vairāk par 9 tūkstošiem studentu, bet tagad mūsu augstskolās ir pāri par 40 tūkstošiem studentu, no kuriem vairāk nekā 22 tūkstoši mācās dienas nodaļā."

Kā bijis iespējams šāds pieaugums? Latviešu revolucionāra Arvīda Drīzuļa dēls pastāsta, ka republikas augstskolās tagad mācās 38 dažādu Pad. savienības tautību bērni, un dēvē šo tautību sajaukšanu par „ļeņinisko nacionālās politikas principu praktisko izpausmi".

Uzrunādams studentu dienu ievadījuma dalībniekus, vēsturnieks A. Drīzulis teicis: „1940. gadā Latvijas darbaļaudis revolucionārās cīņas gaitā atjaunoja padomju varu republikā. Saskaņā ar latviešu tautas brīvi izteikto gribu Latvija iestājās PSRS."

Latvijas telegrāfa aģentūras (LTA) atreferēto A. Drīzuļa Latvijas vēstures interpretāciju publicējusi Padomju Jaunatne, bet iepriekšminēto rindkopu savās slejās izlaidusi Cīņa. Parasti okupētās Latvijas presē LTA ziņojumus visi laikraksti ievieto vienveidīgus: negrozītus vai nesaīsinātus.

Ja Padomju Jaunatni, kā rāda nosaukums, var uzlūkot par jauniešiem adresētu laikrakstu, tad Cīņa ir vispārīgs resp. pieaugušo izdevums. Vai tas neļauj jautāt, ka A. Drīzuļa interpretāciju, ko nevar iestāstīt vidējai un vecajai paaudzei, vēl joprojām mēģinās iestāstīt jauniešiem?

Latvijas okupāciju 1940. gadā, kuras netraucētu norisi Pad. savienībai nodrošināja 1939. gada Austrumeiropas dalīšanas līgums ar Hitlera Vāciju, tāpat arī nacionālās apziņas un nacionālo atšķirību nomākšanu, lai panāktu latviešu ieplūšanu tā sauktajā padomju tautā (kas galējā konsekvencē ir pārkrievošana) propagandisti arvien par jaunu mēģina noslēpt aiz vēstures sagrozījumiem, nepilnībām, meliem un dažādām maskēšanās parolēm. Nav gandrīz sanāksmes, plēnuma vai kongresa, kurā propagandisti „nerietu'" pret tā saukto buržuazisko nacionālismu un „neluncinātu astes" par atgriešanos „brīvā, brālīgā, draudzīgā padomju tautā".

Lai sekmētu nopelniem bagātā kultūras darbinieka, sarkanā karoga ordeņa kavalieŗa A. Drīzuļa vēstures argumentus, norūpējusies ir arī kāda zinātniskā līdzstrādniece I. Šebrinska, kas Revolūcijas mūzejam meklē rokā „sarkanos lakatiņus", ko, ejot 1940. gada vasaras demonstrācijās, sievietes uzsēja galvā, simbolizējot savu piekrišanu padomju varas atjaunošanai Latvijā un jaunās padomju republikas uzņemšanai padomju republiku saimē". Vai I. Šerbinskai nevarētu izpalīdzēt kāds no emigrantu kultūrsakarniekiem, kārtējā Rīgas apciemojumā paņemot līdz kādas 10 aršīnas sarkano galvas lakatiņu drēbes?

Studentu dienu ietvaros notikusi arī studentu zinātniskā konference. Tajā 1937. gada tīrīšanās likvidētā latviešu komūnistu ģenerāļa Jēkaba Alkšņa mazdēls, augstākās karaskola 4. kursa klausītājs Viktors Alksnis lasījis darbu: „Latvijas komūnistiskās partijas darbība ļeņinistiskā nacionālās programmas reālizēšanā 1917. — 1919. g." Latvieši, liekas, būtu daudz labprātāk uzzinājuši kaut ko vairāk par šādu tematu: „Mans vectēvs, latviešu komūnists Jēkabs Alksnis — ļeņinisko nacionālās politikas principu praktiskās izpausmes upuris". Šāds lasījums varbūt būtu bijis visai pamācīgs vienam otram vieglprātīgam karjēristam.

Beidzot Latvijas studentu pārstāvji nokļuvuši visas Pad. savienības studentu konferencē Ļeņingradā. Pārstāvjos bija, droši vien, ostapīšini, skorobogatovi, mnogoģengi un citi. Ļeņingradas students N. Bogdanovs referējis par „Padomju tauta — jauns vēsturiskas cilvēku kopības tips".

Šai sakarā varētu minēt vienu otru jautājumu, ko derētu labi pārdomāt Rīgas apciemotājiem un „latviskā mantojuma grupas" dalībniekiem, it īpaši pēdējiem, ja Rīgas viesnīcā neizdodas norīkot „veselu stāvu", bet ja jāsatiekas ar visādiem funkcionāriem. Piemēram, kas pēc „padomju" uztveres raksturo tautu? kādu valodu runās padomju tauta? kā cēlies padomju tautas nosaukums? ko tas nozīmē? cik tas pastāvīgs? cik tas nenojaucams, neapgāžams? kā nodrošināties nākotnē, lai „padomju tautu", kad visas nacionālitātes būs saplūdušas vienā tautā, krievu šovinisti atkal nesāktu dēvēt par krievu tautu? Jautājumu var būt daudz! Jautājumi dažkārt pasaka paši par sevi vairāk nekā visgudrākās atbildes!

Vēsturi, ko māca Latvijas studentiem, izskaidro tikai no Maskavas interešu perspektīvas. Mēģināsim, Rīgā nokļuvuši, būt vēstures — arī kā zinātnes aizstāvji. Neapmulsīsim pie galdiem ar labu konjaku, stipru kafiju un retu kaviāru.

sgb

Izrādās, ka okupētajā Latvijā cūkas vairāk vērtas nekā cilvēki, kā tas redzams augšējā attēlā, ko ieguvis Latviešu Nacionālais Fonds Zviedrijā, un tajā redzamas kolchoza jaunās cūku kūtis Vecauces pagastā, Zemgalē. Kolchoznieki joprojām spiesti mitināties vecajās lauku mājās, kas nav remontētas ilgus gadus un iet bojā laika zoba saēstas.

LNF archīvs

Biruta Senkēviča

SARKANA ROZE

Sarkanu rozi tu atnesi man,
bet es kā nemiera putns,
kam jāpārvar aizas,
tai vakarā nebiju mājās.

Man tagad uz galda
kā asins, kā liesma
kaist sarkana roze,
bet nav vairs teviș ——

SIDRABENĒ
atpūtas namā vasarā
izīrējamas istabas.
Pieteikšanās līdz 20. jūnijam.
Tuvākas ziņas pie G. Rāviņa kundzes.
Tel. 249-9585

A. Blāķa
MEDAĻAS OTRA PUSE
Library of Congress Catalog Card No. 62.66765
— visvairāk pieprasītā latviešu grāmata.
Jauns sūtījums saņemts DV grāmatnīcā,
491 College Street, Toronto 174, Ont.

ALA
latviešu simfoniskās mūzikas plate
Latviešu mūzika Stutgartes simfoniskā orķestŗa un koŗa izpildījumā
Jāņa Kalniņa **Gaŗā nakts,** Longīna Apkalna **Bēru dziesmas,**
Longīna Apkalna **Līgo dziesmas.**
Solisti: K. Bauers-Zemgalis, L. Apkalns.
Izdevējs: Kaibala Records. Cena $7.-.
Jāņa Raiņa
UGUNS UN NAKTS
pārspiedums ar L. Liberta gleznu reprodukcijām krāsās. Grāmata greznā iesējumā ierobežotā skaitā. Piemērota dāvināšanai. Cena $7.-. 50% no plates un grāmatas ieņēmumiem izlietos jaunu skolu grāmatu izdošanai. Pasūtinājumus nekavējoties izpilda ALA apgāds; 48 Huntington St., New Brunswick, N. J. 08901.

Laikrakstam **LATVIJA AMERIKĀ**
125 BROADVIEW AVE., Toronto 250, Ont.

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz
☐ vienu gadu $21.—
☐ 6 mēnešiem $11.50
☐ 3 mēnešiem $ 6.—
Mr., Mrs., Miss .....
Adrese: .....
.....
Čekus lūdzam rakstīt uz
LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.
Datums .....

Sporta apskats

Maksim Kazākam 60 gadu

Mūžam zaļojošo krūmu ielogota, satiksmes klusajā Matīsa ielā, Toronto rietumdaļā — Etobiko, atrodas Maksa un Dainas ģimenes māja.

Arī toreiz, kad Maksis Kazāks iesāka savas skolas gaitas brīvajā Latvijā, Rīgā, viņš dzīvoja Matīsa ielā, ieblakus baptistu baznīcai, netālu no Matīsa kapiem un Vidzemes tirgus, kur vēl bija ar elektrību darbināmais veļas rullis, kas mūžīgi klabēja un kur sievas ieradās ar balti izmazgātiem un smaržojošiem veļas groziem.

Makša 23. pamatskola bija slavena skola, jo tur strādāja par skolotāju Esplanādes Mieriņš, kura vadībā pirmos soļus sportā spērušas daudzas latviešu sporta slavenības, kā Bebris, Tauriņš, „Vanadziņš" u. c.

Īsta sportošana sākās vidusskolas laikos, kad Maksis iestājās Valsts karoga apvienībā, kas trenējās basketbolā Ganību dambī, Koncentra vingrotavā.

Ista interese par basketbolu sākās tad, kad Maksi iedalija Latvju jaunatnes trešajā basketbola vienībā. Nepagāja ilgs laiks, kad bija jāsāk spēlēt pirmā sastāvā. 1931. gadā M. Kazāks kopā ar J. Lidmani, O. Pumpuru u. c. izcīnīja Latvju jaunatnei Latvijas basketbola meistara titulu. Maksis kļuva par neatņemamu pamatsastāva dalībnieku Latvijas valsts komandai, un ilgus gadus valsts vienība nebija iedomājama bez M. Kazāka. Savā laikā Makša un B. Graudiņa stabilitāte aizsardzībā lika sporta žurnālistam šmitam rakstīt par abu spēlētāju nepārvaramo „dzelzs sienu". Maksim lieliski veicās arī ar tālajiem metieniem uz grozu. Trīs gadus pēc kārtas nebija aizsarga, kas būtu varējis sacensties ar viņu punktu gūšanā, vienu gadu Maksis bija kā otrs labākais punktu guvējs tūlīt aiz R. Jurciņa. Latvijas valsts vienības spēlētājiem bija „nāves grēks" zaudēt bumbu ar neprecīzu piespēli, un Maksis atminas, ka tas viņam visā karjēras laikā gadījies tikai divas vai trīs reizes!

Tad, kad Latvija nolēma sūtīt trīs valstsvienības basketbolistus uz ASV papildināties basketbola spēles mākā, Maksis bija viens no tiem. 1939. gadā Maksis Kazāks, Visvaldis Melders un Voldemars Baumanis „peldēja" pāri okeanam, lai Longailendas universitātes basketbola treniņu nometnē apgūtu amerikāņu spēles māku. Toreizējā amerikāņu basketbola izcilā autoritāte Klērs bija pārsteigts, ka arī viņam latvieši spēja parādīt, ko amerikāņi toreiz nelietoja, tas ir, tā sauktos „āķu" metienus. Šajā treniņu nometnē piedalījās ap 400 vienību vadītāji no visām Savienotajām Valstīm.

Pēc atgriešanās dzimtenē Latvijas sporta vadība bija nolēmusi uzsākt īpašu akciju basketbolistu apmācībā visas Latvijas apjomā. Šajā darbā arī Maksim bija paredzēts izcils uzdevums. Pasaules kaŗš izjauca sporta vadības iecerēto plašo sporta programmu.

Maksis Kazāks spēlējis Latvijas valsts komandā gan Latvijā, gan arī citās valstīs 34 reizes. Viņš atceras, ka savā laikā īpatnēju rekordu basketbolā sasniegusi 2. Rīgas pilsētas ģimnazijas vecākā klase, spēlējot ar jaunāko klasi, rezultāts bijis 203:3. Neticams rezultāts sasniegts Francijā, Lionā, kad Latvju jaunatne uzvarējusi pretinieku ar 3:2. Spēle notikusi laukā, dubļainā zirgu skriešanās laukumā, spēcīgā lietū, kad spēlētāji gandrīz neko nav varējuši saskatīt un mīcījušies pa neizbrienamiem dubļiem! Jādomā, ka Maksis nav domājis lasītājus izjokot ar šāda rekorda atzīmēšanu.

Bēgļu gaitās Vācijā un vēlāk Anglijā joprojām daudz laika veltīts sportam un, protams, visvairāk basketbolam. M. Kazākam bijušas arī atzīstami labas sekmes futbolā, volejbolā, rokas bumbā un citos sporta veidos.

Ir pagājuši jau daudz gadu kopš Kazāku ģimene pārcēlās uz Kanadu. Vispirms uz Kanadu devās Makša Daina, kur Roberts Plūme to iesaistīja sporta organizācijas darbā. Daina kļuva par Trimdas sporta padomes sekretāri un ilgu laiku pildīja savu pienākumu ar vislielāko dedzību.

Maksis Kazāks pirmajos gados Kanadā bija samērā bieži redzams aktīvo basketbolistu vidū, spēlējot TLSK vienībā. Visvairāk laika viņš tomēr veltījis TLSK sieviešu volejbola vienības trenēšanā, bet pēdējā laikā darbojas Toronto latviešu YMCA, joprojām daudz interesējoties par latviešu jauno basketbolistu sekmēm. Vislielāko vilšanos M. Kazākam sagādājis tas, ka Toronto latviešu sabiedrība nav darījusi iespējamo, lai latviešu jaunatnei būtu savas sporta zāles, kas dotu iespēju daudz sekmīgāk strādāt ar jauno sporta audzi.

Jubilāru sveicināja daudz draugu. Jānis Pālens, uzrunājot gavilnieku, atzīmēja, ka būtu gandrīz vai jāapsveic no vecās biedrības — daugaviešiem, jo no Makša vecajiem biedrības biedriem klāt ir V. Zentiņa — Didzulīte un arī Pālenu Jānis pats, kaut arī no lauku nodaļas. Ž. Zentiņš sveica no LSAK un no Latviešu YMCA, bet R. Kadiķis no DV, pasniedzot balvas. No TLSK jubilāru apsveica E. Skujiņš, kavējoties atmiņās, kad vēl abi sāka kopā spēlēt basketbolu.

Ž. Zentiņš

Latvijas valsts vienības izlase Parīzē. Priekšā: Melderis, Vanags, Ārens un Sātiņš; aizmugurē Baumanis (neredzams), Solovjevs, Andersons, Šmits, Krauklis, Kazāks, Graudiņš un Basketbola savienības priekšsēdis Lapiņš.

I JANKOVSKIS

REALTOR

Paziņoju, ka ar š. g. 20. maiju izbeidzu savu līdzšinējo biroju darbību un esmu iesaistījies jaundibinātā latviešu uzņēmumā

SKYLINE

REAL ESTATE LIMITED,

uzņemoties tā vadību.

Pateicos visiem, kas līdz šim man dāvājuši savu uzticību pērkot vai pārdodot nekustamus īpašumus vai kārtojot obligāciju lietas. Esmu pārliecināts, ka turpmāk man būs iespējams jums pakalpot vēl labāk.

Ar patiesu cieņu
Ilmars Jankovskis,
Realtor

SKYLINE REAL ESTATE LIMITED

REALTOR

GALVENAIS BIROJS
87 RONCESVALLES AVE.,
TORONTO 3.

533-8553

Pakalpojumi un piedāvājumi:

- **Rezidences un dzīvokļu nami**
- **Vasarnīcas**
- **Farmas**
- **Veikali un ēkas**
- **Zeme un apbūves gabali**
- **Īpašumu novērtēšana**
- **Sagādā, pērk un pārdod obligācijas**

Latviešu uzņēmums

ASV chronika

ČIKAGA

● Čikagas latviešu jaunatnes pulciņa talantu dienās 13. un 14. maijā Latviešu namā jauniešu darbu skatē piedalījās Ilze Cakare, Lolita Kalniņa, Baiba Liepiņa, Inese Liepiņa, Silvija Moesa, Gunārs Mansons, Harijs Mansons, Andris Putniņš, Uldis Roze, Uģis Sprudžs, Ilze Švānberga un Inga Šmidchena. Talantu dienas kuplināja trīs referāti. Dr. Igors Kavasa referēja par jauniešu politiskiem uzskatiem, Alfons Cers — par notikumiem, ko zinātne nevar izskaidrot un Dr. Vidvūds Medenis par medicīniskiem jautājumiem. Pēc referātiem bija pārrunas, talantu dienām beidzoties ar jauniešu priekšnesumiem un balli. Galvenais sarīkojuma organizētājs — G. Bočka, izpalīgi U. Roze un A. Inka. Apmeklētāju, sevišķi priekšlasījumos, bija zam.

V. A.

● DV Čikagas apvienības rīkoto Kurzemes cietokšņa atceri Čikagas latviešu namā 7. maijā atklāja apvienības priekšnieks Uldis Vītols. Svētrunu teica māc. Imants Kalniņš. Dr. Laimonis Streips norādīja uz briesmām, kādās atrodas mūsu tauta okupētajā Latvijā. 8. maijs pasaulei bija prieka diena, bet latviešu tautai — lielu bēdu iesākums. Pagājuši daudz neziņas pilnu gadu par patiesajiem apstākļiem Latvijā. 17. latviešu komūnistu vēstule tagad devusi pasaulei iespēju ieskatīties latviešu tautas lielajā postā. Mūsu cīnītāji Kurzemē pierādīja, ka esam spējīgi savu brīvību aizstāvēt. Pēc runas visi kopīgi nodziedāja DV himnu. Vanadzes bija rūpējušies maz.

A. L.

ONTARIO
Government Information

TRANSPORTA UN KOMŪNIKĀCIJAS MINISTRIJAS ZIŅOJUMS

Pārmaiņas „Skyway" nodevās, spēkratu un to vadītāju licenču maksā.

Ontario valdība paziņojusi pārmaiņas Garden City un Burlington Skyways nodevās, kā arī maksā par satiksmes līdzekļu, to vadītāju licenču un attiecīgo administrātīvo pakalpojumu maksā.

Pārmaiņas abās nozarēs tagad apstiprinātas. Tās ir sekojošas:

„SKYWAY" NODEVAS

Maksa par parastiem (gadījuma) pasažieŗu spēkratiem paaugstināta par 10¢ uz 25¢ par braucienu, bet maksa par pasažieŗu spēkratiem, kas lietojami ik dienu, darba vietas sasniegšanai (commuter), tiks paaugstināta no 5 un 10¢ par braucienu.

Nodevas spēkratiem ar piekabi un divasu kravas mašīnām paaugstinās no 25 uz 40¢ gadījuma braucieniem un no 10 uz 20¢ ikdienas braucieniem.

Kravas ratiem (non-commuter) ar trim vai vairāk asīm būs jāmaksā 75¢ līdzšinējās 45¢ nodevas vietā, bet ja šādus spēkratus lieto ikdienas braucieniem (commuter), nodeva paaugstināma no 15 uz 30¢ par braucienu.

Valdība ir ieskatos, ka šie paaugstinājumi ir ļoti pieticīgi, salīdzinot ar nodevām citu līdzīgu tiltu lietošanai. Valdība arī norāda, ka mūsu divu „skyway" gadījumā vietējiem iedzīvotājiem vienmēr vēl paliek iespēja lietot citus, beznodevu ceļus.

SPĒKRATU UN VADĪTĀJU LICENČU MAKSA

Sākot ar nākamo gadu, reģistrācijas maksa četrcilindru spēkratiem paaugstināta no 20 dol. uz 23 dol.: sešcilindru spēkratiem no 27.50 dol. uz 32 dol.; astoņcilindru spēkratiem no $35 uz $40. Motocikliem no $10 uz $15; un motorizētām „kamanām" (snowvehicles) no $2 uz $10 gadā.

Reģistrācijas maksa komerciāliem spēkratiem, ieskaitot kravas mašīnas un autobusus, — izņemot tos, kas pieder skolu valdēm un pašvaldībām — būs par 10 proc. lielāka.

Maksa par komerciāliem spēkratiem piemērota saskaņā ar maksima svara daudzumu, ar kādu spēkrati reģistrēti.

Sākot ar 1. jūliju, vadītāja licences maksa paaugstināta no $1 uz $2, — šis ir pirmais paaugstinājums kopš vadītāju licenču ieviešanas 1927. gadā.

Visiem auto vadītājiem arī vēl jāiemaksā $1 Motor Vehicle Accident Claims fondā. Būtībā tas nozīmē, ka auto vadītāja licences maksa būs paaugstināta no $6 uz $9 trīsgadu periodam, kas tagad ieviests. Iesācēju braucēju apmācības atļaujas maksa paliek $2, bet tās derīguma laiks no 120 dienām pagarināts uz vienu gadu.

Autovadītāja kvalifikācijas iegūšana izmaksā ap $10; lai sasniegtu tiešāku dažādo maksu izlīdzinājumu, pārbaudes maksa nekavējoties paaugstināta no $5 uz $8. Paredzēts arī nekavējoties paaugstināt maksu par 1—2—1 dol. — atkarībā no pakalpojuma veida — reģistrācijas apliecību izgatavošanai, atļauju un licenšu duplikātu pieprasījumiem, publisku komerciālu spēkratu numuru platēm un šādu spēkratu licenču pārrakstīšanai uz cita vārda.

Maksa par sadursmes ziņojumu paaugstināta no $2 uz $5, sākot ar 1. jūliju. Šī pakalpojumu nozare nesen centrālizēta ministrijā, un liekas, ka tā pilnībā sāks darboties līdz 1. jūlijam.

The Hon. William G. DAVIS

UZMANĪBU, VECUMA PENSIONĀRI

Garantēto minima ienākumu līmenis paaugstināts

uz 150 dol. mēnesī (vieniniekam) un 285 dol. mēnesī (precētam pārim)

Un.... ja dzīves dārdzība celsies.... tas notiks arī ar pensijām

- ☐ pensijas un to papildinājumi palielināti ar atpakaļejošu datumu līdz janvārim, lai atbilstu dzīves iztikas dārdzībai.
- ☐ nākotnē, ja dzīves dārdzība celsies, visas izmaksas tiks attiecīgi pielīdzinātas ikvienā aprīlī . . .
- ☐ visiem 1,8 miljon. pensionāru pensijas un to papildmaksas pielīdzinās dzīves iztikas cenu maiņām. . .
- ☐ 1 miljons 65-gadnieku un vecāki (ap 60 % vecuma pensionāru) saņems paaugstinājumus vai nu maksima vai daļēji papildu izmaksas...
- ☐ ap 100.000 pensionāriem būs tiesība pirmoreiz saņemt papildmaksu augstākā atļautā ienākuma dēļ.

KAM TIESĪBA UZ PAPILDMAKSU?

Visiem, kas saņem vienīgi pamata vecuma pensiju, *jūlijā* izsūtīs informācijas materiālu un Supplement Application veidlapu, lai palīdzētu noteikt, vai tiem tagad tiesības uz papildizmaksu.

VECUMA PENSIJA

Jūsu *maija čekā* paaugstinājums nebūs ieskaitīts. Jūsu *jūnija čekā* būs ieskaitītas:

agrāko mēnešu papildmaksas — no janvāŗa līdz maijam	$14.40
jaunā rēgulārā mēneša izmaksa	82.88
kopsumma, izmaksājama *vienīgi jūnijā*	$97.28

JŪSU VECUMA PENSIJA UN TĀS PAPILDINĀJUMS

Kas apvienoto vecuma pensiju un garantētā ienākuma likumu ietvaros saņem maksima izmaksas, būs tiesība saņemt $150 vieniniekam vai precētai personai, kuŗas laulātais draugs nav pensionārs, bet $285 precētam pārim, ja abi ir pensionāri, t.i., $142.50 katram.

Tie, kas tagad saņem daļēju papildmaksu, saņems to pašu pielīdzinājumu, bet ne jaunās maksima izmaksas, kas minētas iepriekš.

Jūsu *maija čekā* paaugstinājums nebūs ieskaitīts. *Jūsu jūnija* čeks būs aplēsts pēc jaunām likmēm un tajā ieskaitīti arī maksājumi līdz janvārim.

VAI VĒLATIES VAIRĀK INFORMĀCIJAS?

Papildu informāciju izsūtīs visiem pensionāriem jūnija vidū. Bez tam informāciju var saņemt vietējā Old Age Secrurity Office jūsu provinces galvaspilsētā.

John Munro

Minister — Health and Welfare Canada

Ministre — Santé et Bien-être social Canada

MODE
OPTIC
— Optik
G. SARANTO
reģistrēts
228 Danfo
Toronto 6, blak
klīnikai. Lielā
rāmji un kont
Ātra un laipn
Tel. 463-8717

R. S. KA
apbedīšana
4812 YONGE
(Sheppard Aven
Willow
Ātrās palīdzīb
jūsu rīcībā 2
221-1

Estd.
Turner &
APBEDĪ
BIRO
RONCESVALL
436 Roncesv
LE3-7
YORK CE
2357 Bloo
Parkošana abās

LATVIEŠ
491 College
IZ
TEL
sarīkojumiem
● klāj viesī
Tel. 92

L. LU
OPT
Atvērts no pl
Ar iepriekšēju
470 College
Tel. 92

Pied
LEMA
HOG
348

Daugavas Vanagu nams 125 BROADVIEW AVE. **Daugavas Vanagu klubs**
Tel. 465-5225

PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI

atvērts biedriem un viesiem
no pirmd. līdz piektd. no pl. 4 — 1 naktī,
sestdienās no pl. 12 — 1 naktī,
svētdienās no pl. 12—9 vakarā

DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRA IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

MODERN OPTICAL
— Optiķi —
G. SARANTOPOULOS,
reģistrēts optiķis,
228 Danforth Ave.,
Toronto 6, blakus Albanijas klīnikai. Lielā izvēlē aceņu rāmji un kontakta lēcas.
Ātra un laipna apkalpe.
Tel. 463-8717

R. S. KANE Ltd.
apbedīšanas birojs
4812 YONGE STREET
(Sheppard Avenue tuvumā)
Willowdale
Ātrās palīdzības mašīnas
jūsu rīcībā 24 stundas
221-1159

Estd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
RONCESVALLES CHAPEL
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
YORK CHAPEL
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem • viesībām
• klāj viesību galdus •
Tel. 922-2931

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30—6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos.
470 College St., Toronto.
Tel. 921-3924

VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBI
- VIZĪTKARTES
- IELŪGUMI
- BIĻETES
- VĒSTUĻU GALVAS UN APLOKSNES
- GRĀMATAS
- KALENDĀRI
- MĒNEŠRAKSTI
- AVĪZES
- UN LĪDZĪGI IESPIEDUMDARBI

VEICAM
- LAIKUS
- LABI
- UN PAR MĒRENĀM CENĀM

vienā no lielākām latviešu akciju sabiedrībām Kanadā

amber
PRINTERS AND PUBLISHERS LIMITED
SPIESTUVE UN KANTORIS:
125 BROADVIEW AVE., TORONTO 250, ONT.
(416) 466-1514

KALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont., tālr. 533-2837

Fotografiski darbi
ar izcilu kvalitāti!

Pieprasiet informāciju
par veikaliem jūsu rajonā
pasūtinājumu nodošanai

tālr. 863-1166
Benjamiņa
filmu laboratorija

Jāņi nav vairs tālu!
Brauksim ligot pie Jāņa pirktā automobiļi.

JĀNIS LĀMA

Piedāvā:

PONTIAC • BUICK • SKYLARK • OPEL
LEMANS • VENTURA II • FIRENZA • G.M.C. TRUCKS •
• Arī lielā izvēlē lietotas mašīnas •

HOGAN PONTIAC BUICK CO., LTD.
348 DANFORTH AVE., TORONTO (416) 461-3561

kas? kur? ko?

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246

Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Janis Gailis — 30 daudzkrāsainas gleznu reprod.	$25.00
Ceļa zīmes Nr. 49	$2.50
K. Hamsuns — Bads, rom.	$5.50
J. Babre — **Gaisma no austrumiem**	$4.00
J. Lejiņš — **Mana dzimtene**	$7.50
P. Ērmanis — **Pelēkā puķe, dzejoļi**	$6.50
G. Grīslītis — **Varavīksnes lokā, dzejoļi**	$3.50
H. Biezais — **Kristiānisms laikmetu maiņā**	$3.50
K. Hamsuns — **Vēstules Marijai**	$5.80
E. M. Remarks — **Ēnas paradīzē**, rom.	$7.00
J. Zariņš — **Kāvu gados**, kara atm.	$6.50
U. Sepenens — **Marku un viņa cilts**, rom.	$6.50
R. Millers — **Teen engel**, stāsti	$6.50
Z. Mauriņa — **Bērza tāss**	$5.00
A. Bērziņš — **Tāls ir ceļš atpakaļ uz dzimteni**	$7.00
A. Dziļums — **Vienas vasaras zieds**, rom.	$5.00
J. Rudzītis — **Starp provinci un Eiropu**	$6.50

Pasūtinājumus adresējiet
Daugavas Vanagu grāmatnīcai
491 College Street, Toronto 174, Ont.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTIGA APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

Kanadas lielākais un labākais speciāli
EIROPIEŠU DELIKATEŠU UN GAĻAS VEIKALS
plaša izvēle, vislabākā kvalitāte par mērenām cenām.
tip-top MEATS DELICATESSEN
Katru nedēļu kaut kas sevišķs
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Sheppard Ave. / Don Valley Parkway
(Queen Elizabeth un Highway 27)
ZIGGY'S AT SHERWAY GARDENS

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTIM un P.S.R.S.

Bez muitas: Motocikli, veļas mazgājamās mašīnas, televīzijas aparāti, ledusskapji u.t.t. Automašīnas lūdzam pieprasīt pirmās, jo to daudzums ierobežots. Jūs varat pasūtināt pārtikas saiņus līdz 40 mārciņām. Mēs pārsūtām apģērbu saiņus līdz 19,75 mārciņām. Visi sūtījumi ir apdrošināti. Mūsu veikalā ir plašā izvēlē dažādi materiāli apģērbiem un citas preces.

Ātra apkalpe ■ Slēgts trešdienās ■ Atvērts no plkst. 9 rītā līdz 7 vak., sestdienās no pl. 9 — 5 pēcp.

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont., tālr. LE 1-3098

Etnisko grupu atbildība

SVARĪGI NORĀDĪJUMI UKRAIŅU ATBRĪVOŠANAS LĪGAS 23 GADU DARBĪBAS ATCERĒ

Ukrainas atbrīvošanas līgas Kanadā 23 gadu darbības atcerē Toronto „Action Canada" dibinātājs Pauls T. Heljers (Hellyer), uzrunājot klātesošos un atsaucoties uz ukraiņu pašnoteikšanās tiesībām, minēja Ļeņina pirmsrevolūcijas solījumu, kuŗā viņš uzsvēris, ka „visu grupu ļaudis baudīs demokratisku brīvību un pašnoteikšanās tiesības". Heljers savā grāmatā „Agenda: A. Plan for Action" citējis Eiženu Lajonu (Lyon): Galvenie solījumi skaidri izteikti Ļeņina pirmsrevolūcijas rakstos. Ļeņins pieprasa neierobežotu kustības brīvību zemniekiem, visu politisko ieslodzīto atbrīvošanu, stingru sodu ierēdņiem par nepamatotiem arestiem vai ieslodzīšanu bez tiesas lēmuma. Deklarēta sapulču, runas un preses brīvība, ka netiks uzsākta vajāšana ticības, uzskatu un doktrīnu dēļ."

Kad pagājuši vairāk nekā 50 gadu, Valentinam Morozovam un Aleksandram Solžeņicinam būtu jāsmejas līdz asarām, ja viņiem atgādinātu šos bolševiku solījumus, bieži atkārtotus vēl pirms Oktobŗa revolūcijas, ka viņu platformā ietverta patiesa preses brīvība visiem.

Tālāk runātājs konstatēja, ka marksisma ietekme Kanadas valdībā un iestādēs strauji pastiprinājusies, kas izpaudies daudzos apslēptos veidos. Vairāki pabalsti novirzīti marksistu un maoistu grupām. „Tūkstošiem nodokļu maksātāju dolaru izlieto, lai pabalstītu grupas, kas vēlas mūsu brīvās, demokratiskās sabiedrības iznīcināšanu un apvērsumu."

Nelaimīgā kārtā caurmēra kanadietis nenojaušot internacionālā komūnisma metodes un taktiku, neesot spējīgs atklāt un identificēt radušās pārmaiņas, pa daļai arī tāpēc, ka Kanadas valdība neesot sniegusi pietiekamu informāciju, lai cilvēki spētu saprast tās nozīmi un lai izteiktu savu viedokli.

Karaliskās drošības komisija, kam pieejama slepenā informācija, norādījusi, ka rūpju cēloņi turpinās. Tāpat norādīts uz dažādām komūnistu aktīvitātēm Kanadā, kas izpaužoties viņiem nevēlamo personu gāšanā valdībā, ziņu dienestā, universitātēs, arodbiedrībās, emigrantu un etniskās grupās un politiskās partijās. Heljers norādījis, ka tiem, kas zina un pazīst šīs technikas no pašu pieredzes, ir īpaša atbildība, lai dalītos savās zināšanās un pieredzē ar pārējiem kanadiešiem, kas padoti briesmām un nenojauš, ka tādas varētu eksistēt. „Čechoslovaki pirms 1948. gada sacīja, ka pie viņiem tas nevar notikt, bet notika 1968. gadā. Kanadieši saka, tas nevar gadīties šeit, bet var. Un ja reiz brīvība ir zaudēta, tad ir gandrīz neiespējami to atgūt," uzsvēris Heljers, minot Andželu Dēvisu, zvērinātu marksisti, kuŗa sacījusi, ka „nav gadījies, ka fašistu diktātūra sagrūtu pati no sevis".

Tas pats attiecināms uz komūnistu diktātūru. Totālitārisms pa kreisi vai labi būtībā ir fainomens, secināja runātājs, „un mums jāatzīst šī acīmredzamā patiesība," tālāk norādot: „Cīņu par brīvību vispēdīgi atrisina cilvēka prāts un sirds. Ja mēs gribam paturēt savu brīvību un veicināt pašnoteikšanās tiesības arī kur citur, mums jāvada mūsu sistēma tādā veidā, kas saistītu plašāka vairākuma uzticību. Sistēmai jāstrādā ne tikai pieņemami, bet tai jābūt arī pārākai!" Tās sasniegšanai vajadzīgas lielas pārmaiņas, turpināja Heljers. Tagadējā vadība esot tik vāja, ka tās sistēma lielākam vairumam kanadiešu neesot pieņemama. Lielais bezdarbs, inflācijas draudi un lielie nodokļi „ir veids, kā sagraut katru civilizāciju".

Turpinājumā Heljers norādījis, ka šai sakarībā jāievēro Karaliskās drošības komisijas brīdinājums, ka komūnisti ir spējīgi izmantot un pārspīlēt pastāvošos sociālo nemieru elementus un nemierniekus, pateicoties dažādiem cēloņiem, norādot, ka „viņu burām var atņemt vēju, likvidējot šos cēloņus". Vispirms apturama tagadējo algu un cenu kāpšana. Monopolvaras ierobežojamas publisko interešu labā, alga un peļņa kontrolējama visur, kur pastāv monopolvara, vienalga, vai tā būtu rūpnieku vai arodbiedrību.

Beigās Heljers secinājis: šīs pārmaiņas ir svarīgas. Katra politiskā partija, kas nespēj ietekmīgi pārvaldīt monopolvaras un novērst algu un cenu kāpšanas spirāli, ir totāli nederīga. Mūsu brīvā un demokratiskā sistēma spēj strādāt ļoti labi, bet valdībai ir jābūt pietiekami drosmīgai un ierosinošai, lai uzņemtos nepieciešamo rīcību. Ja tagadējai plūsmai atļaus turpināties, tā var izvērsties par katastrofu. Kad bezdarbu un inflāciju ierobežos, tad būs iespējams kārtot citas problēmas. Cīņa par brīvību netiks savā galīgā nozīmē izšķirta ar ieroču spēku. Šo cīņu izšķirs Ziemeļamerikas spēja izveidot tādu sabiedrību, kas ir spējīga saistīt visus plašos Rietumu spēkus, kā arī ierosināt citas valstis šo centienu īstenošanai savā zemē.

Godājamie lasītāji!

Lielu daļu no ienākuma Latvija Amerikā apgādam dod sludinājumi.

Uzņēmēji, ievietojiet sludinājumus mūsu laikrakstā.

Lūdzam arī visus laikraksta lasītājus atbalstīt sludinātājus, iepērkoties viņu veikalos un izmantojot to pakalpojumus.

AIZRĀDĪJUMS NAMSAIMNIEKIEM

Visiem Toronto Elektrības pārvaldes darbiniekiem jānēsā identifikācijas kartes, saskaroties ar publiku.

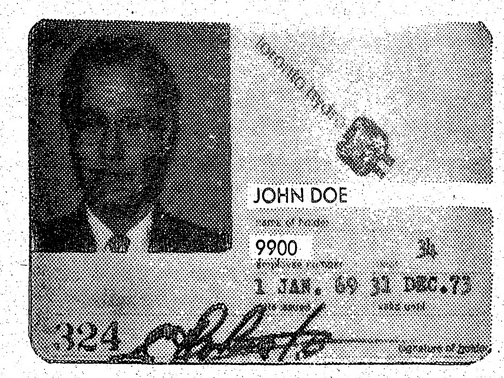

(dabiskā lielumā)

Identifikācijas kartei plastikas apvalkā ir nesens darbinieka krāsu uzņēmums ar vārdu, numuru un parakstu.

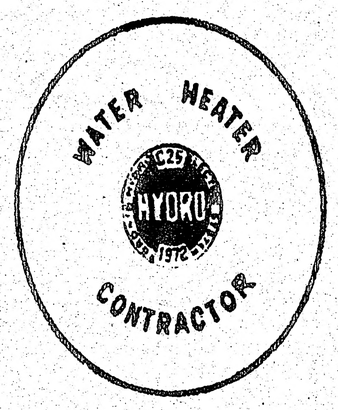

(Attēls valkājamās zīmes lielumā)

Visi darbinieki, kuŗiem savu pienākumu ietvaros jāapmeklē privātdzīvokļi, aicināti pēc pieprasījuma uzrādīt šo karti. Ūdens sildītāju ierīces uzstādītāji apgādāti arī ar lielu zili-zelta nozīmi, kas tiem jānēsā vienmēr Toronto Hydro darba gaitās.

toronto hydro

14 CARLTON STREET
363-2261

Ja esat nodomājuši iegādāties jaunu 1972. gada automašīnu,

apmeklējiet mūsu SKATES TELPAS

Chevrolet - Chevelle - Camaro

Oldsmobile - Chevy II - Vega

Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi

HANS PLAUDE **Tālr. HO 6-1131**

Robertson Motors Ltd.

1555 Danforth Av., Toronto 6.

Pensionāre ar mazu, klusu un tīrīgu suni MEKLĒ nemēbelētu istabu ar virtuvi

Zvanīt šī laikraksta kantorim; tālr. 465-7902

Glen Echo Lodge

uz skaistās Muskoka ezera salas.

Mājā gatavotas maltītes, somu pirts, volejbumbas spēle, teniss, peldēšana skaistā, smilšainā pludmalē, zvejas iespējas. Mērenas cenas.

Rezervējiet istabas jau laikus!

Box 910, Gravenhurst.

Tel.: 1-705-687-5131, vai 1-705-687-4215

Latviešu jaunatnes dienas Austrālijā

(Turpinājums no 15. lp.)

jiem, šodien tos par protestētājiem. Mums ir daudz organizāciju, bet visi jaunieši iederas vienā organizācijā — jaunības organizācijā, kuŗa ir jaunības, sajūsmas, prieka, aktīvitātes un daudz citu nozaŗu organizācija. Tā saista un apvieno visus jauniešus draudzīgā un radniecīgā vidē, tādējādi veicinot latviešu kultūru un tradicijas.

Pēc tam prāv. P. Bečs un māc. P. Laiviņš teica īsas svētrunas.

Par atklāšanas koncertu man, diemžēl, nebija iespējams dabūt kāda mūzikas kritiķa atsauksmi, tādēļ varu teikt tikai to, ka koncerts patika. Ja par jaunatnes koncertu pagājušajās Kultūras dienās bija jāsaka daži ne visai glaimojoši vārdi koncerta stila dēļ, tad šoreiz šajā ziņā rīkotāji pelna uzslavu. Koncerts bija izlīdzināts kā stilā, tā arī kvalitātē. Pirmajā daļā klausījāmies Mocarta, J. Vītola un B. Britena darbus Adelaides stīgu ansambļa precīzā izpildījumā, bet otrā daļā Adelaides, Melburnas un Sidnejas apvienotais kokļu ansamblis, A. Muižniekam spēlējot flautu, atskaņoja latviešu tautas dziesmu melodijas; četras Adelaides meitenes (Anna Svilāne, Irēne Svilāne, Marija Svilāne un Marija Tumula) dziedāja kokļu pavadījumā; tad divas sidnejietes (Sandra Āboltiņa un Lisa Vēverbrante) dziedāja 3 tautas dziesmas ģitaras pavadījumā, H. Rutupa jaunatnes koris dziedāja J. Cīruļa un J. Poruka sabalsotās tautas dz. Koncertu noslēdza jau minētais H. Rutupa jaunatnes koris ar divām V. Ozoliņa un J. Cīruļa komponētām dziesmām: Māmulīte, māmulīte (V. Toma) un Dusa (Fr. Bārda) Sidnejas kokļu ansambļa pavadījumā. Koncertu vadīja Anita Apīne.

GALVENAIS — DEJOŠANA

Pēc koncerta bija saviesīgs vakars kabarē stilā, kur jaunieši gan dziedāja, gan rādīja „kumēdiņus" un, galvenais — dejoja. Atklāšanas koncertā un kabarē bija pāri par 200 apmeklētāju.

Kā jau iepriekš minēju, tautas deju uzvedums uzskatāms par jaunatnes dienu galveno sarīkojumu. Par tādu tas arī izvērtās kā organizācijas, tā arī izpildījuma ziņā, bet tikai skatītāji šoreiz neatbilda šim sarīkojumam ne skaita (ap 200), nedz vajadzīgās atsaucības ziņā. Attieksmē uz skatītājiem citēšu žurnālista un Sidnejā plaši pazīstamā sabiedriskā darbinieka A. Zariņa teikto:

„Vislileāko izbrīnu radīja skatītāji. Tā bija sagurusi, neatsaucīga publika un paplaukšķināja tikai tik, cik pieklājība prasīja. Kādēļ? Varbūt piektdienas vakars lika manīt nedēļas darba nogurumu? Nepiemērotas telpas un slikta pārredzamība? Vai vaina bieži redzētās dejās?"

Šķiet, ka visu minēto un vēl neminēto apstākļu kopējais kombinējums bija tas, kas radīja zināmu publikas apatiju un kas zināmā mērā ietekmēja arī dejotājus. Visumā dejas bija labi sagatavotas, kā jaunās, tā arī vairākkārt redzētās. Dažus izpildījumus pat varētu saukt par izciliem. Lai minam kaut Sešdanci Brisbanes Senatnes izpildījumā, Aglonas meiteņu deju Sidnejas Jautrā pāŗa un Rotas izpildījumā, Visi ciema suņi rēja Rotas izpildījumā un vairākas citas, kas prasījās pēc atkārtojuma. Ļoti pozitīvs jauninājums bija tas, ka visa deju mūzika bija uzņemta skaņu lentē un ar skaņu aparātu veikli rīkojās Ēriks Liepiņš, Deju starpbrīžus aizpildīja tautas dziesmu atskaņojumi. Patīkamu iespaidu arī atstāja daudzie vienveida tautas tērpi. sevišķi zēniem. Šoreiz izcēlās sidnejieši ar saviem baltajiem tērpiem un stulmu zābakiem (Skat. uzņēmumu pie Latvijas karoga). Sarīkojumā piedalījās 10 deju kopas, no Adelaides (3), Brisbanes (1), Hobartas (1), Kanberas (1), Melburnas (2) un Sidnejas (2) — pavisam 120 dejotāju. Sarīkojumu lietpratīgi noorganizēja un vadīja Juris Ruņģis kopā ar Jāni Dūšeli. Beigās mazs humora pliens.. Kad tikai zēniem dejojot Jūrmalnieku, deja sajuka, tad atskanēja zīmīgs sauciens: „Bez sieviešiem tā lieta neiet!"

„VECIE NENĀK PALĪGĀ"

Pēdējais lielākais sarīkojums, ar 250 apmeklētājiem, bija teātŗu izrādes. Te jaunieši no trim centriem — Adelaides, Melburnas un Sidnejas — rādīja savu gatavību un varēšanu teātŗa mākslā. Katrs ansamblis bija izvēlējies pa viencēlienam. Adelaides jaunieši spēlēja Oskara Kokoškas abstraktu lugu „Slepkava. Tās. Cerība." Režisore Māra Rozīte. Režisors K. Gulbergs izteicās, ka līdzīgā garā Latvijā Dailes teātrī esot spēlēta „Ligatūra".

Melburnas jaunieši spēlēja Mārtiņa Zīverta Divkauja, kas Sidnejā jau redzēta SLT aktieŗu izpildījumā, tādēļ salīdzinājumā melburniešiem šoreiz nebija izdevīgākās pozicijas. Tā kā režisors nemaz nebija uzrādīts, bet tā vietā atzīmēts, ka „iestudējis ansamblis", tad gribējās pajautāt, kādēļ tā? Atbilde no kāda jaunieša nāca spontāni: „Vecie režisori un aktieŗi mums neiet palīgā!" „Vai nu tā ir? Kāpēc?" Jaunietis nevarēja pateikt, un arī es vairāk nekā nezinu, bet gala rezultāts nav sevišķi iepriecinošs. Jaunieši tomēr bija darījuši ko varējuši, un publika neskopojās ar aplausiem.

Sidnejas latviešu jaunatnes teātŗa ansamblis bija sagatavojis arī M. Zīverta Sievasmāte sava skolotāja režisora K. Gulberga vadībā. Starpība tūlīt bija manāma. Viena lieta tomēr gluži neapmierināja — pilsētas galva bija daudz par jaunu: ar grimu taču jaunu var pataisīt vecu, otrādi tas jau ir daudz grūtāk. Citādi, manuprāt, viss kārtībā. Ja ansambļiem piešķirtu „oskarus", tad tādu šoreiz noteikti būtu saņēmuši sidnejieši.

„ANTIŅU UN ĀKSTU VAKARS"

Saviesīgi vakari notika pēc visiem trim lielajiem sarīkojumiem: pēc atklāšanas koncerta bija kabarē, pēc tautas dejām Prievīšu vakars un pēc teātŗa izrādes — Antiņu un ākstu vakars. Katrā no šiem vakariem ir bijis pāri par 200 apmeklētāju. Bez tam sestdien, 13. maijā, bija Jaunatnes dienu balle „13. nakts", kuŗā bijis 340 dalībnieku. Katru rītu bija paredzētas brokastis, kā arī izbraukums uz „šur-tur" un atvadīšanās vakars „itnekur".

Kad pēc Jaunatnes dienām apprasījos to vadītājam Jānim Dūšelim, kā viņš jūtās, tad atbilde bija: „Ļoti labi, tikai vēl neesmu paspējis izgulēties". Viņš tomēr varēja pastāstīt, ka visumā esot pilnīgi apmierināts un domājot, ka Jaunatnes dienas esot labi izdevušās kā materiālā, tā arī visādā citā ziņā. Viņš lēsa, ka esot piedalījušies pavisam pāri par 300 jauniešu no visām Austrālijas malām, bet visvairāk no Melburnas — kādi 40. Ļoti maz esot bijis „nepatīkamu gadījumu", bet bez tādiem jau neesot iespējams iztikt.

Ed. Šmugajs

Mans mīļais dzīves draugs

Voldemārs Muižarājs

dzimis 1910. gada 23. aprīlī Latvijā,
miris 1972. gada 25. maijā Kanadā.

Uz mana kapa — uz mana kapa
tik sēru vītols lai zeļ!
Pār mani raudās dzeltainie zari.
Atnāks un aizies pavasariņ.
Kad rudeņi dzeltējšās lapas sāks sēt,
nāks sapņi sendienās sapņotie,
zem sēru vītola pulcēsies tie,
nāks vakarkrēslā mani pieminēt.
Un sēru vītola asarās
tie seno mirdzumu aizdedzinās.

Uz mana kapa — uz mana kapa
tik sēru vītols lai zeļ — —
Fricis Bārda.

Dziļās sērās
Milda Muižarāja

Kādā valodā saprotas Sarkanajā Zvaigznē Rigā

PARTIJAS SEKRETĀRA ATKLĀJUMI

1971. gada augustā agrākais sarkanarmietis L. Čehs no Kubaņas, Krievijā, kļūst par Rīgas motorrūpnīcas Sarkanā zvaigzne montāžas cecha meistaru un cechas partijas pirmorganizētāja sekretāru. Kad Sarkano zvaigzni Rigā vēl pazina kā Ērenpreisa velosipedu fabriku, L. Čehs auga Kubaņā.

Cīņā publicētajā vēstulē, kas rakstīta PSRS 50. gada dienu gaidot, L. Čehs saka: „Skatos uz saviem dēlēniem, redzu viņu gaišo bērnību un salīdzinu ar savu dzimtajā Kubaņā. Mācījos, strādāju kolhozā, agri izjutu, ko nozīmē būt vecākajam četru bērnu ģimenē." L. Čehs ir atklāts un patiess, tāpēc viņa stāsts nesaskan ar oficiālo Staļina laiku versiju par „padomju paradīzi."

17 gadīgs zēns būdams, L. Čehs aiziet otrā pasaules karā, kuŗā „visus vienoja kopīga sāpe par nodedzinātajām pilsētām un ciematiem, bojā gājušajiem tuviniekiem un biedriem. Vienoja naids pret fašismu." L. Čehs atklāj, ka saprot to, ko pārdzīvo katrs cilvēks, kuŗa dzīvi, dzīvību, tautu, dzimteni apdraud svešinieki.

„Pēckaŗa gados iznāca dienēt Latvijas PSR territorijā Rīgā," raksta Cīņā L. Čehs. „Te arī sastapu savu mīlestību — tagadējo dzīvesbiedri Valeriju, kas gan dzimusi Lietuvā, bet dzimtā valoda viņai latviešu. Tāpēc mūsu ģimenē runā arī latviešu valodā." Cehiem ir dēli Igors un Viktors.

Bet kaŗs L. Čeham beidzās tikai 1957. gadā, kad viņš demobilizējās, palika Latvijā un sāka strādāt Sarkanajā zvaigznē. „Kolektīvā bija daudzu tautību pārstāvji, lai gan šīs atšķirības neizjutām." Jātic vien ir! Ja no Krievijas nācis cilvēks nokļūst citu vidū, kur visiem jārunā krieviski, kādas citas lielas atšķirības tad lai cilvēkiem būtu!

Kaut arī L. Čehs izliekas kārtīgs darba vīrs, viņa negals īsti sākas tad, kad viņam kā partijas darbonim komūnistisko okupantu radītā reālitāte jāpaslēpj aiz tukšiem vārdiem un skanīgām frazēm. Līdzko atslēdznieks L. Čehs ķeŗas pie „tautu draudzības" un „internacionālisma", tā grāvī gan!

„Mēs, četrdesmit divi cecha komūnisti, esam astoņu tautību ļaudis," atklāj pirmorganizācijas sekretārs, „bet cechā to ir vēl vairāk." Viņš piemin politinformātori D. Dzēri, cecha vadītāju V. Matjušinu, partijas grupas organizātoru M. Jurgiļeviču, tautas kontroles grupas priekšsēdi L. Šmiru un it sevišķi enerģisko komūnisti, kaŗa dalībnieci un Oktobŗa revolūcijas ordeņa kavalieri J. Podabulkinu. „Katram no viņiem ir sava dzimtā valoda, tautība," raksta L. Čehs, „bet saprotamies vienā kopējā — tautu draudzības, internacionālo jūtu valodā."

Ja vien var ticēt pirmorganizācijas sekretāram, šādus kumēdiņus, kā viņi saprotas „internacionālo jūtu valodā" gan būtu vērts redzēt katram pašam savām acīm! Bet ja partijas sekretāram nevar ticēt un saprašanās nenotiek zīmju valodā, kādā valodā tad tā notiek?

Skabarga

Padziedami mēs . . .

(Turpinājums no 3. lp.)

Babre, Valentīna Hermane un Ilze Liepiņa-Šīmane; no Ņujorkas: Rita Gāle, Reinholds Millers; no Kalifornijas Jānis Klīdzējs; no Toronto: Modris Lorbergs, Biruta Senkēviča, Guna Ikona, Rūdolfs Norītis; no Vankuveras: Leonija Ozolkalne un Aizsila Zīlīte.

Daudziem šie rakstnieki varbūt ir pazīstami vārda pēc, lasīta kāda viņu grāmata, bet tagad redzēsim viņus vaigā un dzirdēsim viņu balsis. Gūsim pavisam citu iespaidu, tiksim tuvāk. Ir tiesa, ka rakstnieki esot grūti izprotami ļaudis. Viņi, kā Aspāzija saka, var ar vienu aci smiet, ar otru asaras liet. Tie, kas lasa grāmatas, zina, ka viens un taș pats rakstnieks var lasītāju uzjautrināt, smīdināt, likt raudāt, sadusmot un pat izraisīt ķildas. Bez tam nav jāaizmirst, ka rakstniekiem ir ass skats — visu viņi saredz un apraksta. Jau tādēļ vien jāpērk viņu grāmatas, lai redzētu, vai tu pats neesi kādā aprakstīts. Vankuveras Dziesmu svētkos būs gādāts par grāmatām — būs divi grāmatu galdi. Tad nu nepaiesim tiem vienaldzīgi garām.

Svētki solās būt bagāti un skaisti. Pati daba gādā par skaistumu. Koki salapojuši, mauriņi pļaujami, dārzi pilni pavasaŗa ziedu košuma. Dziesmu svētku laikā būs bez gala rožu. Pašreiz zied japāņu ķirši, kuŗu šeit ir daudz.

Te ierodoties, būs divas izdevības: piedalīties Dziesmu svetkos un apskatīt mūžam zaļo Vankuveru.

Padziedami, mēs bāliņi,
Visi vienā pulciņā!

Aizsila Zīlīte

Divdesmit četri Kremļa lauztie solījumi

Speciālraksts Latvijai Amerikā no Vašingtonas

● HARIJA TRŪMENA DOKTRĪNAS 25 GADU JUBILEJAS DIENĀ. ● CIK NOZĪMĪGI IR MASKAVAS PARAKSTĪTIE LĪGUMI ● NO SEPTIŅĀS GALOTŅU KONFERENCĒS PARAKSTĪTIEM 25 SOLĪJUMIEM KREMLIS IIDZ ŠIM TURĒJIS TIKAI VIENU. ● AMERIKĀŅU PRESE PIEMIN ARĪ BALTIJAS VALSTU NELIKUMĪGO OKUPĀCIJU.

Tieši pirms 25 gadiem, 1947. g. 22. maijā, ASV prezidents Harijs S. Trumens ar savu parakstu apstiprināja likumprojektu, kas cita starpā paredzēja ASV militāru un saimniecisku palīdzību Grieķijai un Turcijai. Šis likumprojekts ASV vēstures lapās jau ierakstīts kā Trumena doktrīna. Šīs doktrīnas pamatā ir ļoti nozīmīgs amerikāņu ārpolitikas deklarējums, proti: „... palīdzēt brīvām tautām, ja tās apdraud pārņemt komūnistu vara..." Daudzi vēsturnieki prezidenta Harija Trumena doktrīnas stāšanos spēkā uzskata par aukstā kara pirmo dienu.

Liktenim ir labpatikies, ka tieši 25 gadus pēc Trumena doktrīnas pedzimšanas, 1972. gada 22. maijā, Maskavā ieradās cits ASV prezidents — Ričards Milhaus Niksons. Nedēļu ilgās sarunās ar Pad. savienības komūnistu partijas ģenerālsekretāru Leonīdu Brežņevu, pārējiem politbiroja locekļiem labvēlīgi noklausoties un smaidot, ASV prezidents Niksons parakstīja pusduci nolīgumu, kuŗu rezultātā vieglprātīgākie un optimistiskākie politiskie komentātori, vērtējot Maskavas amerikāņu krievu galotņu konferenci caur rožainām acenēm, jau runā par Trumena doktrīnas aprakšanu un neoficiāli paspējuši nosvinēt līksmas aukstā kara bēres.

Ir gan tiesa, ka nevērojot vēl pastāvošās nopietnās konfrontācijas, Kremlis Niksonu uzņēma pārsteidzoši draudzīgi. Sadarbības mielastos šķindēja šampanieša glāzes un prezidents palaunadzī ierastā biezpiena vietā veselu nedēļu mielojās ar izslavēto melno kaviāru. Bet vai tās patiesi bija jau aukstā kara bēres? Vai viss, kas risinājās pagājušā nedēļā Maskavā, patiesībā nebija tikai kādas lielas traģikomēdijas — brīvās un totālitārās pasaules konfrontācijas starpcēliens?

Nav šaubu, ka Ričardam Niksonam, Vašingtonā atgriežoties, būs jādzird arī kritika par Maskavā parakstītajiem līgumiem. Daži nopietni komentātori jau paspējuši prezidenta ceļojumu uz Maskavu salīdzināt ar bēdīgi slaveno britu valstsvīra Čemberlēna braucienu uz Mincheni.

Zīmīgā kārtā īsi pirms Niksona došanās uz Maskavu ASV senāta likumprojektu koordinācijas komisija publicēja pārskatu, kā beigušās agrākās 7 galotņu konferences, kuŗās pie viena galda atradušies no vienas puses ASV prezidents un no otras puses Kremļa diktātors. Šajās septiņās galotņu konferencēs Vašingtona parakstījusi 25 svarīgus nolīgumus un, ticiet vai neticiet, līdz Niksona braucienam uz Maskavu Kremlis bija jau paspējis lauzt ne mazāk, ne vairāk par 24 no pieminētiem 25 līgumiem!

Kā Kremlis savu vārdu turējis līdz šim, par to lai liecina dažas šīs senāta komisijas publicētās patiesības.

● 1942. gadā Teherānā Staļins ar Rūzveltu parakstīja četrus svarīgus nolīgumus. Uz šiem nolīgumiem faktiski balstījās taisnīga miera īstenošana un brīvības nodrošināšana Eiropai. Kremlis nepildīja nevienu no parakstītajiem solījumiem.

● 1945. gadā Jaltā Pad. savienība parakstīja sešus svarīgus solījumus. No šiem sešiem pieci tika ignorēti resp. pārkāpti, un Kremlis izpildīja tikai vienu solījumu, proti, pieteikt kaŗu Japānai. Te gan jāpiezīmē, ka šī solījuma īstenošana notika tad, kad Japāna jau atradās neizbēgamas kapitulācijas priekšvakarā.

● 1945. gadā prezidents Trumens pārstāvēja ASV galotņu konferencē, kas sekoja Vācijas kapitulācijai. Staļins šajā konferencē parakstīja 14 svarīgus nolīgumus, Arī te Kremlis neturēja vārdu un pārkāpa ikvienu no pieminētiem 14 līgumiem.

● 1955. gadā Ženēvā četru lielo konferencē, kur bez ASV piedalījās arī Liebritanija un Francija, Pad. savienība piekrita amerikāņu un franču priekšlikumam, ka Vācijas apvienošanas problēma ir jāatrisina brīvās vēlēšanās. Šādas vēlēšanas Kremlis vienkārši vēlāk atteicās pieļaut.

Beidzamajās trijās amerikāņu un krievu galotņu konferencēs. t.i. 1959. gada Eizenhauera apspriedēs ar Chroščovu, 1961. g. prezidenta Kenedija sarunās ar Chruščovu Vīnē un 1967. gada prezidenta Lindona Džonsona apspriedēs ar Pad. savienības premjēru Alekseju Kosīginu faktiski nekādi nozīmīgi līgumi netika parakstīti.

Mūs sevišķi var interesēt tas, ka ASV senāta pieminētā komisija tieši tagad atmiņā atsauc arī citus starptautiskus nolīgumus un solījumus, ko ASV savā laikā saņēmusas no Kremļa.

● Otra pasaules kaŗa laikā Pad. savienība deklarēja, ka tā pēc kaŗa nekādā gadījumā nepretendēs uz territoriāliem ieguvumiem, kas atrodas ārpus tās robežām. Un kas notika? Līdz 1948. gadam Pad. savienība savai kontrolei bija pakļāvusi 11 valstis, kuŗām pieskaitot Austrumvāciju, Kremlis bija sev nodrošinājis varu pār apm. 750 milj. iedzīvotājiem.

● Starplaikā no 1942.—1946. g. Kremlis Vašingtonai vairākkārt solīja, ka tas garantēs brīvas vēlēšanas un neatkarību Ungārijai, Bulgārijai, Polijai, Čechoslovakijai un Rumānijai. Visas šīs valstis „brīvu vēlēšanu" un Kremļa vārda laušanas rezultātā nonāca komūnistu partijas diktātūras varā.

● Pēc kaŗa Kremlis solīja repatriēt Otrā pasaules kaŗa gūstekņus. Protams, ka Vašingtona pret šādu humānu repartriāciju nekā neiebilda, bet šīs „repatriācijas" rezultātā simtiem tūkstošu pašas Pad. savienības pilsoņu tika nogalināti un pārējie nonāca bēdīgi slavenās soda nometnēs.

● Tālajos austrumos Maskava solīja Vašingtonai garantēt Korejas neatkarību un brīvību. Drīz vien pēc šī solījuma došanas Kremlis Korejas ziemeļu daļā nodibināja komūnistu valdību, kas Pad. savienības uzkūdīta un atbalstīta sāka agresiju pret Dienvidkoreju. Korejas kaŗš ir gandrīz jau aizmirsts. Nav aizmirsts, ka Korejā Kremļa lauztā vārda dēļ dzīvības zaudēja 33.629 amerikāņu kaŗavīru.

● 1946. gadā Pad. savienības ārlietu ministrs Ņujorkā atkal deklarēja, ka Kremlis ievēros iepriekš doto solījumu, kas paredzēja brīvu starptautisku kuģniecību pa Donavas upi. Bet kas notika? Donavas augšgals, kas atrodas aiz dzelzs aizkara, vēl šodien ir komūnistu kontrolēts ūdensceļš.

● Pad. savienība Vašingtonai apsolīja, ka pēc Otra pasaules kaŗa Vāciju kā politiskā, tā saimnieciskā un robežu ziņā uzskatīs par vienu valsti. Pretēji dotam solījumam, Kremlis savā okupācijas zonā radīja atsevišķu komūnistu partijas kontrolētu Austrumvācijas satelitu. Un šodien Kremlis cenšas panākt Vācijas sadalīšanas akceptu uz mūžīgiem laikiem arī no rietumiem.

● Pad. savienības solījumi garantēt brīvu pieeju Berlīnei ir lauzti neskaitāmas reizes. No 1948.—1949. gada Berlīnes blokāde un 1961. gadā uzceltais Berlīnes „kauna mūris"" ir labākā liecība Kremļa „goda vārdam".

● 1962. gadā Pad. savienība atkārtoti Vašingtonai apliecināja, ka Kremļa militārā palīdzība komūnistu Kubai aprobežojas tikai ar aizsardzības ieroču sūtījumiem. Tanī pašā laikā Maskava Kubā slepeni bija uzstādījusi uzbrukuma raķetes, kas bija vērstas pret stratēģiski nozīmīgiem centriem ASV. Tikai pēc tam, kad Kenedijs bija „parādījis Chruščovam zobus" — pēc ASV jūŗas blokādes — Kremlis Kubā uzstādītās uzbrukuma raķetes izvāca.

1958. gadā Vašingtona un Maskava bez oficiāla nolīguma principā vienojās par atomieroču izmēģinājumu pārtraukšanu. Pēc diviem gadiem, 1961. gadā, Kremlis atsāka savus atombumbu izmēģinājumus.

Šo lauzto Kremļa solījumu sarakstu varētu turpināt līdz 1972. gada 22. maijam.

Nopietnais amerikāņu politiskais periodiskais izdevums „U S. and World report" zīmīgā kārtā tieši tagad piemin vēl dažus faktus, cik vērts ir Kremļa vārds.

1934. gadā Pad. savienība, pievienojoties Tautu savienībai, deklarēja atteikšanos no kaŗa pret jebkuŗu citu valsti. 1939. gadā Pad. savienību izslēdza no Tautu savienības par agresiju pret Poliju un Somiju. Šīm divām valstīm bija ar Kremli parakstīti savstarpēji neuzbrukšanas līgumi. Pieminētais amerikāņu periodiskais izdevums atgādina arī to, ka laužot neuzbrukšanas līgumus, Pad. savienība 1940. gadā okupēja Igauniju, Latviju un Lietuvu un sarkanarmijas varas ēnā inkorporēja šīs valstis Pad. savienībā.

Dabiski, var rasties jautājums, kā Kremlis turēs nule Brežņeva un Niksona parakstītos nolīgumus?

Manuprāt jauna Jalta nav notikusi, aukstais kaŗš arī nebūt nav aprakts, un nebūs pamata tiem Niksona kritiķiem, kas runā par „jaunu Mincheni". Neviens no parakstītiem līgumiem, ieskaitot pat tā dēvēto SALT, t.i. atomieroču ierobežošanas nolīgumu, nav ar izšķirīgu politisku vai militāru nozīmi. Es nedomāju, ka Brežņevs būtu 1972. gada maija pēdējā nedēļā Maskavā viltīgi apvedis ASV prezidentu Niksonu ap stūri.

Ir jāievēro, ka Ričards Niksons ir pirmais un varbūt vislabāk infomētais ASV valstu prezidents, kam par Kremļa un komūnistu taktiku un stratēģiju nav nekādu aplamu illūziju. Prezidents Rūzvelts šajā ziņā bija naīvs, prezidents Eizenhauers nespēja novērtēt komūnisma īsto seju un prezidents Kenedijs atmodās tad, kad bija gandrīz par vēlu.

Niksons ar savu Maskavas braucienu ir savā ziņā mazinājis tiešas militāras lielo varu konfrontācijas briesmas. Ja tas tā, tad tikai tādēļ, ka Niksona rokās bija spēcīgs trumpis — jaunās Vašingtonas un Pekinga attieksmes. Ar Maskavas sarunām ir iegūts laiks. Bet laiks nestāv uz vietas. Atkusnim var sekot lietaina vai arī saulaina vasara. Nav izslēgts auglīgs rudens, bet nav izslēgta pilnīgi negaidīta, pārsteidzoši aukstu ziemas vēju parādīšanās. Pekingas un Maskavas braucienu rezultātā Niksona popularitātes barometrs amerikāņu tautas acīs ir pacēlies tik augstu, ka viņa palikšanu Baltajā namā nākamos četros gados var uzskatīt par nodrošinātu.

Un pasaules miera dēļ būs labi, ja Baltajā namā atradīsies piedzīvojis un nobriedis valstsvīrs, kam nav nekādu illūziju par Kremļa solījumiem un par kuŗa drosmīgu un noteiktu rīcību nav nekādu illūziju arī Kremļa valdniekiem.

Aleksandrs Ķegumnieks

Niksona dāvanas Kremļa lideriem

ASV **PREZIDENTA VĒSTIJUMS MASKAVAS TELEVIZIJAS RAIDĪJUMĀ**

ASV prezidents Niksons 18 minūšu ilgajā uzrunā Pad. savienības televīzijas raidītājā Maskavā, ko pārraidīja ar satelītu arī ASV raidītājiem, sacīja padomju klausītājiem, ka ASV un Pad. savienība dažreiz var būt sāncenši, bet „mums nevajadzētu būt ienaidniekiem"

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Treji vārti, 32. n-rs, žurnāls Baltijas tautu kultūrai, literātūrai un mākslai, marta-aprīļa izdevums, redaktors A. Birnbaums, 62. lp.

Tilts, 122./123. n-rs, maija izdevums, ilustrēts latviešu žurnāls, Tilta apgāda izdevums, atb. redaktors Hugo Skrastiņš, 98 lp.

Daugavas Vanagu mēnešraksts, 2. (142.) n-rs, marts-aprīlis, DV Centrālās valdes izdevums, atb. redaktors Vilis Hāzners, 78 lp.

Sporta Apskats, 211./361. n-rs, maija burtnīca, mēnešraksts latviešu sportistiem svešumā, Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē izdevums, 12 lp

Ceļa Biedrs, 5. (165.) n-rs, maijs - jūnijs, mēnešraksts kristīgai dzīvei, Latviešu ev.-lut. draudžu apvienības Amerikā izdevums, redaktors V. J. Strautnieks, 16 lp.

un ka līgumi, kas parakstīti ar Kremli, „var atnest labāku dzīvi mūsu abām tautām un labākas izredzes mieram pasaulē".

Prezidents Niksons vēl norādīja, ka nekontrolētā ieroču sacensībā starp divām lielvalstīm nevar būt uzvarētāju, bet gan tikai zaudētāju. „Ar bruņošanās ierobežošanu mūsu un visas pasaules tautas var būt ieguvējas," sacīja Niksons. Acīmredzot, lai apmierinātu Ķīnu un pārējās valstis, Niksons turpināja: „Pasauli vairs ilgāk nepārvalda lielvaras. Sarunām, ko mēs šeit vedam, nav nolūks sadalīt pasauli iespaidu sfairās vai kādā veidā sazvērēties pret kādu citu valsti."

Attieksmē pret Vietnamu prezidents sacīja, ka ASV un Pad. savienībai būtu jāizvairās nostāties vienai pret otru mazāko valstu konfliktā. „Mūsu mērķis būtu apkaŗot agresiju citās pasaules daļās, it īpaši mazāku valstu starpā, kas raugās uz mūsu paraugu un vadību. Lielām varām ir liela atbildība. Ja cilvēks speŗ lielus soļus, viņam jābūt uzmanīgam, kur kāju liek. Patiess miers var būt tikai tad, ja vājais ir tikpat drošs kā stiprais."

Svētdien, 28. maijā, Niksons ar dzīvesbiedri apmeklēja dievkalpojumu Maskavas baptistu baznīcā, vienīgā protestantu baznīcā padomju galvaspilsētā.

Prezidents Niksons nodeva Brežņevam Cadillac-Eldorado limuzīnu 9600 dolaru vērtībā, ko šim nolūkam ziedojusi General Motors firma. Brežņeva personīgā īpašumā jau atrodas Rolls-Royce limuzīns, Citroen-Maserati un Renault automobiļi. Niksons vēl uzdāvinājis greznu šacha spēles galdiņu un komplektu ar 18 karatiem zelta, ko, domājams, ievietos mūzejā. Kremļa triumvirātam, Brežņevam, Kosiginam un Podgornijam, Niksons uzdāvināja sienas pulksteņus, bet viņu dāmām porcelāna putnu un puķu grupas.

Prezidents Niksons atturējies žurnālistiem paskaidrot, kādas dāvanas viņam līdzi devuši Kremļa līderi.